

સુંદર કામદાર.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાળારાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૩૫૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઝુંદર કામદાર

વિષય ૨ : ૬

શ્રી
સુંદર કામદારની પાર્તી.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,
બુકસેલર મહાદેવ ગમડાદ બગુબે.

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૨ છ.

સંવત ૧૯૮૪.

પ્રિંટ ૪૦૦૦.

સને ૧૯૨૮.

મનહર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં મોતીલાલ ગણપતરામે છાપી.

હે. પાનકોરના નાકા, અમદાવાદ.

કીંમત ૦—૮—૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

૧૪૩૫૭

ગુજરાતી કોપીરાઈટ-રંગઝડ

સુંદર કામદારની વાર્તા.

શ્રી ગણેશાય નમઃ શ્રી સારદાય નમઃ

પુરવછાયા—પ્રથમ સારદા વરણુનું ગણપત લાગુ
પાય; અવિચળ વાણી આપજો મયા કરો તમે માય
આખ્યાન કહુ સુંદર તણુ જે સતવાદી કહેવાય સાં-
ભળનાં સુખ ઉપજે, મારી આશા પુરી થાય. વધતાળ
કહે તમે સાંભળો સદગુણી રાજ વિર, સુણીને ઉત્તર
દીગ્ધએ, આખ્યાન કહું છું ધીર. નગર એક કનકાવતી,
ત્યાં કામસેન રાજન. રાજ અતિ રળી આમણુ, જોઈ
હરખે મન ચોપાઈ—તેની નગરિ જે ઉતર દેશે. તેમ
વરણુ અઢારે વસે, રાજ કુળવસે છત્રીસ, આમણુ વ-
સે સહસ્ર બત્રીસ. વહેવારીઆ વસે સહસ્ર અઢાર, ક્ષ-
ત્રી વસે ત્યાં સહરય, ચાર આઠ સહસ્રવશે શોની કંસા
રા, રંગારા ત્યાં સહસ્રજ ચાર. પાંચ સહસ્ર ધર સાળવી
તણાં છીપાં વાશે વશે ત્યાં ઘણાં ભાટ ચીતારા રહેન્યાં
સાર વણુજરા નળી રહે લુહાર તે નગરિ વરણુવિ ન
વ જાય, ત્યાં કામસેન છે રાજય; પુત્ર રાજને છે ચાર
મહા બ્રાધવંત નહાનો કુમાર પુરવછાયા—કનકશેન

નામ સહિ,તેને ચાર છે તન; પદ્માવતી નારી સહિ,
વધલોચન પ્રધાન. ૧ ચોપાઘ-સખળશેન મોટાનું
નામ, માનશેન બીજનું નામ,ધરમશેન ત્રીજે કહેવાય
સુંદસશેન તે ચોથો રાય,પુરવછાયા-એક દિવસ તેણે
સમે, સભા ભરી રાજન, માન દઈ બોલાવીઆ ચારે
જેનીજ તન. ચોપાઘ-મોટા પુત્રને પુછે રાજન,કો-
ને નસીબે જમે તું અન, જુઠું બોલે તુને મારી આણુ,
સાચુ કહું છું તને પ્રમાણુ,

પુરવછાયા-કુંવર વીચારી બોલ્યો,ધીરજ રાખી મન
તમ નસીબે જમીએ,અમે પીતાજી ઝાઝું અન; અમે
છોડ તમ તણા જુઠું નહીં લગાર. સત્ય વચન તમને
કહું; સાચુ માનો રાય. ૨ ચોપાઘ-તેડ્યો બીજે પો-
તાનો તન,એને એક કહ્યું વચન સાચી વાતો કહો આ
દન કેને નસીબે જમે તું અન. તમે જુઠું માં કહેશે
લગાર સાચી વાત કરો નીરવાર,જેવું લેાય તેવું કહો
નીરવાણુ,નહીતો તુજને મારી આણુ. ૨ પુરવછાયા-
બીજે પુત્ર બોલ્યો સહી,સુણો પીતાજી વચન,તમ ન-
સીબે જમીએ સહી,પીતાજી ઝાઝું અન.મેડી મોહોલ
ને માળીઆં, ગજ રથને ભંડાર તમ નસીબે ભોગવું

સાચુ કહ્યું નીરધાર.૩ ચોપાઈ-તેડયો પુત્ર ત્રીજો તેણી
 વાર, રાજ બોલ્યો મુખવીચાર, સાચુ કુંવર વદોરે વચન
 કોને નસીબે જમેતુ અન તેતો પુત્ર વદે તેણીવાર સાંભ-
 જો પીતાજી કહ્યું વીચાર તમ થકી નીપની આ કાય, તે
 માટે ખોટું ન બોલાય. આખું છેજી તમારૂં ગાત્ર, તેમાં
 અન તે કોણજ માત્ર, એમ કહિને છાનો થાય; તેડયો
 ચોથો સુંદર રાય-પુરવછાયા-રાયે સુંદર તેડીઓ, ના
 નડીઓતે કુમાર તેને રાયે પુછીયુ સાચુ બોલો આણી
 વાર લાડકવાયો તુ પુત્ર સહિ. સાચુ બોલો વચન
 તે માટે પુછું તુજને, કોણ નસીબેજમે તુ અનં વચન
 એવાં સાંભળીસુંદર બોલ્યો તે વાર, પીતા મુરખદીસો
 સહી ધીક ધીક તુમ અવતાર ૪ ચોપાઈ-સુંદર બોલ્યો
 મુખથી વાણ પીતાજી કાંઈ મન સુખણનસીબ સરવના
 બેળાં તાત તેમાં ખોટી નહિ કાંઈ વાત અહં કાર કાંઈ
 નવ આણીયે મન, સઉને આપનારો જગજીવન ઉદ-
 રમાં જીવ રહે હજર, રક્ષા કરેછે દેવ મોરાર. આગળથી
 દુધ માતાને હોય પછે જન્મ ત્યાં પામે શોય પ્રાણી ઉ
 પાઠે માથે ભાર ખોટો થાય તેનો અવતાર જન્મ
 દીધે તમે મને તાત, નસીબ કટે તે સાચી વાત નાનો

પુત્ર એમ બોલ્યોવાણુ પીતા સાચુ માતો પરમાણુ
પુરવછાયા વચન એવાં સાંભળી, ચઢી રાયને રિસ; ચ
રણુ કેરી આંગળીથી જવાળા, ઉઠીશીશ ૧છેકોઠ અહી
હાજર સહી, આના ઉતારે શણુગાર; કહાડો મારી ન
જર થકી ન રહે નગર મોજર. આપકરમી એતો સહી
જેઉં પારખ જણુ આડી વાત કોઠ જે કરે તેને માહરી
આણુ. ૩ કાહાડયો કુંવરને ત્યાં થકી, તેઆવ્યો માતા
પાસ, જાંણુ મુખ દેખી કરી, માએ નાંખ્યો નીસ્વાસ.

ચોપાઈ માતા મુખથી બોલી વાણુ; સાંભળ પુત્ર
ચતુર સુજણુ કોણે દુલીઓ તુજને તાત સાચી કહારે
મુજને વાત. બોલ્યો સુંદર મુખથી શોય, કરમે લખ્યું
તે પાછુ નહોય, પીતાએ મુજને કાઢ્યો બહાર હું તો
જઈશ વન મોઝાર. વચન એસુતનાં સાંભળી, રાણી
મનમાં ઘણુ કળકળીરાજને કહે કરી પ્રણામ શો ગુનો
છે પુત્રનો શામ. રાજએ ક્રોધ કર્યો તેણીવાર બોલીશતો
તુને મારીશ કાર પુરવછાયા તારે રાણી રૂદન કરે ઘણુ
જેતાં તેણીવાર; પુત્રપદારે વન વીશે પ્રાણુ તન્નુ આવાર.
૧ ચોપાઈ તોટક રાણી બોલીવાણુ સાંભળોરાજચતુ
ર સુજણુ; હવે હું તન્નુ મારા પ્રાણુ, પુત્ર વીના ન રહુ

નીરવાણુ, પુત્ર વીના અડધુ બોલે જન, પુત્ર સમુ નહી
 કોઈ ધન; રાણી કરે અતિ રૂદન. પુત્ર વીના ધર જેવું
 વન, પુત્ર વીના પીયર નહિ માન પુત્રવીના મંદીર સ
 મસાન; પુત્ર વના ઉજડ ધર રાન પુત્રવીના ન ભાવે
 ધાન; મારૂ રીસાઈ જાયછે રતન. મેહેર કરે તું જગજી
 વન; એમ કહિને સુંદર સામુ જીવે સુતને કંઠેવળગી
 ને રૂવે. સુંદર માતાને લાગ્યો પાય, આશીશ દો તમે
 મોરીમાય તમ વચને સહુ સિદ્ધથાય, આજ્ઞા દોવનમાં
 જાઉંમાય. વળી કહે છે માતને વાત, કોના માતનેકો-
 ના તાત; સાથે આવશે પુન્યને પાપ, અમેતો વન ચા-
 લીશું આજ. પ્રાણી ગરવ કરેજે કોય પાછળથી તેને
 પસ્તાવો હોય હું તો બીઉ નહી લગાર, મારે પણ મ-
 રવું એકવાંર. ખોટો સરવ છે આ સંસાર તેમોટે ભ-
 જલેઉ ધીરતાર. હુકમ હશે આન્યાનો શ્રીહરી તો મ-
 જીશુ માતતમને ફરી પુરવછાયા-શીખઆપો મુજમા
 વડી કહુછું વારંવાર; જીવિશુ તો આવીશુ નહિ તો કો-
 ટીક જીહાર માત વળતી એમ વદે, તુજ વિણ નવ રે-
 હેવાય; નેન પડેછે નીસરી; મારૂ કાળજી કડકા થાય.

ચોપાઈ—આપીશ દધ કહે વહેલા આવજો, સ્ત્રીચાર

પરણી લાવજે, એમ માતા દિયે આશીશ તમેજવજે
કરોડ બતરીશ ચાલ્યો એકલો વન મોજર, બાર ની
સરયો રાજકુમાર, શુકન થયા રૂડા નીરધાર, ચાલ્યો
કુંવર ગામથી બહાર. પુરવછાયા એક વિપ્ર વદન સુ
ખડે ભર્યો ઘેનુર વાંછી જાય, વરકન્યા પરણી મળ્યાં,
દેખી રીજે કુમાર. માલણ પુષ્પ લઇ મળી, પુત્રવંતી
એક નાર; શુકન સહુ સારા થયા, જોઇ હરખ્યોતેહાર.
ચોપાઇ—હરખ પામ્યો તે રાજકુમાર. ચાલ્યો વેગથી
વન મોજાર; હાથે મુદરિકા રહી છે જોહ, વાટ ખરચી
માં પાસે તેહ. શુકન વદી ચાલ્યો જોટલે પ્રધાન પુત્ર
મળયો તેટલે; રનેહી મીત્ર તે સુંદરનો થાય, પછે શા
બદા થયા કોપ્યા રાય. વાત વીસ્તારિ કહો મુજભાત
તવ કુવર બોલ્યા સાક્ષાત; દેશવટો દીધોરાજન તેથી
હવે જશુ અમે વનં તવ પ્રધાન પુત્ર બોલ્યોવાણ. અ
મે ભેળો આવશું જાણ; તુજવિના તે કેમ રહેવાય, વ
ડી એક વરસની થાય. સુંદર કહે પાછા જાઓ
વિર, વનમાં વેઠવું દુખ શરિર; સુણી મીત્ર બોલ્યો વ
ચન, ભેળો આવિશ હુંતો રાજન, બેઉ જણ ચાલ્યા
જોટલે, વજર પુત્ર મળયો તેટલે, તમે શાબદાથયા કયાં

સાધ તવ મુખથી બોલ્યા તે ધાધ; દેશવટો દીધોછે તા-
 ત માંડીને કહિ સરવે વાત; વચન તે કુવરનાં સુણી,
 હું તો ભેળો આવિશ વળી. ત્રણ જણ મળીચાલીઆ
 જેટલે, કોટવાળ પુત્ર મળ્યો તેટલે, તેણે જુહાર કરયા
 મહારાજ; શાબદા થયા તમો ક્યાં આજ. તેનું કારણ
 શુ છે મન, અમ આગળ કહોને વચન; ત્યારે કુંવર
 બોલ્યો મુખથી વાણુ, દેશવટો દીધો તાતે જણુ. માટે
 અમે તે વન ચાલશુ, કોટવાળ પુત્ર કહે ભેળા આવ
 શું; પછી વાત કુંવરે કહિ, માની નહિ અમે આવશુ
 સહિ. ચાર જણા ત્યાં ભેળા થઈ, વન ચાલ્યા તે ત્યાં
 સહી; જેજન એક ચાલ્યા જેટલે, ત્યાં અચરત દીઠું તે
 ટલે ત્યાં સરીતા વહે સવલી, નહાતાં પાપ જાએ સહુ
 બગી; ત્યાં દેવળ શીવનું સહી, ચારે કુંવર ત્યાં આ
 વ્યા વહી. ઉત્તમ સ્થળ જેઠ ઉતરયા તાંહાં રજની
 વાસો રહીશુ ઇહાં, ચારે કહે તે ગમીવાત, સ્થીરથઈ
 ને બેઠા ભલી ભાત એક બીજ પ્રત્યે કહિ વાણુ, કોઈ
 પાસે ધન નથી જણુ, રાજકુંવરને હાથે જેહ, મુદરિકા
 હતી હેમનિ તેહ, તે લઈને વેચવા જાએ, દ્રવ્ય લઈ
 આજ્યા તે રાએ. ત્યાં આવી કીધુ ભોજન, ચારે જણુ

સુતા તે દિન, રાજકુંવર નીંદાવશ થયો, ચારે જણે વિચારજ કર્યો. પુરવછાયા ધન નથી કોઈની કને, જમવું જોઈશે સાર, વનમાં હુખ અતીવ્રણુ એમકરતા વિચાર સુતો સુંદર મહેલિયો. ત્રણે ઉઠી જમ પ્રભાતે સુંદર ઉઠીયો, તરણે નવ દેખે ક્યાંય. પછે કુંવર ઉઠિ આલિયો, શોચ કરતો મન, પેલાએ કોઈ કેનું નહી એમ વીચારે મન.

ચોપાઈ પછે મુદ્રિકા વેચી જોઈ, હવે તેનું ઉપન્યું તેહ, લઈ કુંવર ત્યાંથી ચાલીયો, ત્યાં સુંદર પંથે પ જ્યો. પછે માસ બે ચાલતા થયા, છટે પોતો તે સુંદર રાય, ખરચી આવી રહી ત્યાં જણ, અપવાસ ત્રણ થયા નિવારણ. એમ નગર આવ્યું છે જ્યાંહાં, રતલ પુર તેતો કહેવાય; તેમાં રતનસેન રાજન, તેજપાલ નામે પ્રધાન. ૭૩ તે નગર હુંકટે આવ્યા સાર, તારે સુંદરે કર્યો વિચાર નથી ખાવા કાંઈ માહારી પાસ મુને ત્રણ થયા અપવાસ. ૭૪ તારે વીચાર કીધો સાર એક બાંધ્યો કાષ્ટનો ભાર. તે ભારો લઈ પરવર્યો નગર સમીપે લઈ નિસર્યો. ૭૫ ભલો ભલો તુ દીન દયાળ, કે દાટે ન ઉપડ્યા ભાર; આવ્યો નગર પાસે

જેટલે, શુકન રૂડા થયા તેટલે.

પુરવછાયા—શુકન રાજને રૂડા થયા, વર કન્યા પરણીનેય બ્રાહ્મણ વેદ ભણે વણા, બોલે જય જય કાર. ૭૭ નગરની શોભા અતી વણી, મુખથી નવ કે હેવાય, સુવરણ કળસે નારીયો, નિર ભરીને જય. ૭૮ સુંદર બાલ્યો તે નગરમાં, આવ્યો ચૌડા મોઝાર, ભા રો લેધને ઉભો રહ્યો, તે જોતાં તેને ધર. ૭૯

પુરવછાયા સુંદર ઉભો તે ચઉડા મોઝાર, ત્યાં ભણાવે પંડયો નિશાળ, પંડયો બોલ્યો મુખથી વાણ, સુંદર કેરા ભારાને જાણ ૮૦ સાદ કરાવ્યો જેટલે; સુંદર આવી ઉભો તેટલે; ભારાનું મુલ્ત કરો તે તમો. જે માગો તે આપુ અમો ૮૧ તારે સુંદર બોલ્યો વાણ, મુને અન જોઈએ નીરવાણ; બે ટંક હું અનાજ જમુ ભારો આપી ભમતો ફર. ૮૨ ત્યારે પંડયો બોલ્યો જે હ. પેટ વડીએ રાખ્યો તેહ; ત્યાંતો સુંદર રાત રહે, મુખ દુખ જે પડે તે સહે. ૮૩ પુરવછાયા—પછે પેટ વડીએ રાખ્યો સહી સુંદર તેણિવાર; ખાય પીએ હી ન નીર ગમે, નીત લાવે કાષ્ટનો ભાર. ૮૪ હાથમાં ચો ઠણ પડ્યાં, વણાં, તારે પંડયાવિચારે મન; કોમળકાયાદી

સે થણી, એ સુખીયા દીસે તન. ૮૫ ચોપાઈ—સુખી
 થો દીસે ઓતુરે તન એમ પંડ્યો બોલ્યો વચન, કાષ્ટ
 જવા દે આણે ઠામ. નીશાળનું તુ કરજે કામ. ૮૬ સું
 દર તેઓ ન બોલે સગાર, ભુરખો નામ પાડ્યું તેણી
 વાર; તે નીશાળીયાને મન ભાવે, મુરખો કહીને બો
 લાવે ૮૭ પુરવછાયા મુરખો મુરખો સરવે કહે, વાહા
 લો લાગે અપાર; અત્રીશ લક્ષણો છે ખરો, પણ બોલે
 નહી સગાર. ૮૮ તન રૂંડો તેજપાલનો, ભણે નીશાળે
 સાર, ભાવ ભલો પંડ્યા તણો તે રાજ તણો કામદાર
 ૮૯ રતનસેન રાજ સહી, તેની પુત્રી જેહ, તે નિશાળે
 ભણે સહી, પુલવંતિ નામે તેહ. ચોપાઈ—પુલવંતિ
 ભણે તે નિશાળ, તેતો રતનસેનનીરે બાળ; રૂપવંતીને
 કળા અપાર, અંતરપટ બાંધી ભણે નીરધાર. ૯૧ પં
 ડ્યાને મન ભાવ અપાર. કુંવરી તેજ તણો ભંડાર;
 ત્યાં ભણે તેજપાળનો કુમાર ભાવે ભણે કળવંતીનાર
 ૯૨ પુરવછાયા-ઘણા દીવસ એમ વહી ગયા. જોતાં
 તેણે ઠામ; અંતરપટ ઉચો કર્યો. દિઠો તેજપાળા કુ
 માર. ૯૪ નજરે નજર ભેળી થઈ. મોહ પામ્યા બેહુ
 જણ; માંહોમાંહે સમજી રહ્યાં, જોતાં તે પરમાણુ ૯૪ નેન

પદારથ નેન રસ, નેને નેન મલંત; જ્યારે થાયછે પ્રી-
તડી પ્રથમ નેન કરંત. ૯૪ પ્રીત બંધાણી પ્રેમશુ; ન-
જર થાંતાં એક; જીવણુ પ્રાણુછે માહરો. વાહલો! મુજ
ને વિશેક. ૯૫ નજર ઝટ લાગી રહી, સામાંબેઠાં સેણુ;
હઠયુ રાખે હાલકી. પણ ઝડપ નાંખે નેણુ. ૯૬ સજન
સાથે પ્રીતડી, મન બાંધ્યું તેસાથ વરેહ વાંધ્યો ઘણો
અંગમાં, ન ગમે બીજવાત, ૯૭ હવે હુંતો હું કરું એ
વીના ન રહેવાય; જો એને દેણું નહી, તો પ્રાણુજ મા-
હારો જય. ૯૮ જો વડીએ મેં ભાળીઓ, દીઠા પટલામાં
હ; તે વડીનો ચટકડો, મુને લાગ્યો હઠયામાંહ. ૯૯ એ-
ટલા દીવસ એળે ગયા પંચે લેખ્યો કામદાર; હવે
ઉપાય કર સહી એમવીચારે નાર. ૧૦૦ પ્રીતલાગી છે
તેણીવાર. કુળવતીએ કર્યો વીચાર; સાદ કર્યો ત્યાં મુ-
રખાને જાણુ, આ લે પાટલો નીરવાણુ. ૧૦૧ કુળવ-
તીએ દીઠા લગાર. પાડ્યો થયો નથી મોકલ્યો સાર; પા-
ટીમાં લખ્યો એ તુ વીચાર, તુંછે મારો પ્રાણુ આધાર.
૧૦૨ પાટી આપી મુરખાને તેણીવાર, આપજોનેજ પા-
લ કુમાર, મુરખે હાથમાં લીધી સાચ, મન વાંચીને વી-
રમે હોય. ૧૦૩ આતો પ્રીત બંધાણી અપાર મુરખો

મનમાં કરે વિચાર; જોડે પારખું અનું સોએ, તેમાં
 નવ જણે કોએ. ૧૦૪ લઘ પાટીને મુરખો જ-
 એ. તેજપાળ કુંવરને આપી ત્યાંહે; ધનપાળ છે તેનું
 નામ, વડો નીશાળીઓ તે કામ. ૧૦૫ પાટીમાં લખ્યો
 વીચાર, તુ માહરો પ્રાણુઆધાર; મારું તુજશુ બધાણુ
 મન, ભલો ભલો તેજપાલ તન. ૧૦૬ તુજ વીના મં
 ઘડી ન રહેવાય, ઘડી એક વરસની થાય; તમારા મે-
 નનીરે જણો તમો. ઝાઝી વાત શુ કહીએ અમો મુરખે
 પાટી આપી સાર, તેમાં જણ્યો તે સરવ વીચાર; પુછે
 પાછો ઉતર જોહ, કામદારે લખીયો તેહ. ૧૦૭ પુરવ-
 ઘાયા—પાછો આંકજ માંડીઓ, સાંભળરે તું નાર ત-
 મે લખ્યું તે સમજ્યો. હરખ પામ્યો અપાર. ૧૦૮ પ-
 ણુ એક ઉત્તમ છે ખરૂ જણે તાહરો બાપ; તો સુખ-
 માંથી દુખ ઉપજે, થાય ઘણો સંતાપ. ૧૦૯ અમેજ
 તે વાણીઆ, તાહરો તાત રાજન; તે માટે તમને કહુ
 વીચારી જોજો મન. ૧૧૦ પણ એક વાત તમને કહુ,
 શોર તણુ નહી કામ; એ વાત ગુપત રાખવી, જોતાં
 એણે કામ. ૧૧૧ ચોપાઈ—લખી પાટી તે આપી હાથ
 મુરખો મનમાં સમજ્યો વાત; મુરખે પાટી દીધી જણુ

કુળવંતીને હાથ પરમાણુ. ૧૧૨ કુળવંતીએ વાંચ્યો
 વીચાર, જે લખ્યું તેજપાલ કુમાર, પાછું વચન ~~લખ્યું~~
 પ્રમાણુ, મારા જીવ સામો તું જાણુ. ૧૧૩ માટે કરવો
 એક ઉપાય. જેમ કાંઈ ન જાણે રાય; મારો પીતા ક-
 હીએ જેર, તેને લાડકવાઈ હું તેહ, ૧૧૫ તારકોઈ નવ
 લીએ, નામ, તે માટે નીચ્યે કરવું કામ; તું તો માહરો પ્રા-
 ણાધાર, એક ઘડી ન મેલું આ વાર. ૧૧૬ તે માટે
 કરલો પરપંચ, જેમાં આવે કંઈ નહી અંચ; તે માટે
 એક કહું છું ઉપાય, જેમ આપણે સુખડું થાય ૧૧૭

પુરવછાયા—સુખ થાય જેમ આપણે, એક કહું ઉપા-
 ય; ઇશ્વર દેહેર છે શહી, ત્યાં તમે આવો રાય. ૧૧૮
 દીઠા ઇશ્વર ધન આગળો, તમે જાળે તેને કામ; રાતે
 હું આવું સહી, કરી પોતાનું કામ ૧૧૯ ઘડીમાં સાઢે
 બેશી કરી, ઘડીએ જાય જોજન ચાર; એ પ્રયાણ છે
 આપણો, હું આવું તેણે હાર. ૧૨૦ ચોપાઈ—હું આ-
 વું છું પાણજીવન, સામગ્રી કરજે આણે દન; એમ પા-
 ટીમાં લખ્યો આંક મુરખાને આપી નીસંક. ૧૨૧ મુ-
 રખે મનમાં વાંચ્યું તેણીવાર, તે નવજાણે કુલવંતીના
 ર; પાટી દીધી શેઠને હાથ, વાંચી મનમાં સમજ્યો

વાત ૧૨૨ પોતાની સામગ્રી થાએ, મુરખો પંડ્યાની પાસે જાયે; પંડ્યા શીખદીએ જસુ ઘેર વળી આવ શુ પાછો ફેર. ૧૨૩ પુરવછાયા—ગુરુએ રાજ થઈ ને કહ્યું, જ ઘેર નીરધાર; આજ્ઞા લઈ તે આવીયો તે જપાલને દ્વાર. ૧૨૪ કેહેવા લાગ્યો મુખથડી, મુરખો તેણીવાર; જે સુખ ઇચ્છો આપનું તો ચેતી દ્યો આ વાર ૧૨૫ નજરે ખેલ મેં નીરખીયો, કીધો એક વી ચાર; કુલંતી ધનપાલ બે, નીકળીજશે બહાર. ૧૨૬ લાજે કાજ સરસે રાહુ, આખર જેતાં જાય; માટે ચેતો આ ઘડી, જેથી રૂઢ થાય. ૧૨૭ જે માનો નહા માહ ર, જીવો પુત્રીની પેર; સાચુ જીવ જાણશો, પોતા કેરે ઘેર. ૧૨૮ જેતાં સાચુ નીકળ્યું, કબજ કર્યો તેવાર તાજુ દઈ મહી પુરીઓ, પોતાનો કુમાર. ૧૩૦ ઉતારીને તે આવીઓ, વેગે મુરખા પાસ; મુઠી ભરી રૂ પીઆ તણી, આપી કહ્યું શાબાશ. ૧૩૧ ચોપાઈ આગ્યો મહેલથી બહાર, જે છે તેજપાલ કામદાર; મુઠી ભરી રૂ પીઆની આપુ તને. ભલુથયું જે ચેતાવ્યો મુને. ૧૩૨ કોઈને કહીશ નહીં એ વાત, ઉપકાર માનુ તુજ ભ્રાત; મુરખો કહે મુને છે સઉ ભાન,

વાત કોઈ નવ જાણે પરવાન. ૧૩૩એમ કહીને ચાલ્યો.
 તેણીવાર, આવી ઉભો તે મધ્ય બજાર, ગુજરીમાં છે
 વસ્ત્ર અપાર, જોઈએ તવાં લીધાં નીરધાર. ૧૩૪વળી
 લીધાં બીજા હથીઆર, ચાલી નીકળ્યો નગરથી બ-
 હાર, પિતે કર્યું શીવ પુજન ચાલ્યો સુંદર તેને દીન
 ૧૩૫ પુરવછાયા—બહાર નીસર્યો તે સહી, આવીઓ
 શીવ મંદિર; પૂજા કીધી પ્રેમશુ, મનમાં રાખી ધીર
 ૧ સ્તુતી કીધી અધીક વણી, પુજા કીધી અપાર, તણ
 સાદ કર જે મને તો ઉઠ્યો શીવ ત્રીપુનાર. ૨ પુજા
 કરી બેઠા સહી, રાત પડી નીરવાણુ; કુળવંતી તતબર
 થઈ. તતક્ષણ આવવા જાણુ. ૩ વડીઆ જોજનસાંઢણી
 લીધી તેણીવાર; વેગે વહીને ચાલીયાં, સાથે લીધી ર-
 તુકાર. ૪ ચડીને ચાલી સહી, મનમાં ગણું રળીઆત,
 ચાલ ચાલે વેગે સહી, દાવીશું કરતી વાત. ૫ મીત
 વાટ જુવે ખરિ, તેજપાલનો કુમાર. અસુર થયુ ઝટ
 ચાલીયાં; પોહોઆં સીધ તે ઠાર ચોપાઈ—એટલે અ-
 વ્યા દેવલ મોઝાર, સાદ કીધો ત્યાં તેણીવાર; સાદ કી-
 ધા તણુ જોટલે, ઉઠી બેઠા થયો તેટલે. ૭ સાંઢ હંકારી
 રતુકાર, ચહી બેઠા સુંદર તેણીવાર મહા વનમાં ચાર

જણા, ત્યાંથી ચાલ્યા તે નીરધાર; ૮ પુરવછાયા—પ-
છમ બેઠા મુરખો, આગળ તે રતુકાર; વચ્ચમાં રાણીકુ
લવંતી, તે સાંઠ હાંકી તે વાર. ૯ પવન વેગે સાંઠણી
અધર ચાલી જાય; મનમાં આણુંદ અતી ધણો, ઉલટ
અંગ-ન માય. ૧૦ આશા પોહોતી અતી ધણી, હઠડે
હરખ અપાર; આજે ભાગ્ય અમતણુ, હુ પામીએ સ-
રથાર. ચોખાઈ—ગડગડ સાંઠ હંકારી જાય, અધાર વ
નને મારગે ધાય; પવન વેગે સાંઠ અપાર; નિસરી
બહુપંથ મોઝાર. ૧૨ તારે કુલંતી બોલી પરકાશ, આ
બ્યાં આબ્યાં જોજન પચાસ. શે ન બોલો પ્રાણુ જીવન
માર તમમાં વળગ્યુ તન. ૧૩ આખી રાત ત્યાં વહીને
જાય, તમારા મનમાં કાંઈ નવ થાય, એમ બોલી કુળ-
વંતી નાર, સાંભળો તેજપાલ કુમાર. ૧૪વાત કરીને
મુરખથી સાર, શુ મનડામાં કરો વીચાર, બીક કોની
ધરો છો મન. નથી બોલતા મુખથી વચન ૧૫મુરખો
બોલ્યો નહીં સગાર. તારે બોલી તે રતુકાર, તમે છા
ના રહો મોરી વાત, હમણા જોતાં થાશે પરભાત. ૧૬
પુરવછાયા—રતુકાર બોલી સહી, સાંભળો કુળવંતી
નાર વણીક કેરો બેટોડો, બીહીક ધરે અપાર. ૧૭ રાત

અંધારી ઉપર, ચોર હશે કોઈ જાણુ; તે મોઢેબોલે નહી
 એ છે ચતુર સુજાણુ; ચોપાઈ—ચતુર હોય વણીકનો
 તન, તેને માટે નથી બોલતાં કાંઈવચન; આપણુનારી
 નાનેરાં બાળ, ચોર મળે તો થાય જંજાળ. ૧૮ કોઈ
 છુટી લે આપણું ધન, એમ મુખથી બોલે કામની તે
 માટે છાતી રહે માત, વનમાં ઝાઝી ન કરીએ વાત
 ૧૯ વાત કરે ને સાંઠ ચાલી જાય, તારે બોલી કુળવંત
 ત્યાંય, બીક કોની ધરો છો મન, બોલો બોલો પ્રાણજી
 વન ૨૦ વાત કરે ને સાંઠ ચાલી જાય, પ્રાતુસકાળની
 વેળા થાય; વીટી રજનીને ઉગ્યો દન, તારે મુરખે ઝ-
 ઝકાળ્યું વદન ૨૧ ત્યારે બોલી કુળવંતી નાર, તુતો
 સાંભળરતુકાર; આતો નોય તેજપાલનો કુમાર મુર-
 ખો વર ઓળખ્યો તેણીવાર, ફટફટ પાપણી વીવાત,
 મને દુખ તણી તું દાત; કુળવંતીને થઈ મુરછાય પ-
 ડી ગઈ ત્યાં પૃથ્વી માંહ. ૨૩ છાતીશુ ચાંપી રતુકાર
 ખમા ખમા તુજને બહુ નાર; નેત્રથી આંસુ પાતળ
 થાય, મુખથી કાંઈ નવરે બોલાય. ૨૪ પુરવછાયા—
 ખમા ખમા દાસી કહે, બાડી તે રહીયા માંહ; ઘટીકા
 એ પુઠે સહિ, ટળી તીહાં મુરછાય. ૧ વળતી તે કોપે

ચઢી, કુળવંતી બોલી વાણ, મુખ નવ જોઉં મુરખનું
હું છાંડુ માહરા પ્રાણ. ૨ રીસ ઘણી ચઢીનારને, બોલી
મુખ તે વાર આંસુ પડે બહુ આંખથી. કાઢી પગની
પેજર. ૩ એનું મુખ દેખુ નાહું પાપી એ કહેવાય, વા-
હાલાવછો હોયે સહી, ક્યારે ઇહાંથી જાય. ૪ કાઢકાઢ
એને સહી, મોઢુ એનુ બાળ; તે માટે તુજને કહુ, એને
હોઠે ઉતાર. ૫ તારે મુરખો બોલીયો, કોણ આવે તુજ
સાથ, શીવને દેહેરે આવિને કીધી મુજને ધાત. ૬ હું
પુજ કરવા આવીયો, સદાશીવની જેહ; ભાંગજ પીધી
મેં હતિ, ધાતજ કીધો તેહ. ૭ ગામમુકાબ્યું કામમુકાબ્યું
મુકાવી નીશાળ; અવગુણ કીધો તે સહી વળીદેછે મુ-
જને ગાળ. ૮ ચોપાઈ—એમ કહીને ચાલ્યો તેણીવાર,
ત્યારે બોલી તે રતુકાર; આપડે ઉભાં એકલાં વન, ચોર
મળે તો લઈ જાય ધન. ૧ પુરૂષ વીના કેમ રહેવાય.
એ રાંધ્યું ધાન સ્ત્રી કહેવાય; જે ધાનકે નારીજાય, પૃ-
થ્વી તેને ખાવા ધાય ૨ એમ કહે તે ર તુકાર, એ પા-
પીને માર પેંજર; એને દેખી બ્યાપે કાળ, માહારી ન-
જરથી મોઢુ બાળ. ૩ પછે મુરખો બોલ્યો તેણી વાર
ભલો ભલો તું વીશ્વાધાર; દામોદર છું તમારો દાસ,

સેવકને ધણે વીશ્વાસ. ૪ માટે વાર કરો તુજ સ્વામ,
હુંતો જપુરે તમારૂં નામ; તમે ભક્તતણા પ્રતિપાળ,
માહારૂં દુખ કાપો ગોપાળ. ૫ પુરવછાયા— દાસ પ્રભુ
છું તમતણો, કરણાનીધ કૈશવરાય; એમ કહેતો આ-
લીઓ, શોક કરતો જય. સુંદર ચાલ્યો વનવીષે, બો-
લીત્યારતુકાળ; બાઈછ કહુ તે સાંભળો, સાદ કર આ-
વાર. ૭ ચોપાઈ—સાદ કરછું એને શાર ત્યારે બોલી
કુળવંતી નાર; કહુ તારે તું ધરજે સાર મુજ આગળ
ન કરજે ઉચ્ચાર. ૮ તારે મન આવે તે કરનાર, ત્યારે
સાદકીધો તેણીવાર. તું આવ મુરખ આણે ઠામ, એ
મ કહી બોલાવ્યો તે નાર. ૯ મુરખો ઉભો રહ્યો તે
જાણ, ત્યારે બોલ્યો મુંખથી વાણ; મારો વાંક નથી લ-
ગાર, તમે તેડી લાવ્યાં વનમોઝાર, ૧૦ ચોરા આવો
ને મુરખા ભાઈ, તમે રીસ ન કરશેાં કાંઈ; ત્યારે પાછો
આવ્યો નીરધાર, સાંઠ હંકારી તેણીવાર. ૧૧

પુરવછાયા—સાંઠ હંકારી ત્યાં થકી, તે પવનવેગે
પળાય; ઝળહળતુ ઝબકી રહ્યું, એક નગર અનુપમ
ત્યાંય ૧ દીસે બહુ રળીઆમણુ, જાણે હોય કષ્ણાસ;
સાંન વેગે આવીસહી, તેજ નગરની પાસ. ૨ એક ૫-

લવાડી દીકી, સહી, સાંઠ હંકારી તે માંહ ત્યાં આવી
 ઉભા રહયા, પછે નગર નીરખે તાંહ ૩ ઉંચા મંદીર
 માળીઆ, શોભિતેજ પ્રકાશ; હેમ ઘડુલે શોભતી, ના
 રી મન હુલાસ. ૪ ચોપાંઘ—નીર ભરતીતી નારિઓ
 સોએ, તેનું રૂપ દેખી મન મોહે; ભલાં ચઉટાં શેરીને
 પોળ, સામા સામી હાટની ઓળ. ૧ લીપીલીત કન
 કની ગાર, નાટારંગ ત્યાં નૃત્ય અપાર; દેખી હરખી કુ-
 ળવંતી નાર બોલી દાસી પ્રત્યે તેણીવાર. ૨ કુળવં-
 તી બોલી વાણુ, સાંભળ દાસી ચતુરસુખણુ, હવે ખી
 જરે કયાં જવાય, જોને શુકન રૂડા થાય. ૩ ખર જમ
 જો થાયે આવાર, એમકેહેતી કુળવંતીનાર, જળ ભ
 રતી નારી સોય, રૂડાએવા શુકન હોય ૪ પુરવછાયા-
 કુળવંતી એમ ઓચરી, સાંભળ તું રતુકાર ક્ષુધા લા
 ગી ઉદરમાં, જમવા નહી લગાર ૧ તુ મોકલ મુરખા
 ને સહી, ખવાનુ લેવા સાર ત્યારે ત્યાં બોલાવીઓ
 તે વેળા રતુકાર, ૨ લાવ ખાવાને તું તો સહી, તુ જ
 ચઉટા મોઝાર તવ મુરખો મુખથીબોલીઓ હું પાસે
 ધન નહી લગાર. ૩ ચોપાંઘ—મુજ પાસે ધન નહી લ-
 ગાર, ત્યારે બોલી રતુકાળ; ધન આપો તમે મોરી મા-

એ, જેમમુરખો ચઢિટામાં જાએ; તારે કુળવંતી કરતી જતનજુગતેથી કાઢ્યું રતન; આખ્યુમુરખમાનેતેતો તાંચ મુરખો લઈ બજારેજાય ૪ ઝવેરી હાટે આવ્યો તે જાણી, આવી મુખથી બોલ્યો વાણી; ઝવેરી હાટ ક્યાં છે જેહ, એક વાણીઓ બોલ્યો તેહ. ૫ રાજદ્વાર ગયા છે સાર, ઝવેરી હાટે નહી આવાર; વણીકનાં સુણીરે વચન, મુરખો વીચાર કરતો મન. ૬ પુરવછાયા-વીચાર ત્યાં મનમાં કર્યો, જાઉં રાજને ઘેર; રતનપારખુ ત્યાં કરું જોઉં એની પેર. ૭ સુંદરપોતે આવીયો રાજ કે રે દ્વાર; આવીને ઉભો રહ્યો, કીધો ત્યાં જુહાર. ૮ તે ભદ્રસેન રાજ ખરો, ભદ્રાવતીનો નરેશ, ત્યાં સુંદર તે આવીયો, જોખન બાળે વેશ. ૯ જુહાર કીધો સરવને બોલ્યો મુખથી વાણી; માન દઈ બોલીયો, ભદ્રસેન રાજન. ૧૦ કોણુતણાતમેબેટડા. કીયોતમારો દેશ; શા કારણુ તમે આવીયા; એમ પુછેછે નરેશ. ૧૧ પુથવી દેશ અમારડોને. તાત તો સરજણુહાર. શેર અન્ન માટે આવીયા; જો લખ્યુ હશે કીરતાર. ૧૨ ચોપાઈ-કીરતારે લખ્યુ તેહ હોએ, અદકુ ઓછું ન કરેકોય; એક રતન છે મારી પાસ, જુવે ઝવેરીને થાય વીશ્વાસ ? તે માટે

આવ્યો છુ બાણ, તારે રાજ બોલ્યો વાણ; ચાર રતન છે
અમારી પાસ, જોવા ઝવેરી આવ્યા છે પ્રકાશ. ૨ ઝવે
રી ઉભા છે જ્યાંહે, રતન પારખુ કરે ત્યાંએ; જોઈ સું-
દર બોલ્યો તે વાણ, મનમાં સમરયા તે સારંગરામ ૩
પ્રભુ દામોદર બાલમુકુંદ, દેવકીનંદનકંદ; મારૂ વચન
સાચુ થાય, તમે તુઠો જો વધ કુંઠરાય. પુરૂવછાયા-વૈ
કુંઠવાશી છો તમો, સ્વામી દીન દયાળ; વચન સાચુ
હોએ સહી, તો કીધી મુજ સંભાળ. ૪ ઝવેરી પ્રત્યે
બોલીયો, સુંદર સાચી વાણ; રતન બે ખોટાં સહી, બે
સાચાં નીરવાણ. ૬ જો તમે માનો નહી, તો પારખુ કી
જો સાર; એરણ એક મંગાવીયે. ખબર પડે નીરધાર
૭ ચોપાઈ-ખબર પડે ત્યાં સાચી નીરધાર, પેસી જ-
એ એરણ મોજર; તેતો સાચુ નિશ્યે કહેવાય, ખોટાના
તો કટકા થાય. ૧ મંગાવી એરણ તે વાર, ધા કર-
વાને તેડયા લુહાર; રતન મુકયું એરણપર જેહ ધાણ
પડ્યો કટકાથયા તેહ ૨ બીજું રતન મુકયું તેણીવાર
એરણમાં પેહુ નીરધાર; સરવે જોઈ અચરત હોય. એ
વો પુરૂષ ન દીઠો કોય. ૩ ઝવેરી ઝાંખા પડીઆ મન
ધણીએ રીશ ચડી રાજન; રાજ કહે પરીક્ષા સારી કેવી

ઝવેરી ભુંડા પડીઆ તેવી ૪ પુરવછાયા-રાજા રીસ
કરે ઘણી ઝવેરીને તેવાર; બાંધી ખાને મોકલો, હુંટી
દ્યો દરખાર. ૧ સુંદર પસ્તાયો ઘણુ, વીચારવું નીજ
મન; સમજવી પોતે કહે, સુણો ચતુર રાજન; રન-
જર સહુની ચામના; ભુલે મોહોટ રાજન; માટે માફજ
કીજીએ, રિસ ન ધરીએ મન. ૩ ચોપાઉ-રૂડાં રાજન
કરીએ રિસ, મુકો ઝવેરી દીએ આશીશ; તમ વચને
રાજા કહે મુકી દેઉ. નહિ તો મારિને ડંડજ લેઉ; ઝ-
વેરી મુકયા તેણીવાર, તેતો હરખ ધરે અપાર; કોઇ
આખ્યા મુલક રાયે વિચાર મનમાં કરતા જાયે. ૨ ર-
તન હતુ પોતાની સાથ, તેલઇ દિધું ઝવેરીને હાથ; રત-
ન આતો અમુલ કહેવાય, તેનું મુલ કોણે નવ થાય. ૩
ઘણેરે મુકયુ તેતો જાણ, લાખ રૂપીઆ લીધા પ્રમાણ.
રતન દીધુ ઝવેરિને હાથ, લાખ રૂપીઆ લીધા સાથ.
પુરવછાયા-લાખ રૂપીઆ તે ઘડી. લીધા પોતે સાથ;
દશ હજાર ત્યાં રાયને આપ્યા હાથેહાથ. ૧ રાજા બહુ
રાજ થયા, સુંદરને કહે વચન, કામકાજ હોય અમ-
તણુ, મને કહો આને દન. ૨ સુંદર વળતી બોલીઓ
રાજા પ્રત્યે કહે વાત; મોહોલ એક જોઇએ ખરો. અ

પાવો તમોહાથ. ૩ ધન બેસે તે આપશુ, જોતાં તેણી
 વાર શુધ કરીશુ તે શહી, એવો મોહોલ તથ્યાર. ૪
 ચોપાઇ-મોહોલ અપાવો તથ્યાર, ટાંકુ કુવાને માંહી
 કોઠાર, સરવે વસ્તુ ધરમાં હોય, બહાર ન જવુ પડે
 કાય, અમને મોહોલ જોઇએ એવો સોય, વરતુ સરવે
 ભરી તાંહ; તવ રાજ બોલ્યો તેણીવાર, ઢળીત તે-
 ડાવીયા બે ચાર ૨ કહેતાંઆવિ કીધો જુહાર, કહેસા
 હેબ હમ હે તથ્યાર;જે કામ હોસો હમ કીજે, હુકમ
 ફરમાવો સો હમ કીજે, ૩કહોતો પકડ લાવે સાહુકાર
 ઝવેરીકુ મારે ઠાર- તવ રાજ બોલ્યો તે વાર મોહોલ
 રૂડો જોઇએ તથ્યાર. ૪ પુરવછાયા-મોહોલ જોઇ કા-
 હોડો તમો, સુંદર તેડી સાથ, જે જોઇએ તે અપાવજો
 વેગે તેને હાથ, ૧ ઢળીત ચાલ્યા ત્યાં થકી, સુંદર બે
 જો જાય; શેરી પોળ જોતો ખરો, ઉલટ અંગ ન માય
 ચોપાઇ-ઉલટ સુંદરના મન માંહ, મેડી મોહોલુ જોતો
 તે જાય;જોતાં એક દીઠારે અવાસ, સુંદર આવ્યો તેની
 પાસ. ૧ ઉંચા તે મંદિર માળીયાં,છળ જરખાંનેજ
 ણીયાં હથીઓ વણુઝારો રેહે તે માંય, સુંદરે પુછયુ
 ઢળીતને ત્યાંહ. ૨ આ કોનો મેહેલજ કહેવાય, ઢળીત

બોલ્યો તે તાંડ; હઠીયા વણુઝારા ઇસમે રહે, ઢળીત
સુંદરને એમ કહે. ૩ આબ્યા મોહોલ પાસે ત્યાં બળુ
ઢળીત બોલ્યા મુખથી વાણુ; ચલ બે ચલ હઠીયા તુ
આજ, તુમકુ બોલાવે ભદ્રસેન રાજ. ૪ કોપ ખુદાકા
તુજકુ હોય, ઇસમે ગુના નહી તેરા કોય; હમને રોટી
રાજકી ખાઇ, હુકમ તુજકુ કહેતે ભાઇ.

પુરવછાયા-વચન એવાં સાંભળી, થરથર કંપે મન
દાણુ ચોરી કીધ નથી શાને તેડે રાજન. ૧ તે જમી
ને સુતો સહી, ઝબક્યો બહુ મનમાંહે; પેરણુ સો પડે
નીસરિ, વણુઝારો ઉડ્યો ત્યાંહે. ૨ ફાળ પડી બહુ પે
ટમાં, હોઠ કંઠ સુકાય; બોલે બોલ અવણુ સહી, સવ
ણુ નવ બોલાય, ૩ ફાંદ મોટી પરસેવો ઘણો પાઘડીતે
પડી જાય; શું થાશે ભગવાનજી, આતે શું કહેવાય.

ચોપાઈ-અરે પ્રભુ આ શું કહેવાય, તેની થરથર ધુ
જે કાય; તેડી લાબ્યાં તે રાજદવાર; આવી રાજને ક
ર્યા જુવાર. રાજ પ્રત્યે બોલ્યો વચન, શું ગુનો મારો
રાજન; શે કામે તેડયા મહારાજ સાચુ કહેાને હમને
આજ. ૨ ભદ્રસેન ત્યાં બોલ્યો જેહ, મોહોલ કહીએ
તમારો તેહ; સુંદરને આપો તે તમો, એવું વચન કહિ

એ છે અમો. પુરવછાયા=માન વચન હઠીલા સહી ક-
હુ તુજને નીરધાર; મેહેલ સુંદરને આપીએ નિકળો
ધરથી બહાર. ૧ એ સોટે બીજે આપશું, મેહેલતુજને
કેય; સુણતાં ચીંતા ઉપજ. ઉભો ત્યાં બહુ રોય. ૨ થ
૨ થર તે કંપે ધણો, વણુઝારો ત્યાં જણ; શુધ ન રહિ
શરીરની, જણે હમણાં જશે પ્રાણ ચોપાઈ વણુઝારો
કહે તેણીવાર, અમે જશુ નગરથી બહાર; રાડ ઉઠી
કે સીડજ ખાય, રાજેજ ત્યાં કેમ રહેવાય ત્યાં રાજ
રિસેતો થાય, ચીત આવે તો હમણાં જય; શાનેલવરી
કરે તુ આજ, નીસર્યા વિના તો નવ સરે કાજ. માલ
ધન આભુશણ હોય, વેહેલા લઈને નીસરો સોય; હઠી
ચો રોતો રોતો જય. પાસે આવ્યો તે સુંદર ત્યાંહ.
પુરવછાયા સુંદર બોલ્યો મુખથકી, શુણ હઠીઆમુજ
બ્રાત કેટલું ધન બેઠું હશે, મુને સાચી કહેને વાત ૧
પાંચ હજારને પાંચશે ઉપર તે પચાશ; ખાંતે મેહેલષ્ટી
ઘો નહી, રેહેવાની ઘણી આશ. હોંશ હતી હઠડાવીશે
ભોગવવા ધરબાર; કોપ કરી તમે કારમો, ખુંચી લ્યો
આ વાર. આશા સઉની મન વીશે હોય સદા ભરપુર
સતવાદી તોડે નહી, સમજણ હોય જે ઉંર ચોપાઈ તારે

સુંદર બોલ્યો વચન, સર્વે છુટી પડ્યું તુજ ઘન; રાજ
કાંઈ ન આપે દામ, હવે હઠ તણું નહી કામ ૧ હું તો રા-
જ પાસે જઉં. કાંઈ અપાવી ઓશીંગણ થાઉ; તારે હ-
ઠીયો બોલ્યો વાણ, સાંભળ સુંદર ચતુર સુખણ. જે
તમારા મનમાં આવે સહી, એમ હઠીએવાણીકહી; તારે
રૂપીયા સાત હજાર, સુંદરે આપ્યા તેણીવાર. માલ ખ-
જનો લઈ નીસર્યા બહાર બીજે મંદિર ગયો નીરધાર
બીજ રૂપીયા હતા જેહ, શાહુકારને આપીયા તેહ. તે
નું સદાવરત માંડ્યું સાર; બાકી રૂપીયા છાશીહજાર
તેનું તો ત્યાં પુન્યજ થાય, સુંદર કહે તેટલું કરે રાય.
પુરવછાયા-રાજ પ્રત્યે બોલીયો, સુંદર મુખ વચન;
વહેલ એક આપો સહી તો તેડી લાલું કામનફુલવાડી
માં બેઠાં સહી, દાસીને બીજી નાર; વહેલ આપી રૂડી
તીહાં આબ્યો તેણે ઠાર. રતુકાર જોઈ ફરિ, કુળવંતી
કહે વાણ; મુરખો પ્રાકરમી છે ખરો, દીસે ચતુરસુખ
ણ કુળવંતી બેઠી વહેલમાં, આબ્યા નગર મોજર; તાં
હાં આવી ઉભાં રહ્યાં, હઠીયા કેરે દવાર ઉઘાં મંદિર
માળીઆં જળહળ જોત પ્રકાશ; તે જોઈને વીસ્મે થઈ
જે કુળવંતી નાર. મનમાં તે સમજી સહી, નવ બોલે

મુખ વાણુ; દાઝ ધણી મનમાં ભરી, પોતે ચતુરસુખણુ
મોહોલ પાસે આવી સહી, ગયાં ઘર મોઝર, જોધને
ત્યાં વીરમે થયાં, ભર્યા ભંડાર.

ચોપાઇ—આળ્યાં આળ્યાં તે ઘર મોઝર, રૂડાં દીસેછે
આ દરબાર; હીડોળાખાટ બાંધે છે સહી, જોધ કુળ-
વંતિ બેઠી તહી નાના વીધનાં વસ્ત્ર દીસે સાર, વાસણુ
તરેહ તરેહનાં સાર; ધરત ખાંડ સાકર અનેક, જોતાં
કાંઈ ન આવે છેક. ચોખા પરશુદી દાળ અપાર, તે
જોધને રીઝી રતુકાર; જે જોધએ તે સરવેછે તાંય કુવા
દાંકુછે મેહેલનિ માંહ જ્યાં જુવે તાં દ્રષ્ટ ભરાય, તે કુ
ળવંતી જોતી જય વછો પડયોછેમુજ ભરથાર, તે એ
પાપીને માર પેંઝર, પછી બોલી તે કામન દાસી તું
રાંધે ભોજન; ભુખ લાગીછે મુને અપાર એમ કેહેતિ
કુળવંતી નાર. રસોઈ કીધી જુગતે કામન, નાનાં તે
રાંધ્યાં છેઅન; બત્રીશાં ભોજન ઉતમ પાક ધણીજત
નાં કીધાંછે શાક. બહુ જતનાં કીધાંછે આચાર બરણી
ભરી ઘરમોઝર; આદુ લીંબુ દીસેછે ઘણાં, અથાણામાં
નહિ કાંઈ મણા કેરી રાઈતી કરમદાકોર, પાપડના ગો-
ળા ભરિઆપેર; દુજે મહીશને વળી ગાય, તેતું દુધ

ધણેર થાય. છપનભોગ થયા તૈયાર ઉઠી જમવા કુ-
લવંતી નાર; ઉને પાણીએ નાહી કામન, બેઠી કરવા
ને ભોજન જમી ઉઠ્યાં કુળવંતી નાર; વળી જમી તે
રતુકાર; મુખવાસ રૂડો છે સાર, તે તો આવે મુખ મો-
ઝાર પુરવછાયા-રતુકાર વળતી વહે, તું સાંભળરે કા-
મન; મુરખો ભુખ્યો છ સહી, હવે કરાવીએ ભોજન.
કુળવંતી વળતી એમ વહે, દેખી વ્યાપેકાળ; નામ ન
સંધસ તું મુંજ કને, મોઢુ એનું બાળ. લે તાંસળી તું
ત્યાં થકી, એહું જુહું અન્ન; નાંખી મુઠી મીઠાતણીદે કે-
રવા ભોજન બે ચાર પાપડ તે સહિ, તે સહુ ભેળુ કીધું
જાણુ; મુઠી બે મીઠા તણી, નાંખી તે પરમાણુ.

ચોપાઈ—તાંસળી લીધી તે કર મોઝાર. આગળ મેલી
તે રતુકાર; જમોજમો મુરખા વિર, જમીશીતળ પીધા
નિર સુંદરે કવલ ભયો જેટલે, બાહાર નીસરી પડી
તેટલે; ઉપર પાણી પીધું સાર, પછી કવલ ભર્યાં બે
ચાર; ભલો ભલો તું દીનદયાળ, તું તો જગતતણેાં પ્ર-
તીપાળ; જમી ઉઠ્યો તે પરમાણુ, છેડું આંબુ તહાં
રાજન સુંદર આંબો તે સભા મોઝાર, આવી રાજને
કરયા જુહાર; રાજએ ઘણું દીધું માન, પાસે જઈ બે

કા પ્રધાન વાલો લાગે રાજને અપાર, સુંદર વીના ન
 ચાલે લગાર; મધ્યાન થયાને માગી શીખ, મનમાં કુ-
 ણવંતીની ઘણું બીક. સુંદર ત્યાં થકી ગેરજ બય તે
 રાતે પછે શું થાય; રસ્તે જતાં કરેછે વિચાર, ભલી
 દાસીછે રતુકાર—પુરવછાયા—બીક ધરતો આવિઓ,
 વેગે ધર મોઝાર, બલીહારી જઉં તુજ ઉપર, એમ વહે
 રતુકાર સુંદર મોક્ષમાં આવીઓ, પરસાળે ડિભો જ-
 ણ; રતુકાર કહે રાણીને, બોલે મધુરી વાણ મુરખોબે-
 ઠા આંખણે, ભોજનનિ સી પેર; કુળવંતિ બોલી સહિ
 જેના મનમાં ઝેર. વાહાલા વછો આવીઓ ચડે છે
 મનમાં રીસ, શું કરે તે ચાલે નહી નીકર છેદું શીશ.
 ચોપાઈ—એમ મુખથી બોલે કામત ઝેર, આણીને બ-
 હુ મન, એની વાતના કર વારંવાર, એ મુવાને માર
 પેંજર એકું જુદું જે હોયે અન, આણી આગળ
 મુકયુ ભોજન, જમોજમોરે મારાજાત શું કહું તમને
 ઝાઝી વાત. જેવો સમો તેવું સાવધાન, આંખો મીચી
 ને જમીએ અંન; સુંદર કહે સુણ રતુકાર, ભુખ નથી
 લાગીરે લગાર. પુરવછાયા—ભુખ નથી મુજને કાંઈ
 સાંભળ કહુછુસોએ; ઉંઘ ઘણી આવે મુને, કાંઈક સ-

રણે આપો અમોય. પછી રતુકાર ગઈ ઘર વીખે,
જ્યાં કુળવંતી નાર; પાથરણ માગે મુરખો એમ કહેછે
રતુકાર. ફાટલ આપી ગોદડી, માંહે ભડકતાં બાર; ખં
ખેરીને પાથરી, માંહે ધુળ ગરિ શેર ચાર. પહાણો મે-
લો એસીંગડે. મુખથી કહે કામન; સુંદર નેધ એમ
બોલીઓ, ભલો તું જગજીવન. ચોપાઇ-પાથરીગો-
દડી ભડકતાં છે બાર; તારે બોલી તે રતુકાર; તમે કેમ દો
મુરખાને છેહ, કાંઈક વિચાર કરોનેતેહ. એવુ સૂણીને
કહે પેંજર, દાંસીને મારી બે ચાર છાનીમાની તે સાં-
ખી રહી, ગોદડી લઇને ત્યાંથી ગઈ; તે બેધ આવિસું
દર પાસ, મુખે નાંખતી બહુ નીસવાસ; ભાઈ માર ન
ચાલે જોર, મુને મારિ જેમ મારે દોર. ગોદડી પાથરિ
તેણીવાર, માંહી ધુળ ખરી શેરચાર, ફાટલા ભડકતાં છે
બાર. ઝટકી પાથરી તેણીવાર. પુરવછાયા-સુંદર ને-
ધવીસ્મે થયો. ભલો તુ દીનદયાલ; આ ગોદડી કંઈ
વરસની, ક્યાં રાખી જગપાલ એમ કહિ સુતે ખરો
સુંદર તેણીવાર; નિંદરા તો આવે નહિ, માંહી ચાંચણ
કરે ચટકાર. આખી રાત એમ વહિ ગઈ, થયો પ્રાતુશ
કાળ, મુખમંજત કીધુ સહી, સમરયા શ્રીદીનદયાળ

ચોપાઈ—સમરયા સમરયા દીન દયાળ, ગયો સભા
 માહે તતકાળ,દીઠો સુંદર તેણીવાર, રાજાએ ઉઠી ઝી-
 ઘો જુહાર. સુંદર આવ્યો તે ઘર મોઝાર, સામી ઉભી
 છે રતુકાર. પુરવછાયા—બલીહારી તુજ ઉપરે રસોઈ
 ઠરીને જોય, ભોજન છે મન ભાવતા, જે તુજને ગમેતે
 ખાય. સુંદર આવ્યો ઘરવીખે, સમર જગજીવન રતુ-
 કાર ઘરમાં ગઈ, જ્યાં બેઠી કામન. ચોપાઈ—ઘરમાં
 આવિ તે રતુકાર.જ્યાંબેઠી કુળવંતીનાર બાઈ મુરખો
 આવ્યો તે ઘર, હવે ભોજનની શી પેર જમીને સુતી
 તે કામન, ઘણોસાંભરે તેજપાળનો તન; નૈણેઆંસુ વ-
 હે ચોધાર, હુંડી ઝીધિ તે કામદાર. મેં જાણ્યું આવું
 નવ હોય. વિધાત્રા મારી વેરણ હોય; હું માતા તાતને
 ત્યાં મેહેલી, પરદેશમાં આવિ એકલી; ઘણો શોક મન
 આણે નાર, એટલામાં આવી રતુકાર; બાઈ મુરખો
 આવ્યો છે ઘર, તેના ભોજનની શી પેર.

પુરવછાયા—રીસ કરી બહુ કુળવંતી, એક ઠોઠ
 મારી રતુકાર;જાને રંડા અહીં થકિ,જે પડ્યું તે દેઅ-
 હાર. ખીચડી પાપડ અંન જે,મીઠું નાખ તે માંહ;તાં-
 સળી આપ તું તેહને મુરખો લઈને ખાય. પાસે આ-

વી ઉભી રહી,તાંસળી મેહેલી પાસ; સુંદર અંન ચા-
 ખાં જુઓ, મુખે કરતી નિશ્વાસ. મીઠું બહુ નાંખ્યું
 સહિ, ભાવે નહિ સગાર; કવલભરયાં તે બે સહિ,બી-
 જી દીધું નાર. તે દિવસ એમ વાહ ગયો. રાતનો પડિ
 તાહ; શુભા કેરે ટાણુ થયુ,મુરખો બોલ્યો ત્યાંહ પાથર-
 ણા આપ તુ મુજને, સાંભળ તુ રતુકાર; ફાટેલ આપી
 ગોદડી, માંહી ધુળ ખરી શેર ચાર; ઝાડકી જ્યારે પા-
 થરી, માંહ ભડકતાં બાર;સુંદર કહે શ્રીનાથજી,નોધા-
 રાના આધાર,લઈ રતુકારે પાથરિ,પાશાણુ ઓસીકે હો-
 ય; સુંદર ત્યાં પોઢ્યો સહિ, ટગ મગ સામુ જોય ભલા
 અતી ભગવાનજી,ભક્તતણા પ્રતિપાળ, તમ વિના તો
 કુણુ કરે, વેગે મુજ સાંભાળ, સુંદર સુતો સાથરે, ઉંધ
 ન આવે સગાર; ઉઠીને બેઠો થયો. ચાંચડ કરે ચટકાર.
 ચોપાઈ—ચાંચડ કરે ચટકાર, તેને ઉંધ ન આવે સ-
 ગાર; આખી રાત એમ વહીને જય,પ્રાતુશકાળની વે-
 જારે થાય. મુખ મંજન કરયું તેણીવાર, પછે ચાલ્યો
 તે રાજદુવાર, સુંદર આંચો સભા મોઝાર. આવિ રા-
 જને કીધો જીહાર આજ થયો રાજનો દીવાન, માટે
 પ્રિતેથી આપો માન; સુંદર એવું સુણતાં તતકાળ

પગથી મસ્તક ઉઠી ઝાળ; ઘડી ઘડી શું લેછે એનુનામ
ખાલા વખાણ કરીને તું ભામ. ૩ મારા પગતણી પેં
જર; શુ જાણુ જે કોણુ કામદાર; ઘણા કરિશ જે તું
વખાણ પાપીનો લઘશ પ્રાણ ૪ આજ કામદારી એ-
ને હોએ, મીઠુંઝાઝું નાંખજેસોએ; તાંસળી વચમાં પ-
ડીછે તેહ, લઘ અંન નાંખી આપી તેહ ૫ માંહી ખી-
ચડિ પાપડપ્રમાણુ લઘ તાંસળી આવી નીરવાણુ; તેતો
મેહેલે સુંદરની પાસ ઘણો નાંખે દાશી નિશ્વાસ.

પુરવછાયા—નિશ્વાસ મુકે કામનિ માર ન ચાલે
જેર; સુંદર મુખથી બોલિયો ફેગટ શો કરવો શાર.
૭ એમ કહિ બેઠો સહિ કવલ ભરયા બે ચાર; નિસા
સા મેલી કહે તુ તો ભલો વીશ્વાધાર. ૧ કાટલ ખીછાવી
ગોદડી, જેમાં ભડકલાં બાર, ઝબકારો ઘીધો સહી ત્યાં
ધુલ ખરી શેર ચાર. ૪ ચોપાઇ—પાપાણુ ઓશીકે
મુકયા સાર, માંહિ ચાંચડ કરે ચટકાર; સુંદર સમરે
શ્રી ગોપાળ. ધન્ય ધન્ય જગત પ્રતીપાળ ૧ પ્રભુ દા-
મોદર બાલ મુકન્દ, નરક નીવારણુ આનંદકન્દ પ્રભુ
કરોતે મહારી સહાએ જેથી દુખ સૌ દુર પજાએ. ૨
મારા કોટી અપરાદ જે હોએ; તમે મનમાં ન ધરશો

સોએ; એમ કહી પ્રભુને લાગે પાએ, સ્તુતી કરતાં રે
 શિ વીતી જાએ. ૩ તમે ભક્ત વત્સલ હરી કહાવો
 માટે દાસ કરે છે દાવો; મારી અરજ સુણી ભગવાન;
 તમે રાખો સેવકનું નામ. ૪ પુરવછાયા—રેણીત્યાં વિ-
 તી ગઈ, થયો પ્રાતઃકાળ; સુન્દર તવ ઉઠ્યો સહી સ-
 મરી દીન દયાળ. ૧ ખમા ખમા સહિ ઓચરે, બંદિ
 જન જશ ગાય, કરે સલામ સહિ સ્નેહથી, થાય તા-
 હાં તઈયાર. ૨ ચાકર સહિ ઉભા થયા, ચાલ્યા ત્યાં
 કામદાર ઘોડા ઉપર બેસતાં નણી કરે પોકાર. ૪
 ચોપાઈ—સુન્દર ઘોડે થયો અસ્વાર, આવી ઉતરયા
 રાજદુવાર; રાજાએ ઘણાં દીધાં માન, આવો આવોને
 દેશી દીવાન. ૧ સુન્દર વીના ઘડી ન રહેવાય, સુન્દર
 કરે તે ત્યાં થાય; રાજની રાણી કરે વીચાર; કેવી હશે
 સુન્દરની નાર. ૨ તેડી વાલંદ કેરી કામન; જા તુ શું-
 દર કેરે ભોવન; નખ ઉતારવા મશે કરિ, ઉતારિ જોઈ
 આવજો ફરી. ૩ પુરવછાયા—વાલંદ કેરિ નારિ સહી,
 આવી સુન્દર દ્વાર; જોતાં હરખી મન વિશે; મુખે ક-
 ર્યો ઉચાર. ૧ રતુકાર જોઈ કરિ, દીઠું રૂપ અપાર
 નીજ મનમાં વીચારીયુ, આ હશે સુન્દરની નાર. ૨

આવો નખ ઉતારીએ, એમ કહેતી કામન, પચાસ રા-
ણીએ મોકલી, હું આવી તમ ભોવન. ૩ ચોપાઠ—
એમ કહે વાલંદ કેરી નાર, તારે બોલી રતુકાર; હું તો
દાસી માણસ પ્રમાણ, મારી રાણીએ મોહોલમાં જાણ.
૧ એમ કહી ચાલી રતુકાર, આવી કુળવંતિ પાસે ના-
ર; બાઘ વાલંદ કેરી કામન, મોકલી રાણીએ આપણે
ભોવન. ૨ કુળવંતી કહે લાવ આ કામ, પછે લાવી
તીહાં રતુકાર; તેનું રૂપ છે તે જોઈ વીસ્મે હોય, એનું
તેજ ખમે નહીં કોય. ૩ મુખ ચંદર જવું છે જાણ,
કવી કહે કેમ કરે વખાણ; બેઠી દીકાતે કામની. નોય
ભુલત એવી ભામની. ૪ ચંદન વદન નેણાં છે વાક,
સીંહાકારે કટીનો આંક; હંસા ગત ગજ કામની, જાણે
સરદ સોભે જામની, ૫ જેવી પુષ્પ લતા વેલ, જાણે
વાડીમાં શોભે કેળ; જેવી દિસે ચંપાકેરી કળી. જાણે
આકાશમાંતી વીજળી. ૬ જેવી ઇંદર કેરી અપસરાય
માનુની મદલરી મછરાય; દીઠે લાગે તે મોહનું બાણ
કવી તેનું શું કરે વખાણ. ૭ પુરવછાયા-વખાણ તેનું
શું કરે મોહ પામી ઘણું નાર, બાંહ ઝાલી ઉભીરહી
પછે બોલી રતુકા. ૧ સુધ શરીરની રવરહિ, ત્યાંથી

ચાલી કામન રાણી પાસે આવી સહી, રાય તણે ભુ-
વન ૧ આવી ત્યાં ઉભી રહી, દીધા સમાચાર પચાસ
રાણી તમે સહી, તેમાં એકે ન એવીનાર, ૩ એક
દાશી એહની. તેવિ નહી કોય. નખમાં જણાયાં સહુ.
મેં વીચાયુ શોય, જે તમે માનો નહિ જુવો એની પ-
ર; શુધ્ધ જુધ્ધ મારી જેતાં ગદ્ધ, તમે જુવોં જઈ ઘેર પ
એમ કહીને સંચરી; પોતાને થાનક જય; રાણી સહુ
વિસ્મે થઈ, આતે શું કહેવાય. ૬ મુરછા પામી કામ-
નિ, વાલંદ કેરી નાર; એનું રૂપ છે એહહે. જેવી તે
નીરધાર. ૭ ચોપાઈ—સુણી સઘળીએ કર્યો વિચાર હ-
વે નિષ્ણે જેવી નાર; આપણે તીહાં કેમ જવાય
સમજવી જેઈએ રાય. ૧ એવાત રહિ એટલે સુંદર
વીચાર કરે તેટલે; મધ્યાકાળ પચો ત્યાં જણ તારે મુ-
ખથી બોલ્યો વાણ, ૨ જુહાર હમારો માની લીજીએ.
આપ આજ્ઞા તે અમોને દીજીએ; એમ કહીને ઉઠ્યો તે
વાર, નગાર દેવરાવ્યું કામદાર, ૩ સેના ચડી ઉભી
થાય ખમા ખમા તેકરતાજય; સુંદર ઘોડે થયો અસ્વાર,
સુંદર પાખરીઆ ચાલ્યા દશહજર. ૪ ધજ નેજને
આગળ નિશાન, તતક્ષણ આવ્યો પોતાને સ્થાન;

આવી ઉતરયો ત્યાં કામદાર, સરવે ચાકર કરે છે જુહાર. ૪ પુરવછાયા—જુહાર સરવે કીધો સહિ, પાછા વાળયા તે વાર ઉપર લુણુ ઉતારતી, દાશી તે રતુકાર. ભલે પધારયા વીરજી, હું જઉં બલીહાર, મધુર વચન એમ બોલતી, આવ્યો ઘર મોઝાર.

ચોપાઘ—શુંદર આવ્યો ઘર મોઝાર, રાણી પાસે ગઈ રતુકાર; બાઘ આવ્યારે દેશ દીવાન એને આપીએ આપણુ, માન ભોજન આપો એને ભરપુર. ભોજન રે થયુ ધણુ અશુર; ત્યારે બોલી કુળવંતી નાર, એ મુવાને માર પેજાર. ૨ મુજ આગળ ન લે એનું નામ નહીતો માર તુજને આ કામ; તારે મન એતો કામદાર મારા પગ તણી પેજાર. ૨ પુરવછાયા—પેજાર મારા પગતણી ગમેન એનુવચન; તાંસળી લઈને આપતું એહજુહું અન્ન. ૧ શુણુતાં કચવાઈ ધણુ દાસીમન અપાર; અરે પ્રભુ સામુ જુઓ દુખીઓછે કામદાર રતુકાર કહે શું કહું ન ચાલે જોર બોલ્યાનો કાંઈ સાગ નહી, હવે શુ કરશે સોર ૩ ચોપાઘ—પછે તાં સળી લીધી કામન, માંહે ખીચડ પાપડ અન્ન શુંદર બોલે નહી લગાર લઈ કવલ ભરયા બેચાર. ૧ શુંદ.

૨ ધીરજ રાખે મન ભલું કરશે જુગજીવન; એવી મનમાં વીચારે વાત પછે પડી ત્યાં વેગે રાત. ૨ સજ્યા કીધી છે શુંદર કાજ કુળવંતીને ઘણીછે દાઝઃ કાટલ ગોદડી દીધી સાર માંહે દિસે ભડકતાં બાર. ૪

પુરવછાયા--ખંખેરી તે પાથળી ઘુળ ઉડી શેર ચાર શુંદર ત્યાં રહ્યો માંહી ભડકતાં બાર ૧ તેપર કીધો સાથરો પાશણુ ઓશીંગોડે હેત્ય બીછાનું કરીયુ સહી શુંદર ઉભો જોય ૨ ભલો ભલો ભગવાનજી લજ્જા રાખશે શામ ભકતવત્સલછો ભુદરા દુખ તણા વીસરામ. ૩ શુંદર શુભો ધર વીખે રાજ માહોલજ માંહ શુખ સજ્જમાં પોઢીઆ રાણીતળાસે પાય. ૪ ચોપાઈ—રાણી આવી સરવે પાસ આવી ઉભી નીહાં પચાસ ભેગી મળીને કરેછે વાત તમે સાંભળો મારા નાથ ૧ શુંદર નારીકહિએ જેહ અમને દેખાડો તેહ વાલંદની સ્ત્રી કહીએ જણુ તને વાગ્યાં મોહના બાણુ ૨ મુરછા પામીને તે વળી તેની શુધ શરીરની ટળી; એવિ રૂપવંતી જેનાર અમનેદેખાડો ભરથાર ૩ અમ કહિ પગ તાણુયો નાર તમને શુવા ન દધ્યે સગાર ત્યારે વળતી બોલ્યા ત્યાં રાય અમે જોશું એ કનયાય

હમણા નીંદરા આવે અપાર માટે શુદ્ધ રહેવા દોને નાર; તોયે કામનિ ના તુકે કેડ વારે ઘડીએ કરે બહુ છેડ પુરવઠાયા—દુખ દિએ છે કામની ત્યારે રાજ બોલ્યો વાણુ પેટ ભરયું છે તાહર જયછે માહરા પ્રણુ. ૧ નારિ તો મુકે નહી રાજને ચડી રીસ તમને કહાડી મુકુ ખરો નહીતર છેદુ શીશ ૨ નારિ મુખથી એમ કહે અમને નહી કાંઈ લાજ વેચીશું જઈ લાકડાં, લાજશોતમો મહારાજ ૩ ત્યારે રાજ એમ મેહેલો આણે દન એક વાર જાઉ ખરો પછે દેખાડુ કામન. ચોપાઈ—એમ રાજએ કહ્યો બોલ નારી કહે તમે આપો કોલ પછે રાજએ કોલજ દીધ તારે થયો પ્રાતઃ કાળ સીધ. ૧ તવ રાજ કરેછે વીચાર હવે પરપંચ ક-રું હું સારજેમદુભાયનહી કામદાર દિવસ ચડ્યોઘડી બે ચાર ૨ પુરવઠાયા—રાજ કહે ભલે આવીઆ એક પુરો મનની હામ; ચોપાટ રમીએ બેઉ સહી આપુ ત-મ શું કામ. ૧ નવો પ્રધાનથાયે ખરો તે રમે અમારી સાથ; આનંદનાં દિવસ નીસરે એ માનો મુજવાત.

ચોપાઈ—સુંદર આવો સોગટે રમીએ. જે હારે તેને ઘેર જમીઅ; તેની નાર તે પીરશે અન્ન,

લજ્જા ન ધરે તેની કામન. ૧ આપણે કરવી એ
ટલી હોડ, ત્યારે પહોંચે મનના કોડ; ત્યારે સુંદર બો-
લ્યોરે વચન, હું છઉં તમારોરે તન. ૨ તેની કેમ પીર-
સે કામન, લજ્જા કેમ મુકે રાજન; પુત્ર જમે માતાને
હાથ તે તો જાણે તે સરવે વાત. ૩ ઘટતું હોય તેમ
થાય, સાચું વચન કહું છું રાય, ત્યારે રાજ બોલ્યો
વાણ, સાંભળ સુંદર ચતુર સુજાણ ૪ હેવું ભાગ્યમાં
હોય ત્યારે થાય. વહુ રાંધેને સાસરો ખાય; તે માટે
આપણ રમીએ, જે હારે તેને ઘેર જમીએ, સુંદર ઝાં-
ખુ મુખ ત્યારે થાય, પાસા લીધા હાથમાં રાય; એવું
જ્યારે કીધું રાજય, તતક્ષણ નાંખ્યા પાસાય.

પુરવછાયા—સુંદર મુખ ઝાંખુ થયુ, ત્યાં જીત્યો રાજ-
ન; ઘરમાં પેડાનો ઠામ નહી, શું કીધું જગજીવન ૧
હવે તો શું કરે, કેમ કરે હું કાજ, મેં જાણ્યું મુખ પા-
મશુ મરણ આળ્યું મહારાજ, ૨ એમ કહીનેતે ની-
સરયા, કલ્પાંત કરતો મન; ઝાંખુ મુખ દેખી કરી ત-
વ બોલ્યા રાજન. ૩ ચોપાઈ—રાજ મુખથી બોલ્યો
વચન, સુંદર સાંભળરે મારા તન; કાં ઝાંખુ થયુરે વ-
દન, કાંઈ ચીંતામાં કરશે મન. ૧ હવે ઘેર તું

વહેલો જાએ, ભોજનને તે અશુરજ થાએ; ત્યારે શું-
દર બોલ્યો વચન, કાલ જમવા આવો સજન. ૨ એમ
કહિને ઉભો ત્યાં થાય, સુંદર પોતાને ઘેર જાય; અશ્વ
ઉપર થયો અશ્વાર, દુદંભી વાગી તેણી વાર.

પુરવ્વછાયા—સુંદર ત્યાંથી ચાલીઓ, નીશાન વા-
ળીઓ ધાય; ઢોળ દળમાં ગડગડે, ખમા ખમા કરતાં
જાય, ૧ શુંદર આંખો ધર આંગણે, સરવેને કર્યો જુહા-
ર, બલીહારી જાઉં તુજ ઉપરે એમ કહેતી રતુકાર.
૨ ચીંતાતુર દીસે ખરા. વળી તમે કહી વાત; જેવું
હોય તેવું કહો, શુંદર મારા ભ્રાત. ૩ વચન એવું સાં
ભળી, મુખમુક્યો નીશ્વાસ; મરણ આંખું કુંકડું, ભાગી
મનની આશ. ૪ મેં જાણ્યું હવે જીવશું દુઃખનો ન આ-
વીઓ અંત; કહે રાજ હો ચઢ્યો ઘણી જેને મન ખંત
પ ચોપટ રમીયા રાયજી બોલ્યા રૂડી પેર, રમતરમતાં
હારે સહી, જમીએ તેને ઘેર. ૬ એવું વચનરાયે કહ્યું
તેનો થયો વીચાર; તે માટે તમે જાણજો, મોત આ-
વ્યું રતુકાર. ૭ ઉગરયાનો ઉપાય નહીં કહ્યું ન માનો
નાર; સમજવી સમજે નહિ, રતનસેનની કુમાર ૮ રતુ-
કાર હું શું કહું, મુખથી કહ્યું ન જાય છેતરીઓમુને

રાયજી; તે ચીતા નવ સમાય. ૯ તારી મોટી આશછે
 તુ વીના ન રાખે કોય; તે કરતાં લખીયું હશે, તેનો
 ઘેખો નોય ૧૦ મેહેરખાની કરી કહ્યું, ન માને લગા-
 ર; હતુ તહાં સરવે સહી, મરણુ આવ્યું હવે નાર. ૧૧
 ચોપાઈ-સુન્દર બોલ્યો તેણી વાર, તુ તો સાંભળરે
 રસ્કાર; હવે મરણુ આવ્યું નીરધાર હામ રહી તે
 હઠ્યા મોઝાર. ૧ તારી રાણી ન પીરસે અન્ન
 જમવા તે નાવે રાજન; તે મોટે મરણુ આણી
 દન, હામ હઠ્યામાં રહી કામન. ૨ આખરૂ તો
 મારી જાએ સાર, સાચુ માને તુ રતુકાર; હવે
 મારૂ પેટ કટાર, હામ રહી હઠ્યામાં સાર. ૩ તારા ગુ
 ણનો ન આવે પાર સાચી વાત કહુછુ નાર; મારા આ
 મની સીવડાવુ પેજર હામ રહી હઠ્યાણા સાર. ૪
 પાણી પેહેલી બાંધુ પાર મુવા ઉપર બીજી નહી ગાર;
 તે મોટે મરૂ આ વાર હામ રહી હઠ્યામાં સાર. ૫
 એમ કહીને સુન્દર રોઠ રતુકાર; ઉભી ટગમગ જોય;
 છેડે કરી આંસુ હુવે ત્યાંહી હાંમ રહી હઠ્યામાં આં
 હી. ૬ વળતી બોલી રતુકાર, જઈસંભળાવુ કુળવન્તી
 નાર તું તો દુઃખમાં લગાર, ધીરજ મનમાં રાખીએ

સાર. ૭ તુતો દુઃખ પામે છે અપાર સુખી કરશે જી-
ગદાધાર એમ કહેછે રતુકાર ધીરજ મનમાં રાખો
કામદાર ૮ એમકહીને ઉઠીકામન વર મધે ગઈ ભા-
મન; તારે હરખ્યો તે સુંદર મન લળ રાખજો જગ-
જીવન ૯ પુરવછાયા-ધીરજ મનમાં રાખો સહી કહે છે
રતુકાર; કંઈ એક પરપંચે કરી સમજવું એ નાર, ૧
એમ કહીનેસંચરી ગઈ કુળવંતીનિપાસ; કરજોડી કરે
વીનંતી હુછુતમારી દાસ ૨ ચોપાઈ-બધકહુછુ એક
જ વાંત તમે રીસમાં કરશો માત; મુરખો મરેછે આ-
ણીવાર, પછે આપણે થાય ખુવાર; રાજ જમવા આ
વે આપણે ઘર માટે રશોઈનિ શી પેર જો તમે કરશો
નકારતો મરે રાજનો કામદાર ૨ તારે કુળવંતી બો-
લી વાણ, મુરખો મરે તો થાય કલ્યાણ; એનું મુખ
દેખે થાય પાપ એ મટે તો મટે શાંતાપ. ૩ વણ એસ
ડે રોગજ જાય. તીખું કરવું તે કોણ ખાણે એવું કરે
જો ત્રીકમરાણે તો આપણે શુખડું થાય; ૪ પુરવછા
યા—શુખ થાયે તે આપણે એમ કહેતી નાર; વ-
ચન એવા સાંભળી તવ બોલી રતુકાર. ૧ અરે બા-
ઈ એશું કહો વિચારો કંઈમન મુરખો મરે દુઃખ ઉપ-

જે લુટીલીએ રાજન ર ચોપાઈ—નીશ્યે લુટીલે રાય
 ધન તારે ઓરતો કરશોમન તવ આપણુનહીકંઈ જોર
 ભુંડા હાલ કરશે જેમઢોર. ૧ તારેસમજી કુળવંતીના-
 ર, તું સાંભળરે રતુકાર; પેટ ભરીને કહે તું નાર, મુ-
 વો ચીર મંગાવે ચાર. ૨ ચારચુડસા મંગાવેજાણુ, તે
 માં જુજવા રંગ પ્રમાણુ; કેરોને કડકડતો જેહ, કચ-
 કડાને સુવરણુનો તેહ. ૩ એવા ચુડસા મંગાવે ચાર
 આલુપણુ જુજવા તે સાર; જુજવી ભાતના વળી લા-
 વો ચાર, ઘણા જણા અમુલખહાર. ૪ નારી કુજરનો
 એક સાર બીજો સોનેરી નીરધાર; ત્રીજો વળી બંગાળી
 ઘાટ, ચોથો ખો લુલાવે માટ. ૫ એવા જુજવા ચા
 રે રંગ. મુકો લાવી આણે જંગ; એવાં વચન કહ્યાં
 કામન દાશીને ઉછરંગ બહુ મન. ૬ જ્યાં બેઠાં કા-
 મદાર, મુખથીબોલે રતુકાર; તુજ ઉપર જલુવું બલીહા-
 ર તમે ચીજ મંગાવો ચાર. ૭ ચાર ચુડસા મંગાવો
 જાણુ, જુજવા રંગના પ્રમાણુ, બે લાવો અકોટાની
 જોડ, એક નથને બીજો મોર. ૮ બીજાં આલુપણુ છે
 અતિ ઘણાં તે તણી નહી કાંઈ મણા એવો બોલરતુ-
 કારે કહ્યો સુંદર મનમાં ઘણો રાજી થયો. ૯

પુરવછાયા-વચન એવાં સાંભળી, હરખ પામીયો અ-
પાર, બારે ઉભો રહિ કરી, તેડયા ઢળીત ચાર ૧ શી-
વચંદને વળી મુળચંદ કહેવાય, ઝવેરચંદને તેડજે,
એમ કહે સુંદર રાય. ૨ તતક્ષણ ત્યાંથી ચાલીયા અ-
બ્યા તેણે કાર, ચલો બે ચલો બે એમ કહે બોલાવે
કામદાર ૩ ચોપાઈ-ચલોબેચલો બેતુમ સહુકાર ત
મકુ બોલાવે કામદાર, હમ કહે તે જલદી કરો, નહી
તો માર ખાઈને મરો ૧ તુમ કહ્યા કરો કામદાર, ચલો
નહીતો ખાએગા માર, હમતો ચાકર માણસ ભાઈ હ-
મને રોટી ઉનચી ખાઈ. ૨ પુરવછાયા-શીવચંદ મુળ
ચંદ એમ કહે, આ ટાણે શું કામ રાત પહોર ગઈ
ખરીકેમ તેડે દીવાન ૧ ચારે જણ ભેળા થયા. થર
થર ધરૂજે દેહ, પોતીયા પડે છે નીસરી, પડે છ પાઘડી
તેહ. ૨ નવો કામદાર થયો સહી, આપણને દંડે જણ
આ ટાણે તેડુ મોકલ્યુ. કાંઈક ચુન છે નીરવાણ ૩ હવે
આપણે શું ઘટે. બેસી કરયા પરીઆણ જે ગમેતે આ
પશુ એમ મુખથી બોલ્યા વાંણ. ૪ ચોપાઈ-ચારે
ભેળા મળીન જાય. આવ્યા જ્યાં છે સુંદરરાય, ત્યાં
આવીને કર્યો પ્રણામ, ત્યારે સુંદરે દીધા માન. ૧ લાવ

ગદલ તું રતુકાર, પાથરિબે સાર સાહુકાર; દાસી ગઈ
 તે ધર મોઝાર, ગોથાં ખાતી ખાતીરે નાર. ૨ મનમાં
 વિચાર કરતી જાએ રેખે કુળવંતી સાંભળે કાંચે; તે
 તો કામ ખશીને જાએ, માંડ માંડ કહી છે હાથે ૪ વ-
 ણી સુંદર બોલ્યો જોહ. લાવ પાથરવાને તેહ; ત્યારે
 બોલ્યા તે સાહુકાર અમને ફીકર નથી લગાર;
 એમ કહિને બેઠા શાહુકાર હવે શુ કહો છો કામદાર;
 સુંદર ત્યારે બોલ્યો જોહ એક કામ કરોને તેહ ૫ ચા-
 ર ચુડસા લાવે નિરધાર આણી આપો રૂઢાં ચીર ચા-
 ર, રંગ જુજવા જુજવી ભાતજે હોય તે આણી આ-
 પો સોચ. ૬ અકોટ ઝાલ સુવરણની જાણ જડાવ
 નથ નેપુર પ્રમાણ; આણી હમણા આપો તે સાર એમ
 કહેવા લાગીયો કામદાર. ૭ ગમસે તો અમે રાખશુ
 એનું મુલ થશે તે આપશું ઉઠા કહુ તમને આણીવડી
 તમે વારમાં લગાડશે વળી ૮ પુરવઠાયા-શેઠ અ-
 તિ રાજ થયા ગઈ તે સઘળી ધાત; મારગ ચાલ્યા
 મલપતા કરે માહોમાહિ વાત ૧ ધરમ રાખ્યો પરમેશ્વ-
 રે હુતી મનમાં ફાળ વિધન કશું નડીયુ નહી તે કી-
 રખા દીનદયાળ ૨ ઘેર પોતાને આવીયા. કર્યો મન

મા વિચાર; ચાલો ઝટ. જઈ લાવીએ ચઉટેથી નિરધાર એમ વિચારી નીકળ્યા ધન રાખીને પાસ; કહ્યા પ્રમાણે વોહરીયું જોતા પહોંચે આશ ૪ વસ્તુ સરવે લઈ કરી આવ્યા સુંદર પાસ; જોઈ અતીરાયજી થયા મુખે કહે શાખાશ પ ધન બેઠું હોય જેટલું તે લીજે આ વાર; લજ્જા નહિ તે વાતમાં, એમ કહે, કામદાર. ૬ બેઠું તે મુખથી વદ્યા. શાણા જેસહુકાર; તેજ પ્રમાણે આપીયું ક્ષણુ નવ ક્રીધીવાર. ૭ જુહાર કરીને આવીયા. પોતાને અવાસ; મનમાં બહુ રાજી થયા, પોત્તી સરવે આશ. વસ્તુ સરવે લેઈ કરી, આપી ત્યાં રતુકાર; જઈ તું વેગે આપની, જ્યાં કુળવંતી નાર ૮ ચોપાઈ—તે રજની તો વીતી જાયે, પ્રાતઃકાલની વેળા થાયે. રાત પાછલી થડીકા ચાર, ત્યારે ઉઠી કુળવંતી નાર. ૧ રસોઈ કરે રૂડી તે તૈયાર, ચતુર નારીને શાની વાર છપન ભોગ ક્રીધા છે કામન, તે તો રાજને કરવા ભોજન. તરેહ તરેહના ક્રીધાં છે શાક તેમાં ચુક નહીરે જરાક; ભજ્યાં ગરમા ગરમ છે અપાર, વળી રાયતાં ક્રીધાં નીરધાર. ૩ બીંબુકેરી તણારે આચાર, સરવે રાખ્યા ત્યાંહ તઈઆર; પચે કહે કુલ-

વંતી નાર, તુંતો સાંભળને રતુકાર, ૪ હવે દીવસચ-
 હયો ધડી ચાર રાજને તેડાવો આવાર, સામગ્રી સર્વે
 છે તઈયાર. માટે મુરખાને કહે નીરધાર. ૫ સુણી
 કુળવંતીના વચન રતુકાળથઈછે પ્રસન આવી સુંદર
 ને તે કહે છે વાત તુંતો સાંભળ મારા બ્રાત ૬ સરવે ર
 સોઈ તઈઆરજ થઈ, આજ તુઠયા જ શ્રી ભગવાન
 રાખ્યું તમારું આ સમે માન. જઈ તેડી લાવો રાજન;
 ૭ માટે પધારો તમે વિર. રાખોને રૂઢીયામાં ધિર; તેડી
 આવજો ઝટ તમે સાર વાર કરશે નહીરે લગાર ૮
 એવું સુણતામાં ત્યાં કામદાર, મન રાજ થયો છે અ-
 પાર; મારા ભાગ્ય તણો નહી પાર, આજ સમજ કલ
 વંતી નાર ૯ પુરવછાયા—સુંદર ત્યાંથી ચાલીયો,
 આજ્યો રાયને દ્વાર; પ્રીત કરી પધારીએ ભોજનથયાં
 તઈયાર, ૧ માટે વેગે ઉઠીએ. હાંસીલા મહારાજ; પુ-
 ત્ર ઘેર પધારીએ, ભોજન કરવા કાજ. ૨ ચોપાઈ—ચા-
 લો ચાલો આપણે દ્વાર ભોજન થયું ત્યાંહા તઈયાર;
 સુંદરે એવાં કહ્યાં વચન, જમવાને ચાલ્યા રાજન ?
 રાજ ઘોડે થયો અશ્વાર, ચાલો ચાલો કરે તેણીવાર;
 આજ્યા તતક્ષણ ઘેર કામદાર, સામી ઉંભી છે રતુકાર

પુરવછાયા-- દાસી દોડી ઘર વીધે બાઈ આબ્યો તે રાજન, મુરખો તેડી લાવીયો કરાવો ભોજન. ૧ કુળ-વંતી ત્યાં એમ વહે, પરસાળે તેડી લાવ; આશન આ-પ તું બેસવા. દઈને આદર ભાવ. પછે રાજજી આ-વીયા, લીડાબ્યા ત્યાં દ્વાર; પરસાલે બેઠા સહી, પાસે બેઠા કામદાર. ૩ રતુકાર વળતી એમ કહે; તમે ભલે પધાર્યા રાજન; રાજ વળતો જોઈ રહ્યો, ધન ધન તે કામન ૪ જેવી દાસી ચતુર છે, તેથી ઉત્તમ નાર, ધીક ધીક મારો મનખો ધિક પડ્યો સંસાર. ૫ ચોપાઈ-ત્યાંતો જન્મવા બેઠો રાજન. કુળવંતીએ દીધુ બહુ મા-ન; પેરયો ચુડલો સુવર્ણનો જેહ, ચોઢયું ચીર અનો-પમ તેહ ૧ પેહર્યાં ઝાંઝર ઉત્તમ સાર, કડલાં કાંખી-તણા ઠમકાર કાને સુવર્ણ કેરિ ઝાલ. નાકે મોર અ-મુલખ માલ. ૨ રૂડી રાખડી શોભે વતી, ચોઢણીયું પાસે વાદળ; દરશનીયું ને ગોફણી સાર, ફરતી ધુધરી કેરો ધમકાર. ૩ સણગાર ગળામાં શોભે સાર જુમ-ખડું પટ બાંધ્યું તે વાર; કંઠે મુક્તા કેરો છે હાર હિરા રતન તણો અમકાર, ૪ હાથે કંકણ બાજુબંધ, મહા કામી જોઈ થાએ અંધ; સોલ શણગાર સજ્યા

તે નાર કર લીધો બાજઠ ભમરી બાર, પહેમ બાજઠ મુકયો છે પાસ, બીજો રૂપાનો તેની પાસ, હેમ બાજઠ હીરા જડયા, ક્રીયા જડીઆએ રૂડા જડયા. ૬ પુદ્ડી ફરતી તેમાં સોએ વળી ઝાંઝર રૂડાં હોએ રૂપા કેરા બાજઠ ત્યાંય હેમ ધુધરી ટાંકી તે માંહે ૭ ક્રીયા કારી-ગરે તે ઘડીઆં, હીરા રતન અમુદ્ય જડીયાં; વળી ગદલ બે લીધાં સાર, તેતો બેસવાને નિરવાર. ૮ પાંચ પટીલી કરીએ જેહ. તેના ગદલાં લીધાં તેહ; તે ગદલ આપે રતુકાર જમે પાથરયા તેની વાર. ૯ પછે તતબર થઇ કામની વેગે ચાલી ગજ ગામની; ઘરમાં થી નીસરી, બહાર તેમાં કાંઇ ન લાગી વાર. ૧૦ રમ ઝમ કરતી નીસરી જાણે ઇંદ્રપુરીની પરી બાજઠ મુકયા રાજની પાસ. મનમાં થઇ બહુ ઉલાસ. ૧૧ બીજો બાજઠ રૂપાનો જેહ સુંદર આગળ મુકયો તેહ, અવળે હાથ મુકયો કામન મુખ જુવે નહી ભામન ૧૨ રાજ મનમાં કરે વિચાર લજવંતી દીસે છે નાર; મહા રૂપ તણો અવતાર તેમાં ખામી નહી લગાર. ૧૩ પુરવછાયા—રાજ તે વીસ્મે થયો ધન ધન એ કામન. ભાગ્ય મોટું સુંદર તણુ એનારી રૂપ રતન. ૧ પચાસ

રાણી છે ખરિ મારા ધરમાં સોએ એણું રૂપદીકું નહી
 ઉમર માંહી કેએ ર ચોપાઈ—પછે કુળવંતી ધરમાંગ-
 ઇ ઉતાર્યાં આલુપણ ત્યાં સહી; બીજાં વસ્ત્ર પેહેર્યાં
 તેણીવાર બદલ્યા સરવે છે શણગાર. ૧ ચુડા પહેર-
 ચો કેરેલો જણ દક્ષણી ચીર ઓઢયું નીરવાણ; હાથ
 માં ભોજન કેરો થાળ ભરજોબન છે મછરાળ ર મેહે-
 લ્યો થાળ બહુ વિધ ક્રીધ, અવળે હાથે સુંદરને દીધ
 નારી કળા કરે છે અપાર તેનો કે ન પામે પાર. ૩
 આતો બીજી દીસેછે કામન, એમ વીચારે મનમાં રા-
 જન સુંદરને બે છે રૂડી નાર એના તેજ તણે નહી
 પાર ૪ રાજ ત્યાં જોઈ રહ્યો ભલો સુંદર કામદાર;
 સરખે સરખુ રૂપ છે, એને બે છે નાર ૫ કનક વરણ
 કામની જસી સોહીએ સોળ શરગાર; હંસ સમી મ-
 રગ લોચનિ પદમણી પ્રેમ અપાર ૬ ભરજોબન વરસ
 સોળમાંગજગામની તે નાર; ધીક ધીક અવતાર તે
 માહરો એમ રાજ કરે વીચાર ૭ ચોપાઈ—રાજ મન
 માં કરે વીચાર પછે ધરમાં ગઈ તે નાર તેણે શણગાર
 ઉતાર્યો જણ પછે પેહેર્યો ત્રીજો પરમાણુ કેરો ચુડ-
 લો પહેર્યો તે સાર, ઓઢી ચુંદડી તે નીરધાર; પેહેર્યાં

આલુપણ બીજાં જણ, દિઠે મોહ ઉપજે નીરવાણ. ૨
 જણે કન્યા પરણી સાસરે જાય, એવું મન વિમાસેરા-
 ય;લીધો ભાત ધરતને દાળ, જેનો સ્વાદ ઘણોજરસા
 ળ. ૩ ઠમકે ઠમકે મુકતી પાય, કામી નરનોતો જીવડો
 જાય; રાજને વાગ્યું ત્યાં કામબાણ, તેની સુધ ટળી
 નીરવાણ. ૪ વપુ કંપે ને મુખે ન બોલાય, તેનીગતી
 જોતાં એવિ થાય; જોઈ સુંદર ત્યાં કરે વીચાર. રાજ
 કામી થયો નીરધાર. પુરવછાયા—શુધ શરીરની નવ
 રહી રાયવીચારે મન; મેં જાણ્યું રત્રી બે સહી,પણહી
 સેછે ત્રણ. ૧ પચાસ પુરી પરણીયો, નહિ કોઈ એવી
 નાર; ધીક ધીક મનખો માહરો, ધન્ય સુંદર અવતાર
 ૨ ચોપાઈ—એમ રાજ વીચારે મન. ધરમાં તે ગઈ
 કામન; ઉતાર્યા વેગેથી શણગાર, નવા બીજા પેહેર્યા
 તે નાર. ૧ કચકડાનો ચુડો શોભે અપાર બાંહે બાનુ
 બેરખા નીરધાર; બાંધણીની સાડી પેહેરી જણ નાકે
 વાળી પહેરી પ્રમાણ ૨ જણે ગુજરાતણ નીસરીબહાર,
 હાથમાં ધર્યો દુધનો થાળ; માંહ સાકર ભરીછે સા-
 ર, જયફળ એલચી ખુશબોદાર. ૩ પુરવછાયા-બાહર
 નીસરિ કામની,હાથમાં દુધનો થાળ; તે રાજ ત્યાં જો-

છ રહ્યો, પડી પેટમાં ફાળ. ૧ સુધબુધ સરવે વીસરી
 ભાન નહીં લગાર; જેને ભાગ્ય સુંદરતણુ, જેને સ્ત્રી
 છે આર. ૨ ધન ધન સુંદરનો મનખો, ધનધન એ કા-
 મદાર, ધનધન રાણી કુળવંતી, જેની દાસી રતુકાર
 ૩ મુજ ધર એવી કોઈ નહીં, જેતાં એવી નાર; હવે તે
 હું શું કરૂં, રાજ કરે વીચાર. ૪ સુંદરને માફ સહી
 ચારે લઉં કામન; જેતાં સુંદર ચેતીયો, કામી થયો રા-
 જન ૫ ચોપાઈ-સુંદર સમરે સારંગપ્રાણ, મધુસુદનની
 રાખજો માન; પ્રભુજી પાસુ છે તમ તણુ; સાચુ વચન
 હું તો લણુ. ૧ તમે ઉગાર્યા ભગવતઅનેક, તેને કેહેતા
 ન આવે છેક; લજ્જા કમળાપતી, એમ સુંદર
 કરે વિનતિ. ૨ સુંદર મનમાં એવિ ભગતી કરે, તવ
 રાજનું મન પાછું ફરે; કેમ માફ એ કામદાર, મુજને
 ચાલે નહીં લગાર. ૩ પાપ દ્રષ્ટી મારી થઈ, વૃથપણામાં
 બુદ્ધી કેમ ગઈ; સરપ કરડે ને જીવડો જાય; તારે સ્ત્રી
 ભલી ક્યાં થાય. ૪ ક્ષણ ભંગ તો આછે દેહ, શરીર
 પડવાનું છે તેહ; પ્રભુજીએ આપી એવી બુદ્ધત્યારે રા-
 જના મનમાં થઈ શુધ. ૫ એ તો મારે પુત્રી સમાન
 એમ રાજાને આવ્યું જ્ઞાન; ખોટી દ્રષ્ટી મેં તો કરીએ

તો મારી ભગની દીકરિ. ૬ જમી ઉડયા છે તેણીવાર
 તેને વાર ન લાગી લગાર; હવે પાડ ઓશીંગળ થાઉ,
 પસંદી આપીને અહીંથી જાઉ. ૭ પાંચહજાર રૂપીઆ
 સાર, ચાર સ્ત્રીને રતુકાર; પગે લાગીને રાજ જાય, તે
 ને ઉત્તર અંગ ન માય, ૮ પુરવછાયા-રાજત તક્ષણુકિ-
 ઠીયા, ઘોડે થયા અશ્વાર; સુંદર ભેગો ચાલીયો, તે આ-
 વ્યા રાજદુવાર. ૧ તે દીવસ એમ વહી ગયો, થયો સં-
 ધાકાળ; શીખ માગીને સંચર્યા, સુંદર તે તતકાળ. ૨
 ફાટલી બોછાવી ગોદડી, માંહિ ધુળ ખરી શેર ચાર;
 તે સુવાને પાથરી, માંહે ભડકતાં બાર. ૩ સુંદર તો
 સુતો ખરો, રાજ સુવા જાય; સજ્જમાં પોઢ્યો ખરો.
 સ્ત્રી તળાંસે પાય ૪ પચાસ રાણી ભેગી થઈ, બોલી
 મુખથી વચન, સુંદર નારી જોઈ આવિઆ, તો દેખાડો
 રાજન. ૫ એમ કહી પગ તાણતી; દુખ દેતી નાર, અ-
 મે તે જોશુ સહી, સ્ત્રી છે જે કામદાર. ૬ ચોપાઈ-
 મુકો મુકો કહે રાજન, તમે દુખમાં દીયો કામન તોએ
 નારી ન મુકે કેડ, ઘણી કરતી રાજની છેડ ૧ તારે રા-
 જને ચઢી ઘણી રીસ, કહાડી મેલ કાં છેદુ શીશ, તારે
 નારી બોલી વચન, તજશે મા તમે સ્વામીન ૨ અમે

કરશુ નીચાં કામ, ત્યારે જશે તમારું નામ, લાકડાંધા
સ વેચી પેટ ભરશું તમારા મોહોલ હેઠે નીકળશું ૩
પ્રથમ બોલ્યાતા મુખથી બોલ, તમે આપ્યો તો અમ-
ને કોલ; માટે દેખાડો તે નીરધાર, રાજ કહે સ્ત્રી છે
ચાર. ૪ જેને દેખીને રીજે મન. તેનું કેમ જોવાએ વ-
દન તમે પચાસ રાણી કામન. દુર મુખણી છે ભામન
૬ પુરવછાયા—૩૫ એનુ અદભુત છે તમે નહી દાસી
સમતોલ પરપંચ કરી દેખાડીશુ, એમ રાજ બોલ્યા
બોલ. ૧ કોલ આપ્યો તે નારને રાજ થઈ અપાર આ
તુરતા મળવા તણી, સમરે જુગદાવાદ. ૨ ચોપાઈ-રા-
જ ઉઠ્યા તે પ્રાતસકાળ, સુદર આળ્યો તે સભા મો-
જર; ત્યારે રાજએ દીધાં માન, ભલે આળ્યા તમે પ્ર-
ધાન ૧ આજ રાતે મે દીઠો ખેલ તેતો તમને કહુ છું
ખેલ; એક નારી તે ભીનેવાન, તેતો દીસે ૩૫ નીધાન
૨ તેણે ધાખળી ઓઠી શીશ, જાણે કરે છે ધણેરી રિસ
એક ત્રીશુળ કર મોઝાર, સીંદુર તીલક કરયું નીરધાર
૩ પુરવછાયા-સીંદુર તીલક તોકરયું, મેં સ્વપ્ને દીઠી
નાર; ખપર હાથે તે ખરું; મુખ કરતી પોકાર ૧ ખાઉ
ખાઉ રાજ તુજને; ખાઉ તુજ પરધાન; નીવેદ મારાં

નવ કરો, સમજી થઈ રાજન. ૨ ઊઝણી કરો માહરી ભદ્રકાળી છે નામ; મહાકાળેશ્વર શીવ સહી, તમે આવો આણે ઠામ. ૩ તે માટે તમે સાંભળા, પ્યારામુજ કામદાર; ઉઠઠઢેરો ફેરવો સહી, આવે સહુ નરનેનાર. ૪

ચોપાઈ-બહુ આવે ત્યાં નરને નાર, પડોવજડાવે આંની વાર; ત્યારે સુંદર બોલ્યો વાણુ એમાં સરવે થાયે કલ્યાણુ. ૧ ઢઢેરો ફેરવ્યો તે ઘડી, તેને વાર ન લાગી વળી; ગામ મધે જે નરનેનાર ઊઝણી જવા થાન્ત તઈયાર, ૨ ભદ્રકાળી માતા છે જ્યાં. બાળ ગોપાળ આવળે ત્યાંહાં; એમ ફરિ આબ્યો પાછો ઠામ, આવી ઢેડે કર્યો પ્રણામ. ૩ એમ ફરીને આબ્યા રાએ પછે પોતાને ઘેર જાએ; રાજ બોલ્યો તેણીવાર તું તો સાંભળ મુજ કામદાર. ૪ હવે વાત કહું છું અમો કુટુંબ તેડી લાવોને તમો; તમે કાંઈ માં લગાડશો વાર જાએ સામગ્રી કરો તઈયાર પુરવછાયા-ત્યારે સુંદર વળતું બોલીઓ, તમે સાંભળો મારી વાત હું સાચુ તમને કહું બોલુ ન બોલું તાત. ૧ તમ સાથે અમે આવશું આવી ન શકે કામન, ચારેને દુખે સહી કોઈ નવ પીરસે અન્ન. ૨ એકને તાવ આવે સહી, બીજી વમન કરે અપાર, ત્રીજીનું માથું દુખતું; ચોથીને નથી

કરાર ૩ ચોપાઇ—સુંદરે એવાં કહયાંવચન રાજનુંનવ માન્યુ મન સુંદર એમ નહીં ચાલે લગાર જેમ તેમ ભેળી તેડો નાર, ૧ વેહેલમાં બેશી ચારે આવે ત્યારે રાણી મન ઘણું ભાવે સુંદરવણીકરે અપાર જોર ચાલે નહીંયે લગાર. ૨ રાજ કહે હવે વેહેલા થાઓ; તમે પોતાને મંદીર જાઓ; સુંદર ત્યાંથી ઉઠ્યો તેણી વાર; પછે ઘોડે થયો અશ્વાર. ૩ વાગીયાં નગારા ઢોલ નીશાન નેકી પોકારે મુખથી વાણ; આજ સુંદર સમો નહીં કોઈ એવી વાત નગરમાં હોય ૪ પુરવણયા—સુંદર આબ્યો ઘર વીધે સરવને કરી જુહાર; ચાકર સઉ પાછા વાળ્યા ત્યારે બોલી રતુકાર ૧ આવો આ વો વીર મહારા ભોજન કરીને જાઓ; પાણી ઉનાછે સહી ઝટ પટવેહેલાનાઓ ૨ સુંદર મોહોલમાંઆવીયો ત્યારે લીડયાં દ્વાર; રતુકાર ઘરમાં ગઈ ભોજનને શી વાર. ૩ કુળવંતી બોલી સહી તુજને આવડું શું થાય તાંસળી પડી છે ચોકમા તું ત્યાં લઈને જાય ૪.

ચોપાઇ—તાંસળી લીધી કામન માંહે ખીચડ પાપડ ને અંન તે તાંસળી લઈ ચાલી દાસી આવી ઉભી સુંદરની પાસ ૧ જમો જમો વીર મહારા હું તો વારણાં

લેઉ તાહરાં સુંદર બોલે નહીં લગાર. ઝાંખુ મુખ દીઠું
 તેણિવાર ૨ સાચુ કહેને મારા બ્રાત જે હોય તારા
 મનમાં વાત ત્યારે સુંદર કહે છેલો જીહાર મારે મરણું
 પડશે આ વાર ૩ પુરવછાયા—રાજાએ મુજને કહ્યું
 ઉજાણી કરવી સાર વેહેલે બેશી આવજો તમે નરને
 નાર ૧ પચાસ રાણી માહરી આવે સરવે જાણ નગર
 લોક સરવે આવશે કહ્યું વચન પ્રમાણ ૨ શહેરમાં
 ડંડોરો ફેરવ્યો કાલે જશે જાણ તે માટે તુજને કહ્યું
 મરણુ આવ્યું નીરવાણ ૩ આખર જશે માહરી તે
 માટે મરણું સાર વચન એવાં સાંભળી તવ બોલી ર-
 તુકાર ૪ ચોપાઈ—એમ કહિ ચાલી રતુકાર આવી
 જ્યાં કુલવંતી નાર; બાઈ સાંભળો કહ્યું વચન મુરખો
 મરેછે આણે દન ૧ મુરખો મરેતો આપણે દુખહોયે
 રાજ દંડ લીએ ત્યાં શોએ દરશન કરવા જણું કામન
 એમાં કાંઈ ન બેસે ધન ૨ તવ બોલી કુળવંતી નાર.
 મુવો વારંવારે જંજાલ; પરાણે પુન્ય આણે થાએ,
 સાચુ કહ્યું છું મોરી માએ. ૩ રાંડ તારે મનએ લાવે,
 ત્રણ વેહેલ મંગાવી લાવે; એવાં વચન કુલવંતીએ
 કહ્યાં, તે સરવે રતુકારે કહ્યાં. ૪ પુરવછાયા—વચનએ

વા સાંભળી, તતક્ષણુ આવી નાર; વેહેલત્રણુ મંગાવો
સહી એમ કહેતી રતુકાર. ૧ તે ઘડી વેહેલ મંગાવિ
ત્યાં છોડી આંગણુ મોજર; કમાડ ત્યાં ભીડાવિયાં મુર-
ખાપાસે તે વાર. ૨ આખી રાત ઉજગરે, વેહેલ ગુંથ
ણી હોએ; માફ તેના ઢાલીયા, તે કળી નશકે કોએક
માંહે એક મુઠી શલ્યા સહી. ત્રણુ ત્રણુ મનની સાર;
તિર દોરીએ દેખાવિ સહિ હીકમત કીધી નાર. ૪

ચોપાઘ—એવી હકીકત કીધી નાર, પ્રાતસકાળ
થયો તેણીવાર; ત્યારે મનમાં કરયો વિચાર, હવે શું
કરીએ નીરધાર. ૧ આગળ આપણુ જઈએસોએ, જેમ
વાત પ્રકટ ના હોએ; રાત બે ઘડીકા ત્યાં રહી. કુલ-
વંતી તે તતખર થઈ, ૨ દાતાણુ પાણી કીધું કામન.
બે ઘડીક રહિ જમન; વેહેલ જોતરી તેની ઘડી; તેમાં
કુલવંતી બેઠી ચઢી. ૩ ચાર વેહેલ ચાલો જોડે ગા-
મના ઘોડા ચાલ્યાં તેડે, શંકટ જોડીયાંછે ત્યાં અપાર
સરવે ચાલ્યાં નગરથી બહાર. ૪ જલુ છે. ત્યાં એક
જોજન, માતાનાં કરવા દરશન, કોઈ ઘોડે થયા અશ્વાર
કોઈ વહેલે બેઠા નીરધાર. ૫ સીધાં શ્રીફળ સીંદુરધુપ
સીધાં ધાટડી મોહોડીયા અનુપ; હરખ આણે તે નરને

નાર, મેળો માતાનો થયો અપાર. ૬ આખું નગર ની-
સરયુ બહાર, સુંદર ઘોડે થયો અસવાર; આઠ્યો આ-
ઠ્યો તે રાજદવાર, રાજજી હવે કેટલી વાર. ૭ વહેલા
થાઓ તમે રાજન, આગળ ચાલ્યાં અમારાં કામન;
સુણી રાજ ઉઠ્યો તેણીવાર, ઘરમાં ઉતાવળ ક્રીધિ
નાર. ૮ સુંદર નારી આગળજાએ; તમને અસુરજ
થાએ; એવાં વચન કહે છે રાયે, પછેરાણી ત્યાંતતબર
થાએ; ૯ પુરવછાયા-વચન એવાં સાંભળી ઉતાવળી
સરવે થાએ; વસ્ત્ર અવળાં પેહેરીયાં, આભુષણ ભુલી
જાએ. ૧ કોઇયે તેલ માથે ઘાલ્યું નહી, આજણુઆંખે
ના હોયે; સડિ ઠીક થઇ ઉઠીયાં, મેલાં ગાંડા દોડયા જા-
એ. ૨ તેજે જોઇ બહુ હરખીયા, તે ભદ્રસેનરાયે; અ-
સ્વારી આગલ થઇ, સડિ સેન ચાલ્યું જાયે. ૩ વેગે
વહી સડિ આવિયા, ભદ્રકાળી માતાયે; ભદ્રકાળી મા-
તા કહેવાએ, સરવે લોક તે આવ્યા ત્યાંયે. ૪

ચોપાઇ-દેહેરે ઉભા ક્રીયા મહારાજન, તંબુખડા
ક્રીધા રાજન. સુંદર વેહેલ છોડી એકાંત, ચીંતાથીમન
નહિ કાંઇ શાંત. ૧ રખે ખબર પડે ત્યાં રાયે, આખર
તો નથી ઘર માંહે, તે માટે બીજી છે મન, રખે વાત

જાણે રાજન. ૨ પોતે પોતાનું કામ થાયે. કચેરી ભરિ બેઠા રાયે; મોટા મોટા સાહુકાર આવે, તે તો રાજને મનડે ભાવે. ૩ રાગ રંગ થાયે અપાર, રાજ પાસેબેઠા કામદાર; લોક સરવે હલમલ કરે, માતાને નિવેદધરે. ૪

પુરવછાયા-નીવેદો નાના વીધ તણાં, જઈ મુકે રાજન, સ્તુતી કીધિ અતિ ઘણિ પાસે બેઠાં પ્રધાન. ૧ ભક્ષ દીધું ત્યાં સહિ, પછે આવ્યા સભાએ, કચેરીમાં બેઠા સહિ, ભોજન તતબર થાયે. ૨ ચોપાઈ—રસોઈ થઈ ત્યાં રાજન, ચાલો ચાલો જમીયે પ્રધાન, સાહુકાર બોલે તેણીવાર, અમારે ઉતારે જમશે કામદાર. ૧ અમને ગરીબને દીયો માન, પ્રધાન જમવા મેલો રાજન, મોતીચંદ એમ કહેછે સોયે. રાજ કહે વાત ન હોયે. ૨ અમ ઘર જમે કામદાર, ત્યારે તેડવા આવી સ્તુકાર, ચાલો ચાલો મારાભાઈ, ભોજનની તઈઆરી થઈ. ૩

પુરવછાયા—ચાલોચાલો વીર માહરા, કરવાને ભોજન રસોઈ ઠરીને જાય છે, વાટ જુવે કામન. ૧ તવ રાજ મુખથી બોલીયો, એ જમે કામદાર, ભોજન નાના વીધ તણાં જેને અસ્ત્રી ચાર. ૨ હશીને સુંદર પરવર્યો, આવ્યો પોતાને દ્વાર, ખમા ખમારે વીર માહરા એમ

વદતી રતુકાર. ૩ ચોપાઈ— ખમા ખમા વીર માહારા હું તો વિધન લેઉં તાહરાં; ચાલો રસોઈ ઠરિને જાય-આવો આવોરે તંબુ માંહે, ૧ સુંદર તંબુમાં ગયો તે, છી વાર ત્યારે બોલી કુળવંતી નાર મુવાને આઘો બેસાડ સોયે મુખ દેખુ તો પાપજ હોય. ૨ તાંસળી વચમાં પડી છે જાણ, આ પીટયાને પ્રમાણ; તાંસળી લઈને કર મોઝાર, તેમાં એક જુઠું પીરશુ ઠાર ૩ સુંદર આગળ મેલ્યું સહી, માંહે ખીચડી પાપડ અન્ન; સુંદર કવલ ભરે નહી. ભલો તું જગજીવન. ૪ મીઠું ઝાંઝુ નાંખીયું માંહે પાણી નાંખ્યું સોયે ગરિખ સર્વ જમે ખરા તેને પણ આ દુખ નોયે ૫ એમ કહીને ઉઠ્યો કવલ ભર્યાં બે ચાર માન દીધુ તે અન્ન દેવને આબ્યો સભા મોઝાર ૬ પાન સોપારી મુખમાં ઘરી, લવીંગ એલચી સાર તે ચાવતો આવીયો ધરી નવ લાગી વાર ૭ રાજ વાણી બોલીયા શું જમીઆ કામદાર વેહેલા વહેલા આવીયા કાંઈ ન લાગી વાર ૮ સુંદર કહે સુણો રાયજી મુજને એક વ્યસન કસુબો ચડીયો નહિ ભાવ્યું નહી કાંઈ અન્ન ૯ ચોપાઈ—એક પડયુ છે મુજને વ્યસન કાંઈક ઠુગો કરું રાજન; તારે

મુજને લાવે અન સત્ય માનીયે મુજવચન તારે મી-
 ઠાઇ દિધિ છે ત્યાંએ શેર બે લઈ સુંદર ખાએ બીજી
 મીત્રોને વેચી દીધી ઘણા દિવસની ભુખશાંતી કીધી
 પછી રાજની રાણીઓ જોહ કુળવંતીને કહાવે તેહ ત
 મને મળવાની છે ઘણી આશ, અમો આવિએ છીએ
 તમ પાસે ૩ પુરવછાયા—કુળવંતીને કહાવ્યું તુસાંભળ
 ચતુર મુજણુ સામગ્રી કરજો તમો આજુ છું
 પ્રમાણુ ૧ તોયે કુલ્લાચાર મંગાવિયાં ગલાલે ભરીયાં
 સાર, હીકમત ત્યાં એવિ કરી વળી ત્રાંસ મંગાવ્યા
 ચાર ૨ ચોપાઈ—ચાર કુડલાં મંગાવો સાર વેગેથી
 તાં મેલાવો નાર સોમચંદને વીરચંદ પાળ કુડલાં
 મંગાવે તતકાળ ૧ વહેલી થાતુ રતુકાર આવશે ભ-
 દ્રસેનની નાર વળી નાટક કળા કરવી તેની આંખ
 ગુલાલે ભરવી ૨ બાંધ્યા કુડલા ચાર પર સોએ દોએ
 નારી વચીક્ષણુ હોએ; ચાર તાંસ તેછે પરમાણુ, કુડલાં
 પાસે ભરી મુકયા જાણુ. ૩ એવે આવી નારી તે સર્વે
 મળી, રથ મંડળી કીધી વળી; ત્યાં આવીને ઉભી સ-
 વે, બોલે છે મુખથી બહુ ગરવે. ૪ વાહાલાં થાએ
 કુળવંતિ નાર, નીકળે માંહેથી બહાર તવ નીકળે

જેવાને પુર, ચાલી જેમ જુધ કરતાં સુર. ૫ ચીર મુ-
કતાફળે ભર્યાં જેહ. ઓઘીને નીસરી છે તેહ; કંચુકી
છે હીરાએ ભરી, રથમાંથી બહાર નીસરી. ૬ નારી
નીસરી રથથી બહાર. જાણે વીજળીનો થયો ચમકાર
રતુકાર ચતુર બહુ હોય, લીલાં તાંસ ભરીરે દોય ૭
તે તો ઠમકે ધરતી પાએ; ઉતરતામાં કરીયો ધાએ થ-
યો ગલાલ તણો ધમધોર, નારી બહુ કરે છે સોર. ૮
રથ હુજે ચડી કામન, થાલ હાથે ગ્રહી ભામન; ધા ક-
ર્યો ગલાલનો સાર, ગદ્ય બીજે રથ વહિ નાર. ૯ જેમ
કેશરી ગજ ઉપર ધાએ, રતુકાર તે પેરે જાએ; બેહુ
બ્યાકુળ થઈ છે ત્યાં નાર, તે તો રથ ફરિ વળી ચાર
૧૦ નારી કહે સુંદરને ધન, જેને ચાર રૂડી ભામન;
આપણુ દુરસુખ સરવે નાર, ધનધન સુંદર કામદાર
૧૧ રાજયે માણસ મુકયું તેહ, બસકરે હવે કહ્યું તેહ
તારે પાછી વળી કામન, નારી કહેતી જાયે ધન્ય ધન્ય.

પુરવછાયા-રાજ રઘયત સઉ જણા, પરવર્યા તે
વાર; રથ જોડાવી નીસર્યા ચાલ્યા નરનેનાર; તંગદુટયો
ત્યાં અશ્વનો, કેડે રહ્યો કામદાર. ૨ ચોપાઈ-જ્યારેપા
છળ રહ્યો કામદાર, ત્યારે વાલંદ બોલ્યો તેણીવાર;

વાલંદ લાડકો રાજનો કહેવાય, તેતો આવીયો ક્ષણમાં
 તાંય. ૧ લાગ જોધને કરતા વાત, તમ સાંભળો પૃથ્વી
 નાથ; સુંદર માન નહીં ધર માંહે. સાચુ કહુછુ તમને
 રાયે. ૨ પરીક્ષા મેં એની ક્ષીધી રાયે, જમ્યા પછીબ-
 શેર કેમ ખવાયે; બશેર મીઠાઈ ખાઈને સોય; ભલી
 રિતે જમે જે કોય. સ્ત્રી અન્ન પુરૂં ન આપે, કાં તો
 મુરખો કરીને થાયે; તમે વિચાર કરોને રાય જમ્યા
 પછી તરત ન ખવાય ૪ પુરવણ્યા-મનયેનાં મળતાં
 નથી, સ્ત્રી ન પીરસે અન્ન; તે માટે કરો પારખુ, સત્ય
 કહુ વચન ૧ એક પારખુછે ચેહનું, જોડે બેસે નરનાર
 ચેમ કહો ચેને સહિ, નીશ્યે કહે નકાર. ૨ તમે પણ
 જોડે બેસજો, રાણીજની પાસ; તેજ પ્રમાણે બેસારિયે
 સુંદર કુળવંતી પાસ. ૩ ચોપાઈ-સુંદર આવી પુગ્યો
 તતકાળ, ત્યારે મુખથી બોલ્યો તે ભુપાળ; કેડે કેમ
 રહ્યા દિવાન, રાજયે દિધું ઘણું માન. એક વાત કહુ
 કામદાર; જોડાજોડ બેસે નરનાર; નગર તણા જે શેઠ
 શાહુકાર; તેપણ બેસે નરને નાર. ૨ ચેવાં રાજ્યે કહ્યાં
 વચન, તવ સુંદરનું નવ માન્યું મન; એવું કેમ થાયે
 રાજન, માણસમાં થાયે હાસન ૩ આપણો નહીં

યેમાં તોલ, માટે વિચારિ બોલીયે બોલ; રાય કહે બે
 સવું આ ઘડી, રાજ રથપર બેઠા ચડી. ૪ પુરવછાયા-
 રાજ બેઠા વહેલે ચડી સુંદર કરે વિચાર, આખર તો
 જશે ખરિ, મરણ આયું નીરધાર. ૧ રાજ વળતુબો-
 લીચો. વહેલા થાઓ કામદાર, નહી બેશુ સુંદર કહે
 પેચુટી પડે નીરધાર, રથમાં બેશુ રાયજી, ટળે પેચુટી
 તાત, માટે માફજ ડીજીએ, સાચી માનો વાત. ૩ ચો-
 પાઈ-રાજ કહે સુણો કામદાર, વહેલ પર બેસો લગાર
 સુંદર નઘણે આંસુ ભરે, વાલંદ આંખ મીચી ચાળો
 રે ૧ તે વાત વળતી રતુકાર, તું સાંભળ કુળવંતી
 નાર; રાજ વહેલમાં બેઠા સાર; તમે બેસાડો કામ-
 દાર ૨ રાજ કહે છે વારમવાર, તમે વહેલ બેસાડો કામ
 દાર; કુળવંતી કહે મુખે વાણુ. રંડા ઘેલી હીસેછે અ-
 જાણુ. ૩ રતુકાર કહે ઘડી તું બેસાર, જેમ આખર રહે
 કામદાર; માઈ વચન માનો તમે સોર, નવ કહેશો મુ-
 ખેથી નકાર. ૪ ત્યારે કુળવંતી કહે સાંભળ તું સહી,
 એને બેસાર રથમાં લઈ; કેજે નવ જીવે મારા સામુ,
 હું તો મુખ જોઈને કેમ ખમું, ૫ આડુ જોઈને તું એને
 બેસાર, તારે ગમે તે કર તુ નાર, મેં તો તાર માન્યું

આ વાર, નહીતર માનુ નહીરે લગાર. ૬ ત્યારે દાશી
કહે તેણીવાર, આવો વહેલે બેસો કામદાર; નારીબા-
લાવે વારંવાર, વેગે આવોને રથમોઝાર. ૭ તમવીના
ન ચાલે ઘડી, તમે બેસોને રથ પર ચડી; એમ માન
દીધુ રતુકાર, રાજ વીરમે થયો તેણીવાર. ૮ પુરવછા-
યા-આવો આવો વીર માહારા, હું જાઉં તુજપર બ-
લીહાર; રાણી સદા કરે સહિ, વેહેલે બેસો લગાર. ૧
ત્યારે સુંદર વળતો બોલાયો, પેપોટી પડે જાણુ; તેતો
તું જાણે ખરી, મુખે વહે નીરવાણુ. ૨ એક ઘડી બેસો
તમો, ફીકર નહી લગાર; એમ કહિ કરતાણુતી, પોતે
તે રતુકાર. ૩ ચોપાઈ-ત્યારે વહેલે બેઠો કામદાર, પગને
ખોડી પોતે લગાર; બેપગ પપડેમુકયા જાણુ, જોડે વ-
હેલ રાજની પ્રમાણુ. ૧ સામા સામી વાતો કરે રાજ
હરખ અતીશે વરે; રાજ મુખથી બોલ્યો સોય, માંડ
વીનિ ઉપજ કેટલીહોય. ૨ નામ વિરપુર જે કહેવાય.
તેનીઉપજ કેટલીથાય; સુંદર બોલ્યો તેણીવાર. વીર-
પુરના સાઠહજાર. ૩ માંડવીયે જે દાણુ લેવાય, પાંચ
લાખની ઉપજ કહેવાય; વાતકરે રાજ કામદાર, વીરમે
ખામી કુળવંતી નાર. પુરવછાયા—કુળવંતી વીરમય

થઈ, વીચાર્યું નીજ મન; મુરખો ચતુર દીસે ખરો,
 મુખલેખુ દિયે રામન. ૧ એમ જાણી નીહાળીયુ, વાં-
 સો દીઠા જાણુ; જોતમાં રાજ થઈ, વાગ્યું મોહનું બા-
 ણુ. ૨ જેની પુંડજ દિપતી, તેનુમુખ શુભ હોય; એ
 વુજોઈ ચટકોકરયો, ત્યારે સુંદર પાછજોય. ૩ આ ચ-
 ટકો વીંછી તણો, પાછુંજોય તેવાર; તેજોઈ મોહ પામી
 ખરી, અચરત પામી તે નાર. ૪ વદન અતી રળીઆ
 મણું, મુછવાંટી હોય; હેમ કડાં છે હાથમાં, વેઠ વીંટી
 રહી સોય. ૫ નવલખી ઉતમી શોભતી. હાર મોતીએ
 જડાવ; બાહે બાબુખંધ ઘેરખાં, માંહેહીરા રતન જ-
 ડાવ. ૬ વળી ચઢકારો કરયો કામનિ, સુંદર મુકે ની-
 શ્વાસ; રખો ધકકો દે મુજને, તોહમણાં થાશે હાસ્ય. ૭
 એમ કરતાં કહિતક થયુ, રાણી વીસર્યો હાર; નવ
 લાખ મોતિ તણો, વીસરયો તે હાર. ૮ દેવીના દેવળ
 વીખે, ભુલી રાણી હાર; એવુંસુણીને ઉતરયો, સુંદર
 તેણીવાર. ૯ ચોપાઈ—ત્યારે રાજ મુખે કહે વાણુ, સું-
 દર સુણો કહે નીરવાણુ; રાણીનો હાર હુતો જેહ, ભુ-
 લ્યા ભદ્રકાળીમાં તેહ ૧ એવુ સુણી સુંદરે ભીડી હા-
 મ આજ્ઞા દો હું જઈ તે કામ; કાણુમાં લઈને આવું

મહારાજ, એતો બીજા તણુ નહી કાજ. ૨ વળી વી-
ચારયું સુંદરે મન, લલુ ક્રીધુ શ્રી જુગલવન; મને
કુળવંતીની બીક ભારી. લામ ભારી પાડત એ નારી.
૩ તે ભયથી છુટયો આનિવાર, તેતો કીરપા શી દેવ
ભોરાર; આજ્ઞા લઈ હાર લેવાને જાય, પછે કુળવંતી
રૂવે રથમાંવ. ૪ વળી મુખથી બોલે છે એમ, રતુકાર
કરે હવે કેમ; એના ગુણનું પારખુ નહી ક્રીધુ, મેતો
દુખ ધણેરૂ દીધુ, ૫ તે મને ક્રીધો બહુ ઉપદેશ, મેંતો
માન્યો નહી તેલેશ; કદિ ક્રીધી ન એશુ વાત, ૬ ગુ-
ણ ભર્યો વીખ્યાત. ૬

સુંદરના વીયોગથી ફરી વીલાપ કરે છે.

ચોપાઠ-રૂદન કરવા માંડયું ત્યાં નાર, સાંભળોતુ
રતુકાર; એળે ગયો મારો અવતાર, તું કંથ વીના સુ-
નો સંસાર ૧ કંથ વીના ધિક અવતાર, તુને સાચુ કહુ
રતુકાર; ઘેરવેગે આવે ભરથાર, કીરપા કરે જો વીસ્વા-
ધાર. ૨ કંથવિના સાસરે નહી માંન, કંથવિના ઉજડ
ધર રાન; કંથવિના મેહલ સમશાન, કંથ વિના ના-
રીનુ માન ૩ કંથ વીના ન વદે સુકન કંથ વીના ન
શોભેતન; ક્યારે થાયે કંથ દરશન, એમ કરી રૂવે કા-

મન. ૪ કંથવીના સુની મુજ દેહ, મેંતો કીધાનએશુ
 નેહ; ફરી આંટા ન ચોરીમાં ચાર, પ્રીતે આરોગ્યા નહી
 કંસાર ૫ એવું સુણી બોલી રતુકાર, તુ સાંભળ ઘેલી
 કુળવંતી નાર; શા તેદુખધરો આવાર, એ પાપીને મા
 ૨ પેળર. ૬ એઈજુઈ પીરશુઅત્ર, પેટ ભરી ન આપ્યુ
 ભોજન; શુ રૂદન કરે છે નાર, એ પાપીને માર પેળર.
 ૫ંડયાને ઘેર ભણતી તુ નાર, તે દહાડાના એ મુરખો
 સાર; તે ઉપર શો આવડો પ્યાર, એ મુરખાને માર પે
 ળર. ૮ તેનું તુ નવજેતી મુખ, તે હીઠકેમ થાશે સુખ;
 ફાગટ દુખ ધરે નીરધાર, એ પાપીને માર પેળર ૯
 પુરવછાયા-વચન એવાં સાંભળી. બોલી કુળવંતીના
 ર; મેણાં મુજને દે ખરી, ભલી રતુકાર ૧ સુંદર મા-
 હારો સાહેબો, હું સુંદરની નાર; સુંદરવીના હુશુ ક-
 ર, મારો ધીકધીક અવતાર. ૨ મેં આવુ બણ્યું નહી
 સુંદર એ કામદાર; હવેહુ એની દાશી છું, એ સાચો
 ભરથાર ૩ આવે તો હમણા વરૂ ફર વળી ફેરા ચાર;
 હેતે પ્રીતે ભાવશુ, એને જમાડુ કણસાર, ૪ ચોપાઈ-
 સવારે આવશે ભરથાર એતો લેવા ગયો છે હાર સાં
 મગરી આપણુ જઈ કરીએ, આવેતો વેગે ફેરા ફરિએ.

૧ વહેલી થાયે તું રતુકાર, પધસાલેતે તુ જોતે બબર; તલજવ ને મીઠળ નાડાછડી લઇ આવતુ આની ધડી. ૨ એકવીખને તેડીલાવે, તો હાથે વાળો ઝટ મેળાવે; ત્યારે રતુકાર કહે શુણ ભામ, એતો ઉતાવળનું નહી કામ. ૩ વાત કહુ તે મનમાં ધરજો, આળ્યા કેડે ગમે એમ કરજો; ગતી ગોવીંદની ન કળાય, લખ્યા. લેખ હોય તેમ થાય. ૪ એમ કહીન કર્યો ઉપદેશ, કુળવંતી શુણે નહીલેશ, અતી આનંદમાં બની ઘેલી સજ્જ પાથરી પુષ્પની વહેલી. ૫ પછી જોઇ રહી ત્યાં વાટ, ન આળ્યો નાથ થયો ઉચાટ; એકઠા રહીએ આણે ઠામ, ઘણી ગઇ છે વિતિ ત્યાં જમ. ૬ સુંદર હાર લઇ પાછો વળ્યો, કે છે ફેરો સર્વ ફળ્યો; રસ્તે થાય છે માત શુકન, ત્યારે પોતે વીચાર્યું મન. ૭ એજોરાવરીએ તે રથ મોઝાર, બેઠા મોટે કોપી હશે નાર, પ્રમુ તુજને ગમે તે ખર હુ તો ધયાન તમારું ધર. ૮ પુરવછાયા-હરણ ડાબા ઉતરે, વશીઅલ ડાબો જાય; કળકળીયો કળ કળ કરે. થર થર ધરજો કાય ૧ તોં પણ ચાલ્યો આવીઓ, પોતે નાગરનિ પાસ; દરવાજા ભીડયા ત્યો હાં, દેખી થયો ઉદાસ, ૨ થાકયા સઉકો આવિઓ,

વેગે સુતા સાર. સાદ કરે સુંદર ધણા,કોઈ બોલે નહી
 સગાર. ૪ ચોપાઈ-સુંદર સાદ કરેછે અપાર' પોળીયો
 ન બોલે સગાર; જાગે જેકોઈ ધનનો ધણી, જાગે જેને
 ચીંતા ધણી. ૧ જાગે રાત અંધારી ચોર,જાગે ધન વ-
 રસંતો મોર; જાગેજેના ધરમાંસાંપ. જાગેજે દીકરીનો
 બાપ. ૨ જાગે જેને માથે વેર, જાગે જેને બહુ ફીકર.
 જાગેજે કોઈયે જાગે, જાગેજે સકુળની નાર.૩ પોળીયો
 જાગ્યો નહિ સગાર, સુંદર ઉભો તેણે ઠાર. શ્રમ પડી-
 યો થાક્યો સહી, અરેદઈવ જાઉં તે કહિ. પુરવછાયા-
 દોહોડ પોહોર રેણી ગઈ, ઉઠ્યું નહિ ત્યાં કોય સું-
 દર આશા છોડીને, વીચારે મન સોય. ૧ છેલ્લા સાદ
 કરે સહિ, સુણતાં ઉઠે કોય; તોતો કામ સરે સહી,નહિ
 તો વીપરિતહોય,ચોપાઈ-સુંદર સાદ કરે દશબાર,પો-
 ળીયો ન બોલેસગાર; ત્યારેમનમાં વીચારે વાત, હવેઘ-
 ણી ગઈછેરાત. ૧ એકરૂડી દીઠી પરસાલ માટેસુધ રહુ
 ત્યાં સગાર; ઘેરસુવાનું સુખનહોય,ફાટલગોદડીપાથરી
 સોય. ૨ ચોફાળ પાથર્યો તેણીવાર. સુંદર સુતો ત્યાં
 નીરધાર, ઢાલ તલવાર આશીંગે મુકી પછે સુંદર પ-
 ડીયો છે જુકી. ૩ ત્યાં ઉંઘી ગયો કામદાર, એક વી-

ધન થયું તેણીવાર; થાકી ગયો હતો પ્રધાન. નીંદ્રામાં નહિ તેને ભાન. ૪ પુરવછાયા—ચંદાવેરી વાંદળાં જળ વેરી શેવાળ; પુરવછાયા નીંદ્રાધણી; મછનેવેરણ જળ ૧ તેમ સુંદરને નિયજ્યું નિંદ્રામાં તે ઠાર; મનની વાત મનમાં રહી, અકળ ગતી શ્રીરામ. ૨ મણીધર મોટો નીસરયો, ફરવા દરથી બહાર, ખુશબો આવી તેહની, આબ્યો તેણે ઠાર ૩ ચોપાઈ—જ્યાં સુંદરે કર્યો આરામ ભોરંગ આબ્યો તેણે ઠામ; છાતી ઉપર બેઠા જણ સુંદર લહેર ખાતે પ્રમાણ. ૧ સુંદર નીંદ્રા આવિ અપાર. તેતો જણે નહિ લગાર; ચુવા ચંદન પેમલ અંગ તેને આનંદ પામીયો ભોરંગ. ફેણ અઢાવી ડોલે અપાર, અધાર નીંદ્રામાં છે કામદાર; તેને શુધ નહી લગાર પાશુ ફેરવ્યું તેણીવાર ૩ પુરવછાયા— સુંદરે પાશુ ફેરવ્યું, કર અડક્યો તે વાર; ભોરંગને સહિ, તેને કર્યો ચટકાર. ૧ હાથ તણી જે આંગળી તેને કરડ્યો અપાર; હળાહળ ચડીગયું, ઉઠ્યો ત્યાં કામદાર. ૮ ચોપાઈ—જેવો ઉઠવાગયો કામદાર લેહેરઆવી પડ્યો તે ઠાર તેને પડતમાં ગયો ઝટ પ્રાણ, તે તો વાત ન કોઈનેજાણ. ૧ રાત અજવાળી ચટકી અ-

પાર, સોડતાણી સુતો કામદાર; સખવત થયું છે શરીર તેને કે ન પાએ ત્યાંનીર. ૨ એક કઉતક કારમુ હોય ગતી હરિની કળે નહિ કોય; એક ધાંચણુ પુત્રી નીરધાર, તે તો રહેછે નગરથી બહાર. ૩ મંત્ર જંત્ર જાણે છે અપાર, તેને તાગી મુકી ભરથાર. પાસે દ્રવ્ય તણો નહી પાર મન માન્યો ખોળે ભરથાર. તે તો ફરવાને નીસરી બહાર, ફરતા ફરતા આવી તે ઠાર; સુતો દીઠા પુરૂષ નીરધાર, જોઈ મનમાં કર્યો વીચાર. ૫ ધાંચણુ પુત્રી જોઈ રાજ અપાર. જે હોય તે મારો ભરથાર; ઉભી રહિ ત્યાં ટગમગ જોય સોડ તાણીતે સુતો છે સોય. ૬ તેતો મુખે બોલી તેણીવાર ઉઠો ઉઠોને મુજ ભરથાર; સોડ ઉચી કરી જેટલે, સુંદર સુતો દીઠા તેટલે ૭ આજસફળ થયો અવતાર હુંતો રૂંડો પામી ભરથાર; મારા ભાગ્ય તણો નહી પાર, આપ તરૂંડા શ્રી જીગદાધાર. ૮ પુરવછાયા—હરખી જોતાં મનવીખે, ધાંચણુ પુત્રી સાર; છોડો લેઈ ઉંચો કર્યો, દીઠા ત્યાં કામદાર. ૧ ઉજેણીથી આવિયા નીંદ્રાળુ મુજ સ્વામ બોલોબોલો મુજથકી પોચેમનનિ હામ. ૨ બોલાવ્યો બોલે નવિ, આતે શું કહેવાય; અંગબધુ તે જોઈ વળી

કરડયો મણીધર ત્યાંય. ૩ ડંસ કર્યો છે આંગળી, તે
 જોયો કામન; વીખ વાળુ આણી ઘડી, દુર કરૂં વિધન.
 ચોપાઈ—ડર્યો દિઠો આંગળીએ ભોરંગ, તેનું ઝેર ચડુ
 છે અંગ; હમણાં જીવતો કરૂં ભરથાર, ઝેરઉતાર આ-
 ણીવાર. ૧ આંગળી મુખમાં લઈનેસાર, મંત્ર ભણીને
 ચુસી તેણીવાર; ગટીકા બે થઈ છે જ્યારે, પ્રાણ આ-
 વ્યો દેહમાં ત્યારે. ૧ ઉઠી બેઠો થયો કામદાર, જીવે તો
 પાસે દીઠી નાર; ત્યારે મનમાં કરે વિચાર, મારી પાસે
 આ ક્યાંથી નાર. ૩ પુરવછાયા—કોણછેરે તું કામનિ.
 સાચું બોલ વચન; ડાકણ સાકણ કે વંતરી, કહેને
 આને દન. ૧ કરજોડી કહે કામના, સત્ય કહું આઠાર;
 હું ધાંચણની દિકરી, પામી તમ ભરથાર., ચોપાઈ—
 સુંદર મુખથી બોલ્યો વાણ, નારી ઘેલી દીશે છે પ્ર-
 માણ તમે ધાંચી અમે રાજન ઘેલી થઈશું બોલે વ-
 ચન. ૧ ત્યારે નારી બોલી તેણીવાર. બેમાં કોણ ઘેલું
 ભરથાર; કરડયો હુતો ભોરંગ, તેનું ઝેર ચડયું તું અંગ
 તે તો ઉતારયું આણીવાર, સજીવન ક્રીધા ભરથાર.
 નહિ માન તો ઝેર ચઢાવું, હું તો તમારે ઘેર આવું. ૩
 ત્યારે ખીનો અતી કામદાર. ત્યારે ઘેર હું આવું નાર;
 પાસે પડ્યો દિઠો ભોરંગ, તેને ઝેર ચડયું છે અંગ;

સાચી વાત જોઈ કામદાર, ઘેર લઈ તે ચાલી નાર. ૫

પુરવછાયા-ઘેર તેડી સંચરી, આવી મહેલ મોઝાર; માતા માહરી સાંભળો, હું તેડી લાવિ ભરથાર. પોખો માતા એહને વેગેમાં લગાડો વાર; ચાર ફેરા ફરી સહી પછે જમાડુ કનસાર. ૨ પછેમાતા ઉઠી હશી સામગ્રી કરી તઈયાર, થાળ લીધો હાથમાં, કરવાને આચાર. ૩ ચોપાઈ-પણ કીધો બહુ આચાર, પોંખવા આવી ધાંચીની નાર; લીધો ચોમુખ દીવડો હાથ, હર ખી ઘણું મનડાનો સાથ. ૪ ધુસળ મુસળર વઈને ત્રાક તેણે પોંખીને સાહયું નાક; એડી પેડીને માગે લીધ. ૫ તારીને ફેંકી દીધ. ૬ ગળે ઘાટવારીને તાંણયો, જીત્યા વરને માંચરામા આણયો; હાથે મેઢળ કંકણ ચુડો હાથે વાળો સાહયો રંગ રૂડો, ૭ પછે છેડા બાંધયા છે નાર, કંઈક વીધના કર્યા છે આચાર; પ્રીતે આરોગીયા કણ સાર. ૮ ત્યાં તો મંગળ વરત્યા ચાર. ૯ પરણી ઉઠયો રૂડો રીત પછે તો ઘણી લાગી પ્રીત, હરખ પામી તેની માય. તેને ઉલટ તો બહુ થાય. પ્રીત બંધાણી તે હને આળ્યા મોહોલ મોઝાર, પ્રેમે સજ્જ પારિ હરખ પામી તે નાર. ૧૦ સજ્જપર આળ્યો સહિ મુકતા

ફળે ભરીહાર; આરતિ કીધીતે સહી, જે પોતાનો ભ-
રથાર ૯ પછેપુષ્પ સજ્જન પાથરી, આઠ્યો ત્યાં પ્રધાન
રંગભાગ કર્યા સહિ હરખપામીયો મન ૧૦ ચોપાઈ-
પછે હરખ પામી બહુ નાર, રાત રેણી વીતી ત્યાંસાર;
પ્રાતસકાળ થયો જેટલે, નર નારી ઉઠ્યાં તેટલે. ૧
સોનાની ઝારી કહિએ જેહ, સ્વામી આગળ મુકી તેહ
મુખ મજન કરયું તેણીવાર પછે બોલ્યા ત્યા કામ-
દાર. ૨ નારી જશુ અમારે ઘેર, રાજવાટ જીવેછેબહુ
પેર; નારી કહે તમે ખોટી થાઓ, અહિં ૨ કામન ભાવે
ખાઓ ૩ તજવાનું નવ લેશોનામ, જે જીઆનુ હોય
કામ; ઘેર સ્ત્રી છે તમારે સાર, તેથી હુ પણ તમારી
નાર. ૪ અહિં રહોને લીલાકરો, કહુ વચન તે મનમાં
ધરો; તમે તમારું કરોને કામ, પણ જવાનુમાં લેશો
નામ. ૫ ઝાઝુ જેર ન કરશો રાય, ચડે ઝેરને પ્રાણજ
જાય ત્યારે સુંદરને ચડી બહુ રીસ, હમણા માફ કાં-
છેદુ શીશ. ૬ પુરવછાયા-રીસ ઘડી રાયને ત્યારે
નારીએ કર્યો વીચાર; જેરકર હું જે નહિ, તો મારે
મુજનેમાર. ૧ હવેચરીત્ર હું કરે, સાંભળો મારાસ્યામ
હું નારી છુ તમતણિ, તમે પુરો મારિ હામ. ૨ શીવ

પુજન મેંતો કરયું, અરચી ગોર અપાર; દીન ઝાઝા
 મુજને થયા, હું પામી તમ ભરથાર. ૩ ચોપાઈ—તમે
 સાંભળોરે ભરથાર, હુંતો છું તમારી નાર; હજી એક
 થઈ છે રાત, એવી કેમ કરોછો વાત. ૧ દાતણ પાણી
 કીધું તમે રાએ, હવે ભોજન તતબર થાએ; મુજસાથે
 જરો ભોજન, હું પણ છું તમારી કામન. ૨ કાંઈ જોર
 ન ચાલે માહાર, સ્વામી આ પણ ઘર તમારું, પછી
 ભોજન થાય તઈઆર જમવાં કિહો મારા ભરથાર ૩
 પછી ભોજન ત્યાં કીધું રાએ, ભદ્રાવતી વીશે શું થાએ,
 સુતા કિહકા પોતે રાજન, રેણી વીતી ઉઝ્યો દન ૪
 જુઓ ઘેર આવ્યો કામદાર. જઈને પુછો તેની નાર,
 વોડો ઠાલો આવ્યો દુવાર, નથી આવ્યો તે કામદાર,
 ભદ્રશેને તે સાંભળી વાત શું થયુરે દીનાનાથ ઘોડો
 કેમ આવ્યો એકલો ઘેર. ખબર કડાવો રૂડી પેર. ૬
 આડા અવળા દોડયા અશ્વાર. કાંઈ લાક્યો નહી કામ
 દાર; હાલક હેલો થયો ત્યાં જાણુ ત્યારે સજ બોલ્યો
 વાંણુ; જુઓ જુઓ એ પ્રધાન એને શુરે થયું વીધન;
 પ્રધાન આવે નહી કામ તો અન્ન ખાવું છે હરામ
 ઉનહિતર પાડુ મારી કાએ અગ્નિમાં બળુ એમ કહે.

રાએ; આઠ દીવસમાં આવે નહી, તો અગ્નિમાં બળુ
હું સહી. ૭ પુરવછાયા—અગ્નીમાં નીરશે બળુ, એમ
વિચારે આપ; એ પ્રતીજ્ઞા માહારિ, બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ
૧ એમ સમ ખાધા સહી; એન નહીરે લગાર; ઘરમાં
કુળવંતી રહે, રૂવે ઘણુ રતુકાર; રધયત સરવે કળકળે,
શોકાતુર સહુ હોય; સુંદર બેઠા મહોલમાં કળી શકે
નહી કોય. ચોપાઠ—સુંદર બેઠા મેહેલ મોબર, ચોપટ
રમે છે નરને નાર; રાત ગઈ છે ઘટીક ચાર, સુંદરના
પડતા પોબાર, ૧ તેણે સમે પ્રદેશી જોહ, મોહોલ હેઠ
નીસરીયા તેહ; તેતો વાત કરતા જાએ; નગરમાં થયો
છે અન્યાય ૨ રમતાં રંગ મચ્યો છે અપાર, જીત્યા
સુંદર તેને ઠાર; પછે પાસાલીધા છે નાર, બહુ વીધ
નાંખ્યા પોબાર, ૩ વાત કરતા પરદેશી જાએ, જો ન
આવે સુંદર રાએ; આઠ દીવશે વળી પ્રમાણ, અગ-
નીમાં બળશે નીરવાણ, ૪ નારી સાંભળ કહુ છું તને,
હવે શીખ દેને તું મન; ત્યારે મુખથી બોલી ભામ.
મુજ દુખણીનો તુજ વીશ્રામ. ૫ થાનાર હશે તે દેશું
થવા પણ તમને નહી દેઉ જવા; તમ વીનાનુ નવ
રહેવાય, ઘડી એક સો વરષાનિ થાય, ૬ મેતો દેવળ

ડુંગર બાંધ્યા, મેંતો દેશ ખીયાસ ટાળ્યા. ૭ મેં તો
 વગડામાં પાડી શું વાર, મેં તો સ્ત્રીના ઉત્તારયા ઘાટ;
 મેંતો ટેળામાં નાંખી જળ, કોઈને કુડી ચડાવિ આજ
 ૮ મેં તો ગોત્રમાં કીધિ સગાઈ, મેં તો પરણાવ્યા બેન
 ને ભાઈ મેં તો સાસુને મેણાદીધ મેં તો એવાં પ્રા-
 શ્ચીત કીધ ૯ પુરવણાયા-કાલા વાલા કરે કામનિ સાં-
 ભળો મારા સ્વામ; બેઠા રહો તમે ઘર વીખે. જવાનું
 મુકો નામ. ૧ સુંદર વાણુ બોલીયો. સાંભળરે તુનાર
 મન ગમે તે કરો સહિ, અમે જામુ રાજદુંવાર ૨ જે
 ત્યાં હું જઉં નહી, તો રાજ છાંડ પ્રાણ, તે માટે તું-
 જને કહું, થાશે મોટી હાણ. ૩ નારી વળતી ઓયરી;
 રાજ છાંડે કાએ; તમને જવા નહી દઉં કરો કોટીઉં-
 પાપ. ૪ વળી જીવ જશે તમ તણો, સાચી કહું છું
 વાત; રીસ ચડી ઘણી મન વીખે. સુંદરે મારિ લાત.
 ૫ કામનીકહે મારો તમો, બીજી મારો સ્યામ; તમને
 જવા નહી દઉં. મુકો મનની હામ ૬ બીજો દીવસ
 એમ વહી ગયો થયો સંધ્યાકાળ. ભોજન લાવિ ભા-
 વતાં ભરિ લાવી થાળ, ૭ ભોજન કરીને ઉઠીયા,
 સજ્જ પાથરી નાસ; આવો સ્વામી માહરા પોઢેનેજ-

રથાર. ૮ રંગ ભોગ ક્રીધો ધણો. સુખ પામી કામન;
 નીંદ્રા આવી તેહને ખછીસુતો. સ્વામીન ૯ ચોપાઇ-
 પછે નીંદ્રાંઆવી સ્વામીને ત્યારે વિચાર ક્રીધો કામને
 માર કેણુ ન માને લગાર. માટે કાંઈ કરું પ્રકાર ૧ ત્ર-
 ણુ ભાતનું હીર લીધુ સાર; તેનો દોરડો બાંધ્યો તે નાર
 સુડણો થયો ત્યાં પ્રધાન તારે સુખ થયુ કામન ૨
 પોપટ ક્રીધો તે કામદાર, થયો પ્રાતશમાં તેણી વાર
 પાંજરે હતુ ઘરમાંજેહ. તેમાં પોપટ ઘાડ્યો તેહ ૩ દુધ
 રાંધ્યુતે પોતે નાર, જમો જમો મારા ભરથાર; ત્રણ
 દીવસ ત્યાં વહીને જાય, પોપટને ચીંતા ધણી થાય ૪
 મનમાં બહુ કરતો વીચાર, દુધ લઈને આવી નાર; જ-
 મો જમોરે પોપટ માહરા થઈ દાસી ચરણુ સેવું તા-
 હરા. ૫ લટકો કરવા ગઈ તેનાર દુધમુકવા ઉંચુક્રીધુ
 દ્વાર; પોપટ ભાગ્યો તેણી વાર, ક્ષણમાં તે નીકર્યોબા-
 હાર. પુરવછાયા-પોપટ ત્યાંથી ઉડીયો, સમડી થઈ તે
 નાર; વાયુ વેગે આવીયો, જ્યાં ભદ્રસેન કુમાર. ૧ ભર
 જોખનવરસ સોળમાં. પ્રભાવતિ નીજનામ; કુંવારીકા
 તેતો સહી, સુડો આગ્યો તે ઠામ. ૨ ખોળા ઉપર બે-
 ઠો સહી, હાથ ફેરવ્યો નાર; અરે તું કયાંથી આવીયો

મને ભલો દીધો કીરતાર. ચોપાઈ— ભલો દીધો મને કીરતાર, પછે ઉચે જોયું તેણીવાર; એક સમળી દીઠી ત્યાં જાણુ, પ્રભાવતી બોલી મુખ વાણુ. ૧ ઉડદાબેગી ને કહે તેણીવાર, તને સમળી મારો આઠાર; ધોકો લ-ધને વળી જેવી થાએ, સમળી ત્યાથી નાઠી જાએ. ૨ પોપટ સુંદર દીઠો તે સાર, રાધે કરસન કરે ઉચાર આજ સફળ થયો હે અવતાર, ભલો દીધો મને કીર-તાર. પુરવછાયા—પોપટ રાખ્યો પ્રેમદા; સમળી જુવે તે જામ; પ્રભાવતી ધીરે નહીં ફાવે નહીં કાંઈ સાગ. ૧ સમળી પાછી વળી ગઈ, મુકી મનની હામ; આશા ભંગ થઈ કામનિ, કરતી ધરના કામ, ૨ પ્રભાવતી બહુ પ્રેમથી, પોપટ મુકે ન સગાર; છાતી ઉપર રાખતી, તું મારો દિલદાર ૩ ચોપાઈ— આવો આવો રે પ્રાણજીવન, માર તુજશુ બંધાણુ મન; હુતો દુખણી થઉં ત અતી ભામ, મારા જીવ તણા વીશરામ. ૧ પોપટ આવોને આપણુ રમીએ, ભેળાં બેશી ને બેઉ જણુ જમીએ; મધ્યાનકાળ, થયો તેણી વાર, મોહોલે સુતી પ્રભાવતી નાર, ૨ દાસીકોઈ નથી તવપાસ. એકાંતે સુતીરે અ-વાસ; પોપટ પાસે રાખ્યો છે સહી, તેને લીડે છાતીમાં

લઘ. ૩ કાંઈ જમશે પોપટ રામ, ખીર રાંધુ હુ આણે
 કામ; તેતો જમોને પ્રીતે કરી, નારીએ સજ પાથરી. ૪
 આવો સુધએ તે પોપટરામ, મારે ખીજનું નહી કામ;
 છાતીઉપર રાખે સાર. તેને મુકે નહી રે લગાર, ૫ પો-
 હાર પાછલો દીવસ હોએ, પાસે દાસી ત્યાં આવે સો
 એ; પોપટ ખોળામાં લેધ બેઠી જાંઘાં, એટલે સમજી
 આવી છે ત્યાંહાં. ૬ દીઠી સમજીને ચડી બહુ રીસ
 ઉડતાભેગી છેદા એનું સીશ; ઘોકો લઘને ઉઠી દાસી
 યાંચી પુત્રી ગઈ ત્યાંથી નાશી ૭ દેખી ઘોકો નાઠી
 ત્યાંથી નાર, મેંતો ખોયો મારો ભરથાર. ૮ પછે આવી
 તે મંદીર માંહે, આશા મુકીને બેઠી ત્યાંયે. ૯ બોલી
 પ્રભાવતી તે નાર, સંધ્યાકાળથયો તેણીવાર, મોહોલ
 પોતાનોછે એકાંત. જોઈપોપટને થાએ શાંત. ૧૦ દીપક
 બળેછે ચારે પાસ; તેણે થઈ રહ્યો ઉજ્જશ; પોપટ કા-
 હાડ્યો પાંજરેથી બાહાર, રાજપાસે આવી તે નાર ૧૦
 કાંઈ બેસાડી પોપટ રામ, મારા પ્રાણ તણા વીશરામ
 સુખડા લઈ મુકીતે પાસ, તમે જમો તે મન ઉલાસ ૧૧
 રાત પડીને સુતી ત્યાં નાર, એકલી પોતે મોહોલ મો-
 જાર, દીપક બળેછે ચારે પાસ, તેના તેજનો બહુ પ્રકાશ

૧૨ પુરવછાયા—પ્રભાવતિ સુતી ખરી, હેંડે હરખ ન-
 માંએ; સુડા ઉપર હાથ ફેરવ્યો, ગળે દોરડો ત્યાંએ. ૧
 દોરી આ રેશમ તણી, નાંખી ગલાને કામ; કોઈ પાપી
 નર નારીએ, કીધું કુડુ કામ. ૨ ચોપાઈ—દોરી છોડી
 તે છુટે નહી, કાતરે કાપી નાંખી છે તેહિ, એટલે થઈ
 રહ્યો કામદાર, દેખી લજ્જા પામી ઘણું નાર. ૩ પુઠ
 વાળી ઉભો કામદાર મુખથી બોલે નહી લગાર, તવ
 નારીએ વિચારું મન, તમે સાંભળો મારા સ્વામીન. ૪
 હું તો છું તમારી નાર, તમે સાચા મારાભરથાર; ત્યારે
 મુખથી બોલ્યો કામદાર, તું તો ઘેલી દીશેછે નાર. ૩
 અણુવટતુ તે કેમજ હોએ, સુણી હાંસી કરે સૌ કોએ
 એતો લાજ ભરેલું કામ, ફરી એવું માંલેશોનામ. ૪ પુ-
 રવછાયાં—ઘટે નહી એ મુજને, કરવું કુડુ કામ; ધરમ
 નહી પ્રધાનનો વીચારો મન ભામ ૧ સુણતાં બોલી
 સુંદરી, તપી વીરહને તાપ; સાચા સ્વામી છે તમે
 અવર ભાઈને બાપ. ૨ ચોપાઈ—સાચુ માનો તમે કામ
 દાર, તમે સ્વામીને હું છું નાર; આવો ફરીએ તે આંટા
 ચાર ભેલાં બેશીને જમીએ કંસાર. ૧ સુંદર બોલ્યો
 મુખથી વચન, તું તો સાંભળને કામન; હું તો રાયતેણો

દીવાન, એ વાતે પામુ અપમાન. પુરવછાયા—તમને હું છોડું વહી, સાચુ માનો જાણુ; જે ના કહેશે મુખ થકી, કાઢીશ મારા પ્રાણુ. ૧ તમે નહા જાઓ જલતા શાદ પાડો મન કાળ; દીઠા એજાજ માહરી, માટે આણુ કાળ. ૨ ચોપાઈ—માટે માનોને માહારી વાત, નહીંતો થાશે બેઉની ધાત; ત્યારે બીન્યો ઘણું કામદાર, ભલો ભલોરે તું વીસ્વાધાર. ૧ એકે પુરૂ ન આપ્યું અન્ન, ફાટલ ગોદડી કરવા સેન; બીજા ધાંચણુ પુત્રી સાર, તે જે પોપટ કીધો તે ઠાર. ૨ વળતો મુખથી બોલ્યો કામદાર, જેમ કહે તેમ કરૂ હું નાર; આવો આંટાફરીએ ચાર; એવુ સુણતાં રાજ થઈ તે અપાર. ૩ ફેરા ફરીઆ પછે તે ઘડી, તેને વાર ન લાગી વળી; હેતે પ્રીતે જમીયા કંસાર, બહુ લાજ કરતી નાર. ૪ તેરેણી વહીને જય, ત્રીજા દીવસની વેળા થાય. એટલે પ્રાત્ન થયો તેણીવાર, દાતણ પાણી કરો કામદાર. ૫ દાશીને કહિ મુકુ આવાર, કોઈ આવે નહી આણે ઠાર; તેની ખબર રાખે રૂડી પેર; નર નારી ટીજે સુખ લહેર. ૬ દાતણ કરી રહ્યા કામદાર; એક કંડીયો કીધો તૈયાર પછે નારી કહે તેણીવાર; આમાં બેશે તમે કામદાર.

પુરવછાયા—રાયે કંડીઆ જોઈ કરી, બોલ્યો તેણે
 ઠાર; આમાં કેમ ધાલો તમો, એમ કહે કામદાર. ૧ વ-
 ળતી નારી એમ કહે તમે સુણો મારા સ્વામ કંડી-
 આમાં પેસો સહી, ચાર ઘડીનું કામ, ચોપાઈ—બેચાર
 ઘડીનું છે કામ, કેને ખબર ન થાયે સ્વામ; તમને ક-
 હેતાં પડે વીચાર મારિ જીલ કાપુ આણીવાર, ૧ પછે
 કંડીઆમાં પેઠો કામદાર, ઉપર ઢાંકણું ઢાંક્યું નાર;
 સુંદર સમરે સારંગપ્રાણ; મધુસુધનજી રાખજો માન.
 ૨ પાજરેરી છોડો તમે શામ, કંડીઆમાં પેઠો આણે
 ઠામ; મારા દુખનો ન આવ્યો પાર. ભલો ભલો તુ વી-
 શ્વાધાર. ૩ કંડાઆમાં પેઠો સહી, ઘડી થઈ બે ચાર;
 ઉડદાબેગી જોઈ કરી, રૂદન માંડ્યું નાર, ૪ ચોપટ
 સમળી લઈ ગઈ, તેં નવ રાખી તપાસ, એન પડે નહી
 મુજને ન આવીશ મારાં પાસ. ૫ એમકહી ઉઠીખરી
 ઘોકો લીધો નાર; દાશીને ઝાલ્લી કરી; મારયા ત્યાં બે
 ચાર ૬ ચોપાઈ—આવી જ્યાં પ્રભાવતીની માત, કહે
 દાશી શુણો મારી વાત; બાઈ નથી અમારો વાંક વણ
 ગુને તે મારી અમરે ઝાઝી વાત તે શુ કહીએ તમને
 ચોપટ આવ્યો હતો એક પાસ તેને સમળી લઈ ગઈ

આકાશ. ૨ કહો એવડો શો અમારો વાંક વણુ ગુને
 મારી હું રાંક; માતા આવી પુત્રી અવાસ; કહે શાને
 મારી તેં દાસી ૩ પ્રભાવતી બોલી તે વાર રોધપડી
 ત્યાં રાજકુમાર; એક પોપટ આવ્યો તો અહીં, તેને સમજી
 તે લઈ ગઈ. ૪ દાશીએ નવ રાખી તપાસ સમજી લ-
 ઇને ઉડી આકાશ; તેની રીસ મુને ખરી. માટે
 દાસીને શીક્ષા કરી. ૫ પુરવછાયા-હવે કોઈ આવે નહી
 માતા મારી પાસ રસોઈ કરી હાથે જમુ; હું પોતાને
 અવાસ ૧ એક ડંડી છે માળીઆ લીડીયાં તેના દ્વાર;
 ભોજન કીધાં ભાવતા જમાડ્યો ભરથાર ૨ ચોપાઈ—
 તે દીવસ એમ વહીને જય સંધ્યાકાળની વેળા થા-
 ચ ત્યારે સુંદર કહે વચન તું તો સાંભળને કામન ૧
 રાજાએ પણ લીધું છે જાણ અગનીમાં બળવું નીરવા-
 ણુ આઠ દિવસનો વાયદો હોય તેમાં પાંચ વાતિ ગ-
 યા સોય. ૩ તેનો છે મુજને સંતાપ નીશ્યે બળશે તા-
 રો બાપ; તે માટે હું જાઉં ઘેર, આજ્ઞા દે તું રૂડી પેર.
 ૪ ત્યારે કહે છે દઉં નહીં જાવા, થનાર હશે તેદેશુ થા-
 વા. તમે રહો સ્વામીજી મુજ પાસ; મુને કરશો નહી
 નીરાશ. ૫ પુરવછાયા-માંડયા પાસાં સોગટાં, જે છે નર

નેનાર; રમત લાગી રંગશુ, તેને પાડયા પોખાર, ૧
 પ્રભાવતી જીતી સહી, હાર્યો ત્યાં કામદાર; બીજીવાર
 પછે નાંખીયા, વળી પાડયા પોખાર. રમત ઝડ મચી
 રહી ઠોકા થયા અપાર; રખવાળો બેઠા સહી, દળીતો
 તે સો ચાર. ૩ ઠોકા કાને સાંભર્યા, રખવાળ પોકારે
 છે જેહ; સાંભળતાં અચરજ થયા, જોતા મનમાં તેહ
 ચોપાઈ—સુનોબે સુનોબે તુમ ચાર; ઠોકા હોતા હે મે-
 હેલ મોજર; ડિસ ખાતર કેહેતે હે તમકુ; રાખ રીસ
 કરેંગે હમકુ ૩ સાવચેત બેઠા થઈ જણુ; તવ સુંદર
 બોલ્યો વાણુ; જવાદોને મુજને નાર; હું તો માનુ
 તમારો ઉપકાર. ૨ પુરવછાયા—નારી વળતુ એમ કહે;
 ખરી કહુ છું વાત; તમને જવા નહી દઉ; કરશોનહી
 ઉતપાત. ૧ કાલાવાલા કીધા ઘણા; માન નહી લગાર
 રીસ ચડી મન અતી ઘણી; ઘોલ મારી બે ચાર ૨ ના
 ૨ પડી પૃથ્વી ઉપર; મારોબીજી લાત; તમને જવાન-
 હી દઉ કહુ છું સાચી વાત. ૩ ચોપાઈ—જવા નહી દેઉ
 તમને કંથ; શાને કરોછો કલપાંત. માટે રીસ ઉતારો
 સ્વામ; પુરો તે મારા મનની હામ. ૧ સ્ત્રીએ ચરીત્ર
 કીધાં અપાર; રીસ ઉતારી ભરથાર. પછે રંગભોગ

ત્યાં ક્રીધ. પ્રભાવતીને બહુ મુખ દીધ. ૨ સુંદર કરે છે
મન વીચાર. જેમ તેમ સુધ રહે નાર; એટલે સુતી પ્ર-
ભાવતી જાણુ; ભર નીંદ્રા આવી તેને જાણુ. ૩ પછે વી-
ચારે ત્યાં કામદાર, ખરે સાગ આઠ્યો નીરધાર; સુતી
મુકુ આણે ઠાર, બારીએથી ઉતર આણીવાર. ૪ પુર
વધાયા—એમ જાણીને ઉઠીયો, બારિએ આઠ્યા સોય;
રાંડવું એકજ બાંધીયુ, જેમ ન જાણે કોય. ૧ હળવે
હેઠા ઉતરયો, જોતાં તેણીવાર; બીક ઘણી મનડા વિ-
ખે, ધરજે બહુ કામદાર. ૨ ચોક્કીવાળા જોગીયા જોતાં
તેણે ઠામ; ભુસકો ભારે થયો, બોલ્યા મુખથી આમ ૩
ચોખાઈ—કોન બે કોન બે દેખો ચારો, સખ રહો તુમ
હુશીયારો; કોઈ ચાકર પડીયા ચોકમાં, દેખોરસી બાં-
ધીહે જોખમાં. ૧ આપણુ ચોક્કીવાલો હેભાઈ, અપને
રોટી રાજકી ખાઈ; લેનાં બરછી ઢાલ તરવાર, કમ-
રમે બાંધો કટાર. ૨ ચોર ભાગ્યો ઉભી બજાર, કેડે ઢ-
ળીત થયા હોશીઆર; ચારસે ઢળીત જે કહેવાય, તે
તો સુંદર કેડે થાય. રાત બે પહોર ગઈ છે જાણુ, દી-
ઠા નગરશેઠ પ્રમાણુ; નામુ કરે છે પુત્રને આપ, દીપક
બળે ને બેઠા છે આપ. ૪ મોતીચંદ શીવચંદ એનું

નામ, સુંદર આવ્યો તેણે ઠામ; ત્યાંતો આવિને ઉભો
 રહ્યો, શેઠને સમાચાર મુખથી કહ્યો ૫ પુરવછાયા-રા
 ખ રાખ શેઠ મુજને. જીવ દયા પ્રતીપાળ; ચોર છું રા-
 જ તણો, તું મુજને ડિગાર. ૧ પુત્ર પીતા બે જોઈ રહ્યા
 હવે કેમ કરશું આજ; શરણાંગત ડિગારવો, લજ્જા
 રાખે મહારાજ. ૨ એમ કહીને ઉઠીયા, આવ્યા ઘર
 મોઝાર; અસ્ત્રીને કહે સાંભળો, શો કરવો વીચાર, ૩
 ચોરને લઈ સંતાડવા, જીવે તપાસી જગ; ડિગાર તુજ
 ને ખરો, પછી ખર તુજ ભાગ્ય. ૪ ચોપાઈ-વીચાર ક-
 રેછે નરને નાર, એટલે ઢળીત આવ્યા સો ચાર; ખો-
 લોબે ખોલોબે તુમ રાહુકાર, ચોર આવ્યો તોરે દ્વાર
 ૧ ભાગો ભાગો ડિસકા કમાડ, એસા કામ કરે શાહુ-
 કાર; ઢળીત બોલ્યા તેણીવાર, થર થર કાંપે તે ઘર
 મોઝાર. ૨ શેઠ કહે કરવું એવું કાજ, જેમ આપણી
 રહે વળી લાજ; પરપંચ કરિને ડિગાર, માટે પુત્રી ભે-
 ગો સુવાર. ૩ પછે ચોરને તે સાદ કીધો, પુત્રી ખાટલા
 પાસે લીધો; ત્યારે સુંદર બોલ્યા વાણ, હું તો છું ઢેડ
 પ્રમાણ ત્યારે શેઠે વીચારવું આપ, જીવ ડિગાર તો બે-
 સે ન પાપ; ત્યારે પુત્રીએ કર્યો વીચાર, દીધો ઢેડ મુ-

ને ભરથાર. ૫ પીતા કહેતો ચઢાવું શીશ, નહીતો દુ-
ભાયશ્રી જુગદીશ; જેમ નશીબે લખ્યું તેમ હોય, તેમાં
દોશ ન દેવે કોઈ. ૬ પછે પુત્રીને આવ્યું જ્ઞાન, ભણું
કરશે શ્રીભગવાન; મારા શીરનોછે છત્રજ એહ; એ ન
અરપુહું મારીદેહ, ૭ પુરવછાયા-પોઢાડયો ત્યાં ચોર
ને પુત્રી સજ માંહે, શેઠે બાર ઉઘાડીયું, ઢળીત આ-
વીયા માંહે; મોતીચંદ મુખથી કહે, ચોર નથી આ
કામ, શક આવે મનમાં કદી, જુઓફરી જુજ ધામ. ૨
ચોપાઠ-સુણ્યે સુણતું શાહુકાર, જુઠું બોલે તો ખા-
યગા માર, ઇસ ગલીમે આયાહે ચોર જુઠા કયા કરતા
હે સોર. ૧ તું તો હે બનીયેટ્ટી જાત, હમ કહતાહે સ-
ચી બાત, મોતીચંદ બોલ્યો તેણીવાર, એક પુત્રી વહુ
ને નાર. ૨ વળી હુંને પુત્ર જમાઈ, ચોર આવ્યો નહી
અહીં ભાઈ, તેઓ પેઠા ઘર મોઝાર, જોયા પેટીપટારા
સાર. ૩ જોયાં મેડી મોહોલ ને માળ, ચોર દીઠો નહી
તેણીવાર, સુંદર પોઢયો પલંગ મોઝાર, થર થર ધુજે
ગોદડાં નાંખ્યાં ચાર. ૪ ઢળીત આવ્યા તેને એવાસ
સાકરબાઈ ઉભી છે પાસ, કામની કહે ખોટી કાં થા-
ઓ, સુખીયા હોય તેને ઘેર જાઓ. ૫ તાવ આવે છે કં-

થને સોય, ગોદડાં ઓઢ્યાં છે આવી જોય;અહીં ચોર
 નથીરે લગાર; મારા પતિનેનથી કરાર. ૬ પુરવછાયા-
 નારી વળતી એમ કહે;ઇલાં નથીરે કોઇ; વચન એવાં
 સાંભળી; પાછા વળીઆ શોય. ૧ ચોપાઇ ચલોબે ચ-
 લોબે અપને ચાર, એ તો જુઠા ન બોલેશાહુકાર, ચોર
 ભાગ ગયા ઇસ કામ અખતો બના પીછા મુકામ. ૧
 એમ કહિને નીકલ્યા બહાર, શેઠે લીડયાંપોતાનાં દ્વાર;
 સાકરબાઇ બોલી તેણીવાર, તમે ઉઠો મારા ભરથાર
 ર સુંદર બોલ્યો મુખથી વચન, તુંતો ઘેલી દીશે કા-
 મન; અમે ઢેડ તમે સાહુકાર, મુને કહેછે કેમ ભરથાર.
 ૪ પુરવછાયા-નારી વળતી એમ કહે,સુણો તમે દી-
 લદાર, ઢેડ અમારો શીર સામો, ફેરા ફરીએ ચાર.

ચોપાઇ-ફરીએ ફરીએ તે ફેરા ચાર, સુંદર બો-
 લ્યો મુખથી વિચાર; નહી આવે ઉતમ અવતાર, હઠ
 મુકી દ્યો આ વાર. ૧ ચતુર નારી થઇ કેમ ચુક. મને
 બહાર કાઢીને મુક; દુર્લભ મનખો ઉતમ અવતાર,
 નહી આવે વારોવાર. ૨ તું તો આવડી શું થઈ આ-
 તુર, કાંઈ સમજણ રાખતે ઉર, નીચ સાથે ન કીજે
 પ્રીત, નહી ઉતમ જાતની રીત. ૩ ત્યારે નારી બોલી

વચન; તમે સાંભળો મારા સ્વામીન; મારા પ્રાણતણા
 આધાર. શુ તરછોડો વારમવાર ૪ પુરવણ્યા-માબાપે
 દીધી સહી. તેમાં નહી કાંઈ દોષ, શાસ્ત્ર સાથ એવી
 વહે બેશીનો એ બેશ. ૧ ત્યારે સુંદર બોલીયો, સાં-
 ભળરે તું ભામ; પુછી બે તુજ માતને; કહે તેમ કર
 તું કામ. ૨ ચોપાઈ-એવુ સુણતાં ગઈ માતાની પાસ,
 મુખે નાંખે અતી નીશ્વાસ; સુણ માતા તું મારી વાત
 તેંતો કીધો મહા ઉતપાત. ૧ મને ઢેડને તેંતો દીધ;
 અણુઘટતી વાત બહુ કીધ; હવે તે કહે તેમજ કરીએ
 કહે તો આંટા ચારજ ફરિએ. ૧ ગાળ બેસવાની હતી
 તે બેઠી; તેની ચીંતા મારે મન પેઠી માતાબોલી તેણી
 વાર. સુણ પુત્રી મારો વીચાર ૩ કેમ ઢેડને આપણુ
 વરીએ પછે પૃથ્વીમાં કેમ ફરીએ, માટે કાઢોની ધર
 માંથી એહ, શરણે રાખ્યો તો વળી તેહ. ૪ કાલ તારા
 વીવા કરશુ, મુખ ઉંચુ કરીને ફરશુ; એમાં સાંછન
 સાગે કુળમાં, પ્રતીષ્ઠા બાંધે એક પળમાં. ૫ માટે ઢેડને
 કાઢી મુક, તુતો ચતુર થઈ કેમ મુક; એવાં માતાએ
 કહયાં વચન, તોયે કુવરીનું ન માન્યુ મન. ૬ પુરવણ્યા-
 યા-કાઢ બહાર આણીધડી, નવ કીજે કંઈ વાર એવું

મુણ્ણતાંઓચરિરીત કરી અપાર. ૧ પ્રથમ વીચાયું નહી રતી, જે અણુવટતિ વાત, ચુક મોટી એ તમત-ણી, સુણો માત ને તાત. ૨ થવાનું તે થઈ ગયુ, છડી કેરા લેખ, હવે કહ્યું માનુ નહી, પાણુ મારી ટેક. ૩

ચોપાઈ—ત્યારે મુખથી બોલી માત, બાઈ સાંભળાવ તારો તાત, મોતીચંદ આંચો તે ઘડી. ત્યારે બોલ્યાં પુત્રી ને માવડી, ૧ મોતીચંદ કહે વચન. શું કહ્યો કરો કામન, તવ બોલી પુત્રીની માત. સાકર-બાઈબોલી ઉતપાત ૨ ચોર રાજનો આંચો તો જેઠ-ઢેઢાજતનો હતોતેહ; પુત્રી કહે તેને કરે ભરથાર માફ કહ્યું ન માને સગાર. ૩ મોતીચંદ કહે મુખથી વાણુ મારિપુત્રી તું ચતુરસુજણુ આપણો વણીક તણો અવતાર. કેમ ઢેડ થાએ ભરથાર ૪ કુળને લાંછન લાગે બાઈ સાંભળો બેન ને ભાઈ ત્યારે બોલી સાકર બાઈવાત તમે સાંભળો મારા તાત ૬ પેહેલાં વીચાર મનમાં ન કીધ, મને ઢેડ તેં સોંપી દીધ, તે માટે એ મારો ભરથાર નવપરણુ તે બીજી વાર, ૬ પુરવછાયા સ્વામી એ સાચો સહી. નહીતર પાકુ કાય, હવે સત જો ચુકીએ તોકોપે જહુરાય ૧ એમ કહી તે સંચરિ

આવી મોહોલ મોઝાર, દ્વાર બંધ ક્રીધાં સહી બોલા-
 વ્યો ભરથાર. ચોપાઈ—આવો આવો મારા ભરથાર
 તમે બીકમાં ધરશેો લગાર. માત પીતાને પુછી વાત.
 કેમ મુજને કરેછે નાથ. ૧ નારી કહે તમારે શું કામ.
 ઝાઝી વાત ન કીલ્યે શામ; ત્યારે સુંદર કહે તેણી-
 વાર, તારે ગમે તે કરતુ નાર ર પુરવછાયા—ચાર ક-
 ળસ તે માંડીયા હોમી ધીની ધાર; ચર ભક્ષ કરીને
 ઉઠીયા મંગળ વરત્યાં ચાર ત્યાંતો આરોગીયા કણુ-
 સાર. પરણી ઉઠ્યાં રૂડી રીત, માંહોમાંહે વાધી ધણી
 પ્રીત. ૧ ઉણોદકે ક્રીધા પછે સ્નાન. અંગે પેહેરયાં
 વસ્ત્ર નીધાન; ભોજન પંચમૃત પકવાન. બીડી કરી
 ખવરાવ્યાં પાન. ૩ ઉપના બહુ સ્વામીને દીધ પછે
 મંગળ આતી કીધ; રૂડી પુષ્પની સજ્જ તથયાર;
 આવો પોદો મારા ભરથાર. ૩ ભોગ વીલાસ કર્યો છે
 નાર, હરખ પામી ધણું મન નાર; પાન સોપારી એ-
 લચી સાર; દેછે સ્વામીને નીરધાર. ૪ પુરવછાયા—તે
 રજની એમ વાડી ગઈ થયો પ્રાતુમકાળ; મુખમંજન
 કીધું સહી. સેવા કરતી નાર. ૧ અંદન રૂડુ ચરચીયુ
 પુષ્પ સમરપ્યા હાર. હરખઅતિ હૈડા વીખે; રપતણો

અવતાર ૨ ચોપાઈ—એવી પુત્ર તે ક્રીંચી નાર. મોહો સથી ઉતરી તેણીવાર. માતા પાસે પુત્રી આવી જ્યારે રીસ કરીને બોલી એમ ત્યારે. ૧ માસ ઘરમાં તું મં આવીશ, મારૂં ઘર તું અભણવીશ; તેંતો ઢેડ કર્યો ભરથાર, તુતો છેટી ઉભી રહે બહાર. ૨ માત પુત્રી કરે છે વાત, એટલે ઘરમાં આંચો તાત, મોતીચંદ કહે સુણ બાઈ, તેંતો ઢેડથુ કરી સગાઈ. ૩ એ વાત કંઈ પેર સંતાડુ, લોકને મુખ શું દેખાડુ; મારૂં મત્યુ આંચુ અણી વાર, નહીતર મારૂં પેટ કટાર ૪ એમ કબકબે સાહુકાર, તવ બોલી મોતીચંદની નાર; સ્વામી ચડી જુવો અવાસ, વેગે જાંચાની ઢેડનિ પાસ. ૫ કપટી રૂપ વશીકરણ હોયે, નેણે પુત્રી લોભવી કોયે? એવો પુરૂષ ન દીઠો કોયે, કાંઈ કારણ એમાં હોયે. ૬

પુરવછાયા—શેઠ તતક્ષણ ઉઠીયો, આંચો તેણે હામ સુંદર દીઠો મત્તપતો, જોનાં પોહોંચી હામ. મેંતો કાંઈ જાણ્યું નહી, આ સુંદર પ્રધાન; ભાવ કરિ ભેટીયા સહી, દિધાં આદરમાન. ૨ ચોપાઈ—ભલે આંચાં તમે કામદાર, તમે ક્રીંચી અમારી સાર; મોતીચંદ પામ્યો હુલ્લાસ, મારા મનડાની પોચીઆશ. ૧ ભોજનકસબાં

તેણીવાર, વળીબોલી મુખથી નાર; સુણો વાત માસી
 તમ સ્વામ, માહારી પોતી મનની હામ. ૨ મોતીચંદ
 ઉઠ્યો તેણીવાર, સમજવી પોતાની કુમાર; ખખરસખ
 જો રૂડી પેર, પ્રભુજીએ કરી ઘણી મેહેર. ૩ તેડી પાસ
 પોતાની નાર, આપણને તુઠ્યા વીશ્વાધાર; એતો છે
 સુંદર કામદાર, તાબેદાર થઈ રહે કુમાર. ૪ હવે ઉગ
 રશે રાજન, જોને ખરઠ લીધુ અનુદન; તે દીવસ એમ
 પુરો થાયે, તોયે ખખર થઈ નહિ રાયે. ૫ બેદીવસ
 રહ્યા નીરધાર. રાજ મરવા થયો તૈયાર; સુંદર કેમન
 આળ્યા ઘેર. કળકળે ત્યાંહાં આખુ શેહેર. ૬ પુરવછા
 યા—બે દીવસ નીરયે રહ્યા, સુંદર ન મળ્યો સાર, મ-
 રણુ આળ્યું હુકડું, રાજ કરે વિચાર. ૧ સુંદર બેઠા
 મોહોલમાં, ચોપાઠ રમે અપાર; ઝડ લાગી પાસા તણી
 ત્યાં નાંખ્યા પોખાર. ૨ ચોપાઠ—રમત રમે છે નરને
 નાર, બહુ વીધીએ નાંખેપોખાર; રજની મઠ અડધી
 જ્યારે, સુંદર પોઢ્યો પલંગપર ત્યારે. ૧ માતુસકાળ
 થયો નીરધાર. મુખ મંજન કીધુ કામદાર; પછે તેડી
 પોતાની નાર, તું તો સાંભળ મારો વીચાર. ૨ રાજએ
 યશુ લીધું છે સોચે. ખટ દીવસ ત્યાં પુરા હોયે સા-

તમે દીવસ થયો સાર, મને આજ્ઞા દેને તું નાર. ૩ પુરવછાયા-તે દીવસ એમ વહી ગયો, થયો પ્રાતુસ-કાળ; આજ્ઞા દેતું મુજને, રાજ આણે કાળ. ૧ ઘેર જવા દે મુજને. વાટ જીવે રાજન; વચન એવું સાંભળી, બોલી ત્યાં કામન. ચોપાઈ-મુખથી બોલી ત્યાં કામન. તમે સાંભળો મુજ સ્વામીન; થનાર હશે તેદેશુ થવા, પણ નહીં દઉં તમને જવા. ૧ તમ વીના તો નવ રહેવાયે. ધડી એક વરસની થાયે; માટે જવા દેને કામન, જેમ જીવે રૂડો રાજન. ૨ કાલાવાલા કરે તે અપાર, તોયે નવમાને નાર; જે કહો તે ખોટી વાત; જાઓ તો કંઈ મહા ઉતપાત. ૩ સુંદર કહે તું થઈશ ખુવાર, એમ કહીને ઉઠ્યાં તેણીવાર; ત્યારે છેડે વળગી નાર, તેને વાર ન લાગી લગાર. ૪ ત્યારે પાદુ મારિ કામદાર, પણ નવ મુકે નીરધાર; તમે બીજી મારે સ્વામ, પણ જવાનું નવ લેશોનામ. ૫ ત્યારે ઘોલ મારિ કામદાર, મોહોલમાંથી આવ્યો બાહાર પરસાલે આવી બેઠો સોયે જતાં આવતાં માણસ જોયે. ૬ પુરવછાયા-માણસ સઘળાં જોઈ રહ્યાં, આ સુંદર કામદાર. તતક્ષણ તેતો દોડોયા, આવ્યા રાજદુવાર. ૧ વ-

ધામણી છે અમતણી, દેખાડુ કામદાર; વચન એવાં
 સાંભળી હરખ પામ્યો અપાર ર તે ઘડી રાજા ઉઠી-
 યા તેડવા પોતેજાય; મહાજન સરવે ભેળુથયું ઉલટ
 અંગ ન માય ચોપાઈ-તેને ઉલટ અંગ ન માય, આ-
 વ્યો મોતીચંદરે ત્યાંય; આવ્યા આવ્યા ત્યાં રાજન,
 મોતીચંદનું માન્યુ મન રાજા મુખથી બોલ્યો સોએ
 મુજનેસુંદર દેખાડોકાય; મોતીચંદ ગયો ઘરમાંય, સું-
 દર ઉભો છે વળી ત્યાંય, રહેડે વળગી છે કામન જા-
 વા નહીં દેઉ સ્વામીન; સુંદર ઘણો જરેછે ઉપાયે; કા-
 મની કહે નાની નાએ. ૩ મોતીચંદ આવ્યો વાર.
 દીઠા છેડે વળગી નાર; સુંદર ચાલો તેડે રાજન ત્યા-
 રે મુખથી બોલી કામન ૪ મારા સ્વામી જો બહારે
 જાય, અહીં પાછો ન મુકે રાય; ત્યારે શોરે અમારો તો
 લ. જતો રહે પછે બોલ્યાબોલ. ૫ મોતીચંદ સમજવે
 બાળ; પણ કાવે નહીં કાંઈ તાલ; વિચારીને મનમાં;
 રહ્યો, રાજપ્રત્યે બોલજ કહ્યો; તમનેતેડેછે કામદાર
 રાજને મેલા તણે ઠાર તોયે પણ નમુકે નાર મુખ ક-
 હેતી તે નકાર. ૬ પુરવછાયા-તતક્ષણ રાજા ઉઠીયા
 આવ્યા મોહોલ મેજર; સુંદર દીઠા જેટલે છુટી આં-

સુધાર ૧ ભુજલીડીને ભેટીયા. ભલો ભવો કામદાર;
 દરબાર ચાલો આપણે, તવમુખથી બોલીનાર. ૨ ચો-
 પાઠ—ત્યારે મુખથી બોલી નાર, તમે મારા ખીતા કેરે
 ઠાર; એને હું પરણી રાજન; એતો મારોછે સ્વામીન
 ૧ અહીં થકી જે અળગો જાયે, પાછો એ નવ આવે
 રાયે; કાંઈજેર ન ચાલેલગાર, અમે રાંક વરણથી અ;
 ઠાર. ૩ ત્યારે રાજ બોલ્યો વાણુ; મારિ પુત્રી તું પ્રમા
 ણુ; તુતો મોકલ રૂડીપેર, એતોઆવશે તારેધેર. ૪ ના-
 રી કહે તમે પાળો બોલ, રાજ વચનનો આપોને કોલ
 તો મુજને આવે વીશ્વાસ, ત્યારેમુકુ તમારી પાસ. ૫ ત
 વ રાજ બોલ્યા મુખે બોલ, ચાલે મારા બાપનો કાલ
 તમેધીરજ ધરો લગાર, એવી હઠ ન કીજે નાર. ૬ પુ-
 રવછાયા—કોલ દધ પાછા વળ્યા સુંદર ભેળો જાયે;
 મારણે આવી ઉભારહયા, ગુણીજન ગુણ બહુ ગાયે
 ૧ ભાટ ચારણ ગુણી ગાંધર્વ બોલે જય જયકાર; વખા
 ણુ કરતા તે સહી, ભલો સુંદર કામદાર. ૨ ચોપાઠ—
 જેવા મળી ત્યાં વરણ અઢાર, મનમાં સઉને હરખ
 અપાર; ભલે ભલે આન્યો પ્રધાન, ઘણું હરખ પામ્યા
 રાજન. ૨ પુરવછાયા—હરખ રાજ પામીયો; વરત્યોજ

ય જયકાર; ખબર થઇ પછે ત્યાંકને, જ્યા બેઠી કુળ-
વંતી નાર. ૧ તતક્ષણ વહેલજ જોતરી, બેઠી છે રતુકા-
ર; વેગે વહીને આવિયા, મોતિચંદને દ્વાર. ૨ ચોપાઈ—
આવી આવી કુળવંતી નાર, સાથે દાસી છે રતુકાર;
દોડી ધાંચી કેરી બાળ, તે પણ આવી ત્યાં તતકાળ. ૧
પ્રભાવતીને ખબરજ હોયે, વહેલે બેશીને આવી ત્યાં
એ; સરવે આવી મોતીચંદને ઘેર, હવે નીપજે કેવી
પેર ૨ પછે દોડી મોતીચંદની તન, આવી જ્યાં પો.
તાનો સ્વામીન, પાસે આવીને ઉભી નાર, બીજી ત્રણ
નારી તેણે ઠાર. ૩ ત્રણ દિઠીજ્યારે કામની, રીસ ચડી
ધણી ભામની સાકરબાઈ બોલી વચન. તમે ઘરમાં
ચાલો સ્વામીન. ૪ ચાલો ચાલો સ્વામીન ઘર માંહે
તમે શુરે બેઠા છો આંહે, એવાં વચન સાકરબાઈએ
કહ્યાં, કુળવંતીથી નવ જય સહયાં, ૫ એતો કેમ કહે
ભરથાર. એમકહી કાંડુ ઝાલ્યું નાર ચાલો ચાલો મારા
સ્વામીન; આતો કોણ ઘેલી દિસેછે કામન. ૬ તયારે
પ્રભાવતી બોલી સોય, આતો કોણજ નારી હોય. આ-
વી છોડે વળગી નાર, છાનો માનો બેઠો કામદાર. ૭
ધાંચી કેરી પુત્રી જેહ, આવી છોડે વળગી તેહ. ચારે

નારી દીએ બહુ માન, જેમ ઘણી ગોપીમાં કાહાન, ૮
 પુરવછાયા—સુંદર શરમ પામ્યો ઘણું ચાર વળગી
 કામન; ત્યારે વળતો બોલીયો; ભદ્રસેન રાજન. ૧ આ
 તો કહિતક છે ખરું. દિહી નીજ કુમાર; હજવે રહીને
 પુછીયું. કહો આ શું કામદાર. ૨ ચોપાઈ—બોલ્યા
 ભદ્રસેન રાજન. પાસે દીહી પોતાની તન; આવાતની પ-
 ની કામદાર. અમને સમજવો આણેહાર. ૧ સુંદર બો-
 લ્યો મુખથી વચન, ચારેને પુછો. તમે રાજન; ત્યારે
 પુછે ધાંચણને હાર. તારો કેમ થયો ભરથાર. ૨ ત્યારે મુ-
 ખથી બોલી નાર. જીવતદાન દિવુ કામદાર. તે માટે
 અમારા ભરથાર, સાચુ કહ્યું મેં આણીવાર ૩ કુળવં-
 તીને કહ્યું વચન. એને હાથે દીધુ ભોજન; પછે પુછ્યુ
 પોતાની કુમાર. તારો કેમ થયો ભરથાર. ૪ ત્યારે બોલી
 પ્રભાવતી નાર. પોપટ થઈ આવ્યો કામદાર; તે માટે
 મારો એ ભરથાર; એમાં જુઠું નહીરે લગાર. ૫ પછે પુ-
 છ્યું વણીકની કુમાર, તારે કેમ થયો ભરથાર, સાક-
 રબાઈ બોલી વચન, સાંભળો પીતાજી મારૂ વચન ૬
 ચાર થઈને આવ્યો પ્રધાન, તેને આપ્યું મેં જીવતદાન

સીપાઈ મારતા હતા એને ઠાર, રાતગઈતી બે પહોર.
 ૭ એને ઊગાર્યો તેની વાર, પીતાએ સોપ્યો એ ભર-
 થાર; તે માટે મારો એ સ્વામી તમે કરોને માફ કામ. ૮
 પુરવછાયા-વચન એવાં સાંભળી, વીરમે પામ્યો રાએ
 ભલાં નશીબ સુંદર તણા, એ વાત સત્ય કહેવાએ. ૧
 વધતાજ કહે રાય સાંભળો. રાજવીર સુજાણુ; પહેલી
 કન્યા કઈ વરે, તે સાંભળાવો રાજન. રકુળવંતીવરે ન
 હી, એહું પીરસ્યુ અન્ન; સુખ એતો પામે નહિ દુખ પા-
 મ્યો રાજન. ૩ ધાંચીકેરી દીકરી. તે કેમ વરે નીરધાર
 યોપટ એણે ક્રીધો સહી, પાંજરે ઘાલ્યો કામદાર. ૪ પ્ર-
 ભાવતી પરણે નહી, કંડીઆમાં ઘાલ્યો જોહ; કહ્યું તેને
 માન્યું નહી, ઊડી ભાગ્યો તેહ ૫ ચોપાઈ-પરણે પર-
 ણે વણીકની કુમાર, જોણે ઢેડ કર્યો ભરથાર; એવું
 વધતાલે કહ્યું વચન, વિરઝાંખો થયો તે મન. ૧ પછે
 વધતાલે કહે સુણો રાએ, મોતીચંદે ક્રીધો વીવાએ;
 મંડપ સાપ્યો કનકની ગાર, શોભે કામ તે મીનાકાર.
 ૨ પુરવછાયા-માઝન આયુ મલપતુ મોતીચંદને દુ-
 વાર; આનંદ સડોને અતીઘણો, મંગળ ગાયે નાર. ૧
 વધશાક શુદ્ધ એકાદશી, ઉત્તમ મંગળવાર; શુભમહુ

રતમાં આવીયા, પોતે ત્યાં કામદાર. ચોપાઈ—સુંદર પ્રણવા આયો ત્યાં સાર, હરખ પામ્યા છે નરને નાર પછે તોરણ પાસે આવ્યો, સાસુએ મોતી સંધને વધાવ્યો ૧ સાસુ પોંખવા આવીઝાર, હાથમાં સીધો મુવરણનો થાળ; પછે પોંખવા માંડ્યું કામન, હરખ વાપ્યો પોતા-ને મન. ૨ ધુસળ મુસળ રવાઈને ત્રાક, પોંખી તાણ્યું જીઆવરનું નાક; ગલે ઘાટ ઘાસીને તાણ્યો, પછે હાથે વાળો મેળવ્યો. ૩ પછે માનુની મંગળ ગાએ. ત્યાં ના-ટા રંગ બહુ થાએ; મોતીચંદે આપ્યાં કન્યાદાન, હરખ પામ્યો પોતે રાજન. ત્યાં તે મંગળ વરત્યા ચાર, હેતે પ્રિતે જમ્યા કંસાર; પરણી ઉઠ્યા રૂડી રીત, માહોમા-હે બંધાણી છે પ્રીત. ૫ મોતીચંદે જમાડી જાન પછે આપ્યા ફેફળ પાન; પછી પેરામણી આપી સાર હરખ પામ્યા ભદ્રસેન રાએ; મોતાચંદે આપ્યાં પસાએ. તેને ઉલટ અંગ ન માએ. ૭ પુરવછાયા—રાજ વાણી બોલી-યા, સાંભળ તું કામદાર; હવે વહેલા થાઓ સહી, પર-ણાવું મુજ બાળ. ૧ પછે વીવા કીધો સહિ, પરણાવ્યો પ્રધાન; રાજપાટ સોંપ્યું સહી, દીધાં ઝાઝાં માન. ૨ પ-છે ધાંચીની પરણ્યો સહિ, પરણ્યો કુળવંતી નાર; સુંદર

તો સુખ પામીઓ, ભાગ્ય તણો નહી પાર. ૪ કવીજન
 તો વળી એમજ કહે. કરમજ મોટા હોએ; માન પામેપ-
 રદેશમાં, માંજ ન શકે કોએ. ૫ કરમજ જેના પાધરાં
 તેને વશ સઉ લોક, કવીતા વાણી એમ કહે કરમવી-
 ના સઉ ફોક. કરમ વિના નર જ્યાં ફરે ત્યાં ન પામે
 માન; જેનરછે અભાગીયો, તેને શુધ્ધ નહિ સાન. ૬
 ચોપાધ—સુંદર પરણ્યો તે રૂડી પેર, સુખ ભોગવે સ્વ-
 ગનીપેર; કામકાજ પુછી સૌ કરે, દેશે આણ સુંદરની
 ફરે. ૧ એક દીવસ થયો સંધ્યાકાળ, મોહોલમાં બેઠી ચા
 રે નાર; મોહોલ મધ્યે આઠ્યો પ્રધાન, રાણિએ વણાંદી-
 ધા માન. ૨ પ્રભાવતી બોલી વચન, વાત કહુ સાંભળો
 રાજન; તમો છાજ ચતુરસુખણુ તમ આગળ અમે અ-
 બણુ. ૩ તમે ચતુર શીરોમણી માહારાજ, એક અમા-
 રું કરોને કાજ; તમ આગળ વાત કીજીએ, તેનો ઉત-
 ર અમને દીજીએ. ૪ સમસાએ તે કેશુ સાર, એમ બો-
 લી પ્રભાવતી નાર; ચારે પાસે બેઠી છે કામન, હેતે વા-
 ત કરે ભામન. ૫ ચોપાધ—ચતુરાધર્થી વાતો કીજીએ,
 આપો ઉતર તે સાંભળીએ; પેછે રાણીએ શમશા કહિ,
 તેતો રાજ સાંભળે સહી. ૧ પુરવછાયા—નારી બોલો મુ-

ખથડી, સાંભળો ચતુર સુખણ; પાંચ પપા વાહાલા પુ-
રશને, તે બતાવો નીરવાણ, ૧ પાન પાઘને પદમની
પ્રેમલને પોશાક; કાંઈક પુછો અવનવું, જે કહો તેવા
ચાએ. ૨ ધન ધન નારી તુજને, ધન ધન રાજકુમાર
પાંચ કકા વાહાલા પદમની, તે કહોને અવીધાર. ૩
કાજલ કુમકુમને કંચુકી, કસુંબોને કંથએ પાંચેવાલાં
કામની. વળી મુજને તું પુછત. ૪ સુંદરવાણી બોલી
યો, સાંભળરે તું નાર; તમમાં ખોટજ પાંચજે, અમને
ત દેખાડ. ૫ કુડકરૂપ કુલક્ષણી કુડીનાર કરનાર; એ
પાંચ નથી મારી કને, સુણો તમે અવિધાર, ૬ તમે ક-
હોછોકે અમે એકલા, પણ તમ સાથે છે સાત; તે પ્ર-
તક્ષ દેખુ સહી, બતાવોનેનાથ. ૭ તીરકસ તરવાર
ભાલા ને તોખાર; ખેડુ દુબ્બે ચાખખો એ સાતે મુજને
સાર, ૮ ચોપાઘ--પ્રભાવતીએ વચન કહ્યું તેતો સુંદર
સર્વે લહ્યું; વળી કુળવંતી બોલી નાર, સાંભળોને
મારા ભરથાર, ૧ મેતો દુખદીધુ તમને કંથ તેથી જીભ
ઉપડતી નથી; તમોછોજ ચતુરસુખણ, પુછુ તેનું કહો
પ્રમાણ. ૨ પુરવછાયા--જે મધ્યેગંગાજલ વસે જટા
બીરાજે શીશ; નેત્ર ત્રણે કહો મુને, નહી ઉમીયાપત

૬૧. ૧ ત્યારે સુંદરવાણી બોલીયો, સાંભળરે તું નાર,
 શીફળ નામછે તેહનું સાંભળ તુ વીશવાર. ૨ એકનારે
 નરને ગળ્યો, તેને હીસે સોભાવંત. તે હમણું છે તમ
 કને, તે બતાવો રાજન. ૩ સુંદર વળતુ બોલીયો સાં-
 ભળ તું કામન, બમો નામછે તેહનું. કહુ હું તુજને વ-
 ચન. ૪ એક પંખી ઉડે જીવજી, બેશે જેણે ઠામ મૂ-
 ત્ય પાંખે દેખતાં, તે કહો મુજને સ્યામ, ૫ ત્યારે સુંદર
 વળતો બોલ્યો, મનમાં રાખી ધીર, તે પુછ્યું જે કા-
 મની, તેનું નામજ તીર. ૬ બે રાણિને સુંદર કહે, ત
 મો છો ચતુર સુજી, અમને ઉતર આપીએ, હું બો-
 લું તે પ્રમાણ. ૬ ચોપાઈ-તુતો સાંભળ કુળવંતીનાર
 વળી રતનસેનનિ બાળ, મુગ્ધો હુંતો મારૂ નામ, હું
 હું જીજી ચતુરાઈના ઠામ. ૧ એક વાતનો અર્થ કીજી
 એ, પછે અમને ઉતર દિજીએ, શમશામાં કહુછું સા
 ર; તમે સાંભળજો તે નાર. ૨ પુરવછાયા નર બે ગળ્યા
 નારીએ; જગત જીવારણ જેહ, તે વાહાલી નારિ નર
 ને, મુજને બતાવો તેહ. ૧ કુળવંતી એમ ચોચરી;
 સાંભળો મારા સ્યામ. તમો અમને જે પુછીયુ. તેના કં
 ચુકીમાં છે ઠામ, ૩ નર બે રૂપે આગલા. અસી ને વં

હાલા અપાર; મલરૂંચ ચુંબન કરે, તે બતાવો નીર-
 ધાર. ૩ નેત્ર નિહાલે સરવને, સામુ ન જોવાયે; તેમાંતે
 એ નર રહે, અષ્ટ સત નરબાંધ. ૪ સમશા કહી તે સાં-
 લજો, બાંધો બંધન એક; તે નરતો પાસેજ છે વાલોતુ-
 જ વીશેક. ૫ તારી જનુનીએ વરયો, તે થાશે તારો કં-
 થ; તે બતાવો સુંદરી, વાત એમ પુછંત. ૬ કુળવંતિ
 વળતુ એમ કહે. સાંલજો બાવન વીર; આંદલો નામ
 છે તેહનું મન સખો તમે ધીર. ૭ ચોપાછ-બોલી વ-
 ણીકની બાળ, અમે રાંક વરણથી અઢાર; તેલ વેચીને
 પેટજ ભરીએ, તેની વાત ઝાઝી શું કરીએ. ૧ અમે
 ગરીબ માણસ જોહ, એતો રાજપુત્ર કહીએ તેહ; એક
 વાત કહુ છું તમને, રીસ મા કરશેા અમને, ૨ એક
 અમે પુછુ વાત, તમે સાંજજો મારા નાથ; શમશામેં
 કહિએ જાણ, તમે સાચુ બોલો પરમાણુ. ૪ પુરવછા-
 ચા-સાચુ બોલજો મુખ થકી, રિસમાં કરશેા લગાર;
 વાતનો અર્થ કીજીએ, સાચુ કહુ અવીધાર. ૧ પીજો
 પણ પોપટ નહી, કાળો પણ નહી નાગ, પાંખો પણ
 પંખી નહી, ડિંડે પણ નહી કામ. ૨ કુશુમ પ્રેમલ વા-
 હાલો ધણે, દમ ઉપર રહે જો; પુછયુ તમે પ્રેમલાલ-

મરો નામજ તેહ, નારી પણ નીરબળ નહી, કાળી પ-
ણ નહી કોલ; દરે રહે પણ નાગણ નહી, રાજ સાચુ
બોલ. ૩ જે બાંધે બલ બહુ ચઢે, શોભે સુરને નાર;
મત્યુ પામે બેસતાં તેનું નામ તરવાર. ૪ ચોપાઈ-શ્વા-
મકુવર ધાંચીની બાળ, તેનો વચન બોલી રસાળ, એ
તો નારી ચતુરા સોચે, તેપર મન તમાર મોહે. ૧ એમ
કહીને બોલીનાર, મારિ વાત મુણેને લગાર; સાચુ ક-
હો તમે મારા સ્વામ, મનની તે પુરો હામ. ૨ એકવાર
તેનો અરથ કીજીએ, હિંમતે તેનો ઉતર દીજીએ; હું તો
સમશા કહુછું સાર, તમે મુણે મારા ભરથાર. ૩ પુરવ
છાયા-નર એક નામાંકીત સદા, સુત છે તેના બાર;
ચાલે એક પછી બીજે, સ્થીર નહિ લગાર. ૧ ત્યારે સું-
દર બોલીયો, મુણ તું ચતુરા નાર, પુરૂષ સંવત્સર ભ-
લો. સુત તે સાસજ બાર. ૨ ચાર કટકે નર નીપજે, બે
નારી નર ચાર; બે માંહે વાંઢળ વસે, તે બતાવો ભસ્-
થાર. ૩ ત્યારે સુંદર એમ કહે, સાંભળ તુ કામન; પ-
લંગ નામછે તેહનું, જેપર કીજીયે સયન. ૪ મુખનું માં-
ડણ સરવનું, જેને વાધે કામ; તે વાહાલુ વણુ તમકને
બતાવો તે શામ. ૫ અમુલખ જે કામની વણુતોલે વે-

આએ;જેમજેમ આધે સંચરે, મુલ મોઘેરાં થાયે. ૬ સું-
 દર કહે નારી સુણો, સમશા પુછુ નાર; જુગતેથી તે જા
 હીએ પ્રેમદા તેતો પાન. સોજ સાહેલીમાં રમે જેલે
 તણ કુમાર; તમ ઘર તે અમ દેખતાં, તે બતસાવો બ-
 રથાર. ૮ રાજ લે તારી દેખતાં, દેખતામાંતો દેહ; હા-
 મરે જીતે હોડજ કરે, સામા સોગટાં તેહ. ૯ ચોપાઠ-એ-
 મ કરતાં થયો પ્રભાત, પછે સમરયા શ્રીભગવાન; ઉના
 પાણી થયા તૈયાર, સુંદર નાહયા તેણીવાર. ૨ ભોજ-
 ન કીધુ રૂડીપેર. સુખ પામ્યો પોતાને ઘેર; સુંદર ઘોડે
 થયો સ્વાર, વેગે ગ્યાબ્યા રાજદુવાર. ૩ સુંદર આબે
 સભા મોજર, આવી રાજને કીધો જુહાર; રાજને વ-
 ણાં દીધા માન, આંવાઆવો દેશ દીવાન. ૪ સુંદર વ-
 ના નવ આલે ઘડી, ઘણી પ્રીત જીવ સાથે જડી; સુંદર
 જે કરે તે થાય, સુંદર વીના ઘડી ન રહેવાએ. ૫ સું-
 દર પ્રાણ તણો આંધાર; સુંદર આખો કરે ઠાર; ભેળા
 બેસી કરોભોજન, ઘણું સુંદરનું બાંધ્યું મન. ૬ રાજ-
 ની રાણીછે પચાસ, ઘણું કરતા સુંદરશુ હાસ્ય; સુંદ-
 ર આવો ઠરીએ પંથ, ચાર રાણી કરા કંથ. બેસેક ચે-

રી મોખર, આવો સુંદરનો દરબાર; સુંદર આવે તે રાજા ખાએ, ભેળા મગીયા રમવાને જાએ. ૭ સુંદરને કહે રાજા બોલ; આજ નહિ કોઈ તારે તોલ; લાડકો રાજાનો કહેવાએ; સુંદર જે કરે તે થાએ. પુરવછાયા-ધણા દીવસ એમ વહી ગયા; સુખમાં અપરમપાર સુંદર સુતો મોહોલમાં. પાસે કુળવંતી નાર. ૧ ધર પોતાનું સાંભરયુ, માત તાતને ભ્રાત, મલીએ વેગે તેહને, સુખ દુખ કહીએ વાત. ૨ ચોપાઈ એમ સાંભરે માતને તાત, બીજા સાંભરે છે નીજ ભ્રાત. તેથી સુંદર કરે આંસુપાત, વારંવાર સાંભરે માત. ૧ જેણે દીધી મુજ આશીષ, જવો પુત્ર કરોડ વરસ; અંતરમાં વીમાશણ કરે, હૃદયમાં માતા સાંભરે. ૩ મારી સ્ત્રી રૂડી હતી સાર, તેનો વીજેગ છે અપાર કપા કરે જે દેવ મોરાર, જઈને મળુ આણીવાર. ૪ પુરવછાયા—એમ જાણી રૂવે સહી, ચીંતા કરી અપાર; વળતી બોલી ત્યાં સહી, જે કુળવંતિ નાર. ૧ ખમા ખમા મુજ કંથજી શું ઉપજ્યુ દુખ; વાત કરો મુજ આગળે, જેમ તમને ધાય સુખ. ૨ કોણે તમને દુલ્હીયા, શું પ્રભાવતી નાર શું બોલી વણીકની દીકરી, દુલ્હ્યા કાંઈ ભરથાર. ૩

ધાંચણ કેરી દિકરી, બોલી છે કાંઈ વાણ; સાચુ બોલો
 કંથણ, કહો મને નીરવાણ. ૪ સજએ કંઈ હુલીયો,
 કેમ મધણે આંખ્યાં નીર; તે માટે મુજને કહો, કે સુખ
 નથી શરીર. ૫ ચોપાઈ-સાચુ કહોને મારા સ્વામ ગુ-
 ણધી તમને આરામ; હું જઈ તમ ઉપર બલીહાર.
 તમને ખમા ખમા ભરથાર. ૧ સુંદર બોલ્યો મુખથી
 વચન, સાંભળ વાત મારી કામન; મુને વરસ થયાં છે
 બાર, દેશ મુક્યો ને આંખ્યો આહાર. ૨ હવે જવું મા-
 રે ત્યાંહાં, પ્રભાવતીને તું સમજવ; તારી ઉપર રાખેછે
 ભાવ ૩ ત્યારે બોલી કુળવંતી નાર, તમે સાંભળો મા-
 રા ભરથાર; મને પણ સાંભરે મારી માએ, દશ વરસ
 વહિને જાએ. ૪ પછી રજની વીતી તતકાલ, એટલે
 થયો પ્રાતુશકાળ; ત્યાં આવી પ્રભાવતી નાર, બીજી
 આવી ધાંચીની કુમાર. ૫ કુળવંતી બોલીરે વચન સાં-
 ભળો પ્રભાવતી કામન; સાંભળ તું ધાંચીની કુમાર,
 એક ઉપન્યો છે મન વિચાર. ૬ આપણ કહીએ જે
 હાસ્યવચન, દુખ ઉપન્યુ. તેનું મન; સ્વામી ચીંતા ક-
 રે છે અપાર, આંખે ઝરેછે આંસુની ધાર. ૭ તેને સાં-
 ભરે છે આતમે તાત, પછે સરવે માની લાત પ્રભાવતી

સાંભળ તુ વચન, તુતો શુણુ ભદ્રશેનની તન. ૮ સમ-
જવો તમારો બાપ, સુખ થાયે ને ટળે સંતાપ; આપ-
ણુ જવું સાસરે જશુ, ત્યારે પ્રભાવતિ બોલી વાણુ. ૯
સાસરે જયછે સઉ નાર, એમ ચાલ્યો જાયેછે સંસાર
સમજવું પીતા ને સોચે, તેનો નકાર ન કરે કોચે. ૧૦
પુરવછાયા--તે દિવસ અમ વહિ ગયો, સંક્યા સમે
નીરધાર; દરબારેથી આવિયા, સુંદર જે કામદાર. ૧
આવીને ભોજન કર્યાં સુવા ગયો કામદાર; પ્ર-
ભાવતિના મહેલમાં આવ્યે તેને ઠાર. ૨ પુષ્પે સજ્યા
પાથરી, ઉપર પોઢ્યાં જણુ; મુખ ઝાંખુ ત્યાં દેખીને
બોલી મુખથી વાણુ. ૩ માટે તમે ચાણુગણુ, કહો
તે મુજને વાત; જેમ કહો તેમ હું કરૂં, ચીન્ટાટાળે નાથ
૪ ત્યારે સુંદર બોલીયો. તુ સાંભળ રાજકુમાર; દેશ
મને બહુ સાંભરે, વરસ થયાં છે બાર, ૫ તે માટે જશુ
સહી, પીતા દેશ મોજર; મન ગમે તો આવજે- સારે
ભેળાં નાર. ૬ ચોપાન--તમે ચાર છો કામન, વાત આ-
વે તમારે મન; અમે જશુ અમારે પેર, દીવસ થયા
ધણુ બહુ પેર. ૭ તવ બોલી પ્રભાવતી નાર; તમે સાં-
ભળો મારા ભરથાર; જેમ કહો તેમ અમે કરીએ વાત.

તમારી ચીતે ધરીએ, એક વાતનો કહીએ વિચાર, તમે સાંભળો મારા ભરથાર; કયો દેશ ને કયું ગામ. કોણુ માત તાત લીયો નામ. ૩ કેમ નીસરયા છો પરદેશ હજી છો તમે બાળે વેશ; તેતો વાત કહોને ખરી અમે સાંભળીયે ચીત ધરી. ૪ પુરવણયા—તવસુંદર વળતા બોલીયો, સાંભળરે તુ નાર; વાત માંડી કહુ તુજને તેહ તણી વીચાર. ૧ કનકાવતી નગરી સહી, ત્યાં કનકસેન રાજન, ચાર ભાઈ અમો ખરા, માનો સત્ય વચન. ૨ ચોપાઈ—પીતાએ કહયું ચારને વચર. કેને નશીબે જમોછો અન્ન, તેતો કહોને સત્ય વચન. તમારે નશીબે જમીએ અન્ન. પછે મુજને પુછયુ રાજન કેને નશીબે જમે તુ અન; ત્યારે મન કરયો વીચાર, જુઠું નવ બોલુ ભગાર. ૨ ત્યારે બોલ્યો વચન સાક્ષાત, નશીબ કરે તે સાચી વાત; એમ બોલ્યો હું નીરધાર જેણે જન્મ દીધો સંસાર ૨ ઇશ્વર પુરે સર્વને અન. પીતા માનોને મુજ વચન; ૩ પુરવાણયા—વાત એવિ સાંભળી, રાજને ચડી રીસ; કાહાઠો અને વન વીધે, વહીતર છેદિશ શીશ. ૧ માટે ત્યાંથી નીસરયા; આવ્યો રતનનગરિ માંહે; રતનસેન રાજ ખરો; પીતા કુ

જવંતીનો ત્યાંએ ૨ ઘણા દીવસ ત્યાં રહ્યા, આળ્યા આ
 છે કામ; તે પછે વણર થયો કરચુ રાજનુ કામ ૩ બી-
 જી વાત જે નીપજી તે સર્વે જાણો નાર, જશુ અમારે
 દેશડે, સત્ય કહુ નીરધાર. ૪ ચોપાઠ—એમ વાત કહી
 કામન, મુખથી બોલીછેભામન; તમે સાંભળો મારી વાત
 જઈ સમજવો મારો તાત. ૬ હાસ્ય વીનોદ કરો કામ-
 દાર; આળ્યા કુજવંતિ દ્રાર. કુજવંતિ બોલી મુખસા-
 ર, તમે ભલે આળ્યા ભરથાર. ૨ તવ બોલીછે રતુકાર
 વિચાર શું કીધો નર નાર, અમ આગળ કહો તે વાત
 તમે સાંભળો મારા ભરાત. ૩ પુરવઠાયા—સુંદર વળતો
 બોલીયો, સાંભળ તું રતુકાર; દેશ આપણે મુકીયો, થ-
 યાં વરસજ ખાર. ૧ હવે ત્યાં જવુસહિ, કીધો એ વીચા-
 ર; વચન એવાં સાંભળી રાજી થઈ રતુકાર. ૨ કુજવં-
 તી વળતી કહે; સાંભળો મારા સ્યામ; વેહેલા થઈને
 પરવરો; કરવું વહેલું કામ. ૩ પછે ભોજન કરી નીસ
 રયા, આળ્યા રાજદાર; ભદ્રસેન એમ બોલીયા, ભ-
 લે આળ્યા કામદાર. ૪ બે ઘડી બેઠા સહિ, તવ દીકુ
 ચંચલ મન; આંખુ મુખ દેખી કરી, તવ બોલ્યા રાજ
 ન. ૫ ચોપાઠ—ત્યારે મુખથી બોલ્યો રાજન, આંખુ

મુખ દેખી પ્રધાન; જે વાત હોય ફેદે, તેતો સાચુ
 તુ અમને વદે. ૧ ત્યારે સુંદર બોલીયો તેણીવાર, સાં-
 ભળો રાયે કહુ વિચાર; અમારે જવું છે ભોજન, હવે જ
 વાનુ થયું છે મન. ૨ ખાર વરસ અમને વહી ગયાં માટે
 હવે નવ જાયે રહ્યાં; સાચુ તમને કહુ છું રાયે, હવે અમ
 ને કરો વીઠાએ. ૩ ત્યારે રાજ બોલ્યો મુખ વાણ, સાં-
 ભળા સુંદર ચતુર શુભણ; તમ વીના અમને નવ રહે
 વાએ, વહી એક વરસ સોમી થાએ. ૪ અહીં તમે ભો
 જવો રાજ, ત્યાં ગયાનું શુ છે કાજ; થના હસે તે દેશુ
 થના, પણ નહીં દઉં તમને જવા. ૫ ત્યારે સુંદર બો-
 લ્યો સાર, અમને વરસ થયા છે ખાર; હવે શીખ દીયો
 રાયના. તમને છેલુ કહુ વચન. ૬ પુરવછાયા—રાજ
 હશીને બોલીયા. જોર તણુ નહીં કાન; ચાર દીવસ ર-
 હો તમો. આ પણ તમારૂં ગામ. ૭ તવ જુહાર કરીને
 ઉઠીયો, સુંદર તેણીવાર; વેગે ચાલી આવીયા, પોતા-
 કરે ઠાર. ૮ ચોપાઈ—સુંદર આવ્યો પોતાન ઠાર, ત્યારે
 બોલી રતુકાર; કહ્યું શું બોલ્યા રાજન તેતો કહો અમને
 વચન. ૯ પછી બેઠી ચારે કામન, બોલી સાકરબાઈ
 ભામન; તમે સાંભળો મારા કંથ, કેમ જવાનુ કાઠો પંથ

૨ ચારેનું જ્યારે માનું મન, આપણા દેશ જઈએ કામન
તવ ઘોડી વણીકની બાળ, તમે ગમે તે કરો તતકાળ
૩ તતપરાઈ કીધી કામદાર, ચારે નારી થઈ તઈઆર
તેડું આંબું રાજનું સાર, મહેલ પધારો તમે કામદાર.
૪ તમ વીના ન સુજે લગાર. તેતો માને સાચું નીરધાર
કટક સળધ કરોને ઘણી, ખરચી લ્યો રૂપઈઆ ગણી
૫ પેરામણી ઘણી કીધી રાએ, સુંદર ચાલવા તતપર
થાએ; સાથે સેન તણો નહિ પાર, રથ તઈયાર કરાવ્યા
સો ચાર. ૬ પુરવછાયા-હુંદુલી વાળું ગડગડાં, નકી
પોકારે લલકાર, સેનચડી તઈયાર થયું રાય આંબ્યો તે-
ણીવાર. ૭ સુંદર ઉઠ્યા તરતણું, રાજને દેતો માન; હ-
લ હલ કરીને ઉઠીયો, અસ્વાર થયો પ્રધાન. ૮ સેન સ-
રવે નાસર. નગર બહાર તે વાર; પાછળથી વળીઆ-
વીઆ, રાજ ને વળી કામદાર. ૯ હળીરળી પાછળ વ-
વળયા. વળયા માજન ને રાએ; બધાય ત્યાંથી પરવર્યા
દોમજલે જાએ. ૧૦ ચોપાઈ-દિન સાત થયા તેણીવાર.
આંબ્યા વતનપુરીમાં સાર; કુળવંતીનો તાતછે જહાં,
આવી તંબુદિયો તાંહાં. ૧૧ ત્યારેજણું કુળવંતીનાર. મા-
રે પીયેર આંબ્યા કામદાર; રતનસેને સાંભળા વાત,

કોઈ આઠ્યો પ્રથવીનોનાથ. રઐના કડક તણો નહી પા-
 ર હવે શું કરવું કામદાર; રાજપુત્ર બોલ્યા વચન. મો-
 દા ભુપ નમાઠ્યા રાજન. ૩ આપણે પંચ નમીએ રાજન
 તેજપાલે કહ્યું વચન; એક અશ્વકરો તઢયાર, તેને સ-
 ભુગારયો તે ઠાર. ૪ સુવરણ થાળને લીધો ત્યાંહી, મર્યા
 હિરા રતન તેમાંહે; રાજ પાલો થયો તેણી ચાર, ધનલ-
 ધ તે ચાલ્યો કામદાર. ૫ આઠ્યા સામા ચાલી રાજન
 ત્યારે સુંદરે વીચારયું મન; એને મળુ આનંદ ભેર,
 પછે જણશે સઘળી પેર. ૭ પુરવછાયા—એ પીતા કુળ-
 વંત તણા. દઢએ તેને માન; એટલે આવીને મળ્યા
 રતનશેન રાજન. ૧ રતનસેન જણે નહિ, સુંદર છે
 કામદાર; ત્યારે બાર નીસરી, પોતે રતુકાર. ૨ પીતાજી
 આવો અહી, તેછે તમારી બાળ, રતુકારને દિવી સહી
 વીશમય થયો ભુપાળ. બાપ દિકરી બંને મલ્યાં,
 હઠયાં ફાટે તે રોય; ચોવટ સઘળી જોઈ રહિ, ટગમગ
 ઉભી જોએ. ૪ ચોપાઠ—પછે કુળવંતી બોલો વચન,
 જમાત્રાને મળો રાજન; પછે મલ્યા સસરો જમાત્ર, ખેમ
 કુશળની પુછી વાત; પછે શહેરમાં આઠ્યા રાએ;
 સસરો જમાઈ આગળ થાયે; તેજપાલ ચાલ્યો પ્રધાન,

તેણે તો ઘણા હીંધામાન, ૨ આંબ્યા આંબ્યા નગર મો-
 જર, હરખપામ્યા સડિનરનેનાર; પછે ભોજન કરાંબ્યા
 રાજન, દિધાં લશ્કરને ભોજન. ૩ પ્રધાન ફરે નોતરે
 નગર આણુ ત્યાં ભોજનકરે; પછે થયો ત્યાં સંધ્યાકાળ
 જમી રહ્યા બાળ ગોપાળ. ૪ પછે દરબાર કચેરી મળે
 પાસે ચોસઠ હીવા બળે; બંદીજન ત્યાં કરે વખાણ,
 ભલો ભલો તું સુંદર રાજન. ૫ રત્નસેન સહુરાજ્યા-
 ચે; ભલે આંબ્યા તમે સુંદર રાજ્યે; મારા ભાગ્ય તણો
 નહી પાર; આજ સફળ થયો અવતાર. ૬ કુળવંતી સુ-
 તી હીંડોળે; તેને દાસીયો વાયુઢોળે; પ્રભાવતી સુતિરે
 પલંગ; વણીક પુત્રી ભેળી સંગ. ૭ સુતિ ધાંચી કેરી
 બાળ; એમ સુતી સ્ત્રી ચાર. પછે સુતોસુંદર પાસ સ-
 રવેને ઘણા ઉલ્હાસ. ૮ પછે રાજ કેતેમની પેર; તમને પ્ર-
 ભુએ કીધી મેહેર, કેમ પરણ્યા ચાર કન્યાએ, તેતોવા-
 ત કરોને રાજે. ૯ સુંદર બોલ્યો ધરતો લાજ, જણતાં
 પ્રભુએ કીધું કાજ; ઝાઝી વાત પુછો રાજે, એમાં
 થનાર હોય તે થાયે. ૧૦ ત્યારે રાજ સમજે મન પછે
 બોલ્યા નહી વચન; રાજ મુખથી એમજ બોલે, સુંદ-
 રન કોઈ ના આવે તોલ. ૧૧ ચોપાઈ—હવે રાજ ચોળા-

વાજાએ; નીશાન વાળો આગળ થયો, તેજપાલ ભલો
કામદાર, વળાવા બયે નરનેનાર. ૧ સૌ આબ્યા એ-
ક બેજન, પડી રાત ત્યાં કીધુ ભોજન; તંબુઉભા કી-
ધા તે સાર, રાતે સુખીયાં થયાં નરને નાર. વીતી ર-
જની ને કિયો દન, શીખ માગી ત્યારે રાંજન; પછે
વળાબ્યા કુટુંબ પરિવાર, સરવ સુંદરને કરે બુહાર. ૨
શીખે માગીને વળીયા નેહ, હરખ પામે સુંદર તેહ;
વજડાવિયા તે ઢોલ નીશાન, માગણુ જનકરેબહુવખા-
ણુ. ૪ જેટલા આવે આઠ દેશ; ધન આપી નમેનરેશ;
ખટ માસ એમ વહીને બય, કનકાવતીએ પોહોચ્યાં
રાય. ૫ ત્યાં છે કનકસેન નરેશ. તે તો ખોદ બેઠો છે
દેશ; મામ એક રહ્યું છે સાર, તેમાંરહેછે બાળગોપાચ
૬ ખીજ પોતાના જે છે દેશ, જુટીલીધા અન્ય નરેશ;
જેના ભાગ્યમાં હતુ રાજ, સુંદર કહાડી મુક્યોમાહાર-
જ. ૭ દુરબુદ્ધિ આવિરેરાજન. તેનેકીધો ઘણો અલી-
માન; જે પ્રાણીકરે. તેતો નીસ્યયે ભુખેમરે. ૮ અલીમા
ન રાવણે કીધ, રામે મારિને લંકા લીધ; ગરવ કીધો
તે દુરયોધન, તેતો પામ્યો ઘણો વીધન, ૯ સાત ભાપ
તેને કહેવાય, તેતો મુજ સમુજા બયે; અરજુને કીધો

અલીમાન, તેને દુહ્યા શ્રીભગવાન. ૧૦ રાજપાટ તે
 ખોલું રાજ્ય; બાર વરસ માહા દુખીયા થાયે; પછે ઉ-
 ગારયા ભગવાન, માટે નવધરવું અલીમાન. ૧૧ અલી-
 માન સમુદરે કીધ, અગસ્તે આંચમન કરી લીધ; એમ
 જે કરશે અલીમાન, તેમાં દુભાયે શ્રી ભગવાન. ૧૨
 પુરવછાયા—અલીમાન કીધુ રાયજી, તો ગયું નીજનું
 રાજ સુંદર જે આવે સહી. તો રૂઢુ થાયે કાજ. ૧ સું-
 દર આળ્યો સીમમા, તવ રાજ કંખ્યો મન; એક ગામ
 છે માહારે. તે જાશે જગજીવન. ૨ હવે હુંતો શું કરે,
 તરે કોણ ઉપાયે; ધન મુજતે મળે નહી. શું આપુલા-
 ગુ પાળ્યે. ૩ સુંદર પુત્ર મે કાઢીયો. કરમી હુંતો જેહ;
 ત્રણે પુત્ર અભાગીયા. દુખબહુ પામયોતેહ. ૪યોપાધ—
 સુંદર પુત્ર હતો હોશીઆર, તેને કાઢ્યો વન મોઝાર
 એ હોયે તો લીએ કોણ નામ, પુરેમનડા કેરી હામ. ૧
 ત્રાગટ—રાજ કરેછે બહુ રૂદન. લાડકવાયો મારો તન
 તેતો વળી મેં કાઢીયો વન, પુત્ર ખોયોમે હાથથીરે. ૧
 સુંદર પુત્ર જેમાહરો હોયે તોમુંન ગાંજી શકે ના કોયે
 એમ કહિ રૂવે રાજન. પુત્ર ખોયોમે હાથથીરે. ૨ સુંદર
 મારો માણુ આધાર. હવે હું જીવુ નહી લગાર; નીસ્યે

મારૂં પેટ કટાર, પુત્ર ખોયો મેં હાથથીરે. ૩ રાજ મુખથી બોલ્યો વાણુ, હવે હું કાઢું મારા પ્રાણુ; ખીનું આવે આશાણુ, પુત્ર ખોયોમેહાથથીરે. ૪ કટક આવ્યું મારે ગામ, તેતો મારૂં લેશે નામ તેમણે મરૂં આ ઠામ પુત્ર ખોયો મેં હાથથીરે. ૫ એમ કહી કાઢ્યો કટાર, હવે મરૂં-આણું ઠાર; હાથે જઈ વળગ્યો કામદાર, ધિરજ ધરો મન લગાર. પુરવછાયા—પ્રધાન વાણી બોલીયો, સાંભળરે રાજન; કરો ઉપાય તમને કહું ધિરજ રાખી મન. ચોપાઈ—તમે ધીરજ રાખો મન, એક અશ્વત્થીયો રાજન; તેને રાણગારો રૂડી પેર, પુજસામગરી લીયો પેર ૧ પાળાથઈને નીશરો બાહાર, સાથે બાંધવા નહીં હથીયાર; કાચે સુતરે બાંધો હાથ, નહિબોલે પૃથ્વીના નાથ. ૨ પછે તે કર્યો ઉપાયે, એમરાજ મળવા જાયે એળા ચાલ્યા રાજ પ્રધાન, આવ્યા લશ્કરને મુકામ ૩ આડા ઉભા છે છડીદાર, તેણે ઉભા રાખ્યા તેણે ઠાર; ખડે રહે ભાઈઅહીં, હુકમ નહિ ખાવનકાતહી. ૪ સુંદર પાસેગયોછડીદાર, કોઈ આયાહેતંબુ બહાર; તેણે કહી મુખથી વાત, કઈહે પૃથ્વીનાનાથ. ૫ ભેલાબઅયાહેઅપાર સુખે ખડાહે તંબુબહાર; જેસાહુકમ કરોતમ રાય,

ત્યારે સુંદર વીરમે થાએ. ૬ સુંદર ઉઠીયો તેણીવાર,
હાથ બેડી છોડ્યા હથીઆર; પીતા પાસે આળ્યો તન
નિર વહેને કરે છે રૂદન. ૭ રાજ આળ્યો તંબુ મોજર,
આવી સુંદરને કીધો જીહાર; સુંદર સામે આળ્યોતાંહે
રાજ વિસ્મ પામ્યો મન માંહે. ૮ પુરવછાયા—રાજ
ત્યાં વીરમે થયો, જે આતો સુંદર તન; જોતાં આંસુ
આવીયાં, ભલોતું જગજીવન. ૧ સુંદર વળતો બોલી-
યો, આળખો છો મારા તાત; હું તો પુત્ર તમ તણો.
સાંભળો મારી વાત. ૨ ચોપાઈ—રાજ મન થયો રળી
આત; જઈ બેઠો પુત્રની સામ; હરખ આંસુ આવેજેહ
ભાવે કરીને ભેટ્યા તેહ. ૧ પછે આળ્યો તે નગર મો-
જર; સરવે ઘોડે થયા અસ્વાર, ત્યાંથી ચાલી આળ્યો
ગામ માંહે માણસ મળીયાં જોવાં ત્યાંએ. ૨ નગર ત-
ણી નારી સોએ, તેતો ઉભી સુંદરને જોય. ભલો
આળ્યો તે રાજદુવાર, એમ કહે તે નરને નાર. સુંદર
આળ્યો રાજદુવાર, આવી માતાને કીધો જીહાર, ભાઈ
ભોજઈ ભેટ્યાં જાણ ભેટી રૂદન કરે પરમાણુ. ૪ મા-
તા રૂદન કરેછે અપાર, નઈભેઆંસુ વહે ચોધાર, મુલ-
દર તેને દિયેછે ધીર, આપણે સાહય થયા જહુવીર. ૬

આરે વહુ અર લાગે પાય, સાસુને મન હરખ ન માય,
 મધ્યાન કાળ થયો જોડેલો. ભોજન વેળા થઇ તેડેલે ૭
 લસ્કર આપુ ભોજન કરે. રાજ હરખ તે મનમાં ધરે,
 ભોજન કીધુ સુંદર રાય, આનંદ ઓછવત્યાં બહુથાય
 પુરવઠાયા-ધણા દીવસ એમ વહી ગયા, સુંદર બો-
 દ્યા વચન, આપણું નગર જે હતાં, તે કોણે લીધાંરા-
 જન. ૧ ત્યાં રાજ વળતો બોલીયો, તું સાંભળ મારી
 વાત; કેટલાંક ધરાણે મુકયા સહી, વરસ થયાં છે સાત
 ૨ કેટલાક લુટી લઇ ગયાં બળીયા હતા જેહ; હવેતમે
 તો આવિયા, રૂઠુ થાશે તેહ. ૨ સુંદર વળતો બોલીયો
 ધરેણે મુકયાં સાર, ધન આપીને તેહને પાછા લો ની
 રધાર. ૩ જેની પાસે મુકીયાં, તેને તેડાવ્યા બણ; આ
 વિને ઉભા રહ્યા, બોલ્યા મુખથી વાણ. ૪ લખ્યુ હોય
 તે દીજીયે. લોને તમારા ગામ; ધન અમારૂં આપીએ
 એમાં નહીં વણુ કામ. ૫ લેખાં કીધાં ત્યાં સહી, ધન
 આપ્યું અપાર; જેના જોડેલા દોકડા, દીધા રાજકુમાર.
 ચોપાઇ-દોકડા આપીયા તે પ્રધાન ધનધન સુંદર સ-
 જન; સુંદરને આનંદ મન માંહે ધન આપીને લીધા
 ત્યાંહ. ૧ખીજા ગામ ગયાં ત્યાં સાર જુદું કરીને લીધા

ગુજરાતી મોટર ગાર્ડડ.

૧—૨—૩—૪—૫—૬ અને ૮ સીલેન્ડરની મોટરગાડી
ચલાવવાની માહિતી આપનાર પુસ્તક.

આમાં એનજીન અને તેના ચાર સ્ટ્રોક, સકશન સ્ટ્રોક અને
ઇનલેટ સ્ટ્રોક કોવરેશ સ્ટ્રોક, પાવર સ્ટ્રોક એકઝો સ્ટ્રોક વોલ્વ
એન્ડ કેમ, ડાબલ દાનાનુ કેમ શાફ્ટ, વ્હોલ્ફના ટાઇમીંગ, વ્હોલ્ફના
ટાઇમીંગ વીગેરે પેટર્નલ, કરલ્યુ રેટર, તથા કાન્સ્યુમેટીવ ગેટરી
તૈયાર કરવાની રીત એક્યુમ્યુલેટર ચાર્જીંગ ઇનડાઇનકેશનલ, સ્પાર-
કિંગ બ્લગ, કોન્ટેક્ટ બ્રકર વ્હોલ્ટ મિટર ઇન્ટેલેક્ટુઅલ વાયર ઇરિટ
બ્યુટર ઓસમેન્ટિક મેક એન્ડ બ્રેક સ્પાર્કિંગ પ્લગ મેગનેટો
ચારમ્યુઅર મેગનેટો કોન્ટેક્ટ બ્રેકર અને ઇરિટબ્યુટર ટાઇમીંગ
કિપરને મેગનેટો કેવો ઓસાડવો, સાઇગલ સીલેન્ડ ડમ્પાઇલ વાવરીંગ
ડમ્પલ અને ચાર સીલેન્ડરનું વાવરીંગ સીલેન્ડર કાવરીંગ ચાર્જર,
ટેબલ સીલેન્ડરના કોક ત્રણ સિલેન્ડરના એનજીનની માહિતી છ
સીલેન્ડરના એનજીનના કોક, વાવરીંગ વોટર પુલી ગાવરટીમ ટયુનાલર
રેડીએટર થરમોસાવર વોટર પુલીંગ સિસ્ટીમ વોટરપંપ કલચેસ
લેદરકાન કલચ પ્લેટસક્સીંગ ફેરવનારી મોટીપ્લેટ ફરનારી નાનાપ્લેટ
કંપલીટ કલચપ્લેગ, ડિફરન મિથલ મિયર ચેનમગાર્ડ રિટયરીંગ
મિયર લેદર બાઇન્ડીંગ હેંડબ્રેક. ઇન્ટર્નલ એક્સ પેડીંગબ્રેક થોટલ
લિવ્લર અને એક્સલીરેટર, ગ્લનર, ટાયરમાં હવા ભરવાનો પંપ
ટાયરમાં હવા ભરવાનું કોષ્ટક ટાયર કાઢવા ટાયર અને ટયુપનો
જથો. મહત્વની સુચના વિગેરે ઉપવોગી બાબતોનો આમાં સમાવેશ
છે પુસ્તકમાં સમજ ખાતર ઠકાણે ઠકાણે તેના ભાગના ચિત્ર આપ-
વામાં આવેલ છે કિ. રૂ. ૨—૦—૦ પોસ્ટેજ ૦—૪—૦ આના બુદ્ધ

મળવાનું ઠકાણું—મહાદેવ રામચંદ્ર બાગુટે બુકસેલર
ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ

ગુજરાતી મોટર ગાઇડ.

૧-૨-૩-૪-૫-૬ અને ૮ સીલેન્ડરની મોટરગાડી

ચલાવવાની માહિતી આપનાર પુસ્તક

આમાં એનજીન અને તેના ચાર વ્હોલ, એક્શન વ્હોલ અને ઇનલેટ વ્હોલ, ડોવરેશ વ્હોલ, પાવર વ્હોલ, એક્ષો વ્હોલ, વાલ્વ એન્ડ પ્રેમ, ડાયલ દાનાનું પ્રેમ શાફ્ટ, વોલ્વવ્લના ટાઈમીંગ, વોલ્વવ્લના ટાઈમીંગ વીગેરે પેટરોલ, કર્બ્યુ વેટર, તથા કામ્યુરેટર, એટરી ત્યાર કરવાની રીત એક્યુમ્યુલેટર, ચાર્જીંગ ઇનડકશનકોનલ, સ્પાર-કિંગ વ્લગ, ક્રાન્ટેક્ટ બ્રકર વોલ્ટમિટર, ઇનશુલેટ વાયર, ડિસ્ટ્રીબ્યુટર, બોસમેગનેટિક મેક એન્ડ એક સ્પારકિંગ પ્રેમગ, મેગનેટો ચારમ્યુચર, મેગનેટો ક્રાન્ટેક્ટ બ્રકર અને ડિસ્ટ્રીબ્યુટર, ટાઈમીંગ ક્રાપરને મેગનેટો કેવો બેસડવો. સીંગલ સીલેન્ડર ડમડોમલ વાયરીંગ ડાયલ અને ચાર સીલેન્ડરનું વાયરીંગ, સીલેન્ડર, કાયરીંગ ગ્રોડર. ડાયલ સિલેન્ડરના કોક, ત્રણ સિલેન્ડરના એનજીનની માહિતી છ સીલેન્ડરના એનજીનનો કોક, વાયરીંગ વોટર પ્રુલીંગમિસ્ટીમ, ટયુમીલર ગેડિએટર, થરમોસાવકજ વોટર પ્રુલીંગ મિસ્ટીમ, વોટરપંપ કલચેસ નેદરકોનકલચ, બ્રક્ટસક્રીંગ, ફરવાનારી મોટીપ્લેટ ફરનારી નાનીપ્લેટ, કંપલીટ કલચપ્લેગ, ડિકરન સિયલ ગિયર ચેનમડગાર્ડ સ્ટિયરીંગ ગિયર, લેદર બાઈડીંગ હેડએક, ઇનટર્નલ એક્સ પેડીંગએક, થ્રોટલ, ક્રિચર અને એક્સલીરેટર, ગવ્લનર, ટાયરમાં હવાભરવાના પંપ, ટાયરમાં હવા ભરવાનું કોપક, ટાયર કાદવા ટાયર અને ટયુપનો જથ્થો, મહત્વની સુચના વિગેરે કિપયાગી આજનોનો આમાં સમાવેશ છે, પુસ્તકમાં સમજ ખાતર ડેકાણે ડેકાણે તેના ભાગના ચિત્ર આપવામાં આવેલ છે. રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ ૦-૪-૦ આના બુદ્ધા.

મળવાનું ડેકાણું:-મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુજી બુકસેલર

ત્રણ દરવાજા-અમદાવાદ.

ધર્મ વિજય પ્રી. પ્રેસ, અમદાવાદ

